

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 7. märts 2018 Nr. 10 (3020)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2,15 €

Rapla valla sünnipäevale pühendatud tänuõhtult astusid läbi Hagudi, Alu ja Raikküla mõisahärrad, et anda ühtlasi üle auhinnad kaunimatele kodudele. Loe Rapla valla tänuõhtust lähemalt **Lk 10-11**

Foto: AARE HINDREMÄE

Uue suure valla tänuõhtu

Sõbralt Sõbrale uuskasutuspoes kohtuvad andmise ja saamise rõõm

Lk 19

Kohila volikogu ei toeta Alesti karjääris plaanitavaid uuringuid

Lk 7

Kodanikualgatus toob Kehtnasse madalseikluraja ja väliõppeklassi

Lk 5

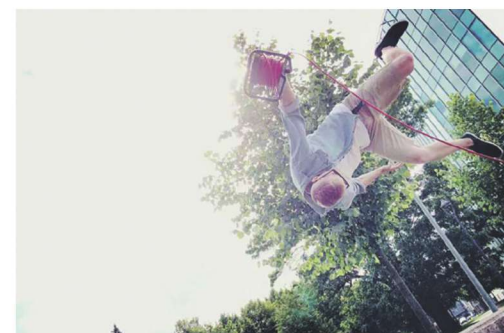
Merike Ulma:

„Järlepa on väga ilus koht ja seal on väga erilised inimesed.”

Lk 12-13

Tõnu Viik: „Nutiseadmed on saavutanud sideme meie vaimuga”

Lk 14

Jõusaal treenib lihaseid, parkuur õpetab osavalt liikuma

Lk 32

Juhtkiri

Mängu ilu peitub tema eesmärkides

Ausõna, meie siin ei pea ennast mingiteks karsklasteks. Aga see mõte, et läheks õige Lätist endale napsi ostma, ei ole tõesti mitte kordagi pähe tulnud. No ei oska öelda, kui palju peab inimene päevas, nädalas, kuus või aastas ära jooma, et odava alkoholi autokoormate viisi piiri tagant toomine võiks ennast ära tasuda. Ja kui palju see inimene odavat viina juues aastaga raha maha joob ning kust ta üldse raha saab, kui ta nii palju joob? Selline prassimine peab ju lõpuks tervisele hakkama. Ja milline ettevõtja suudab pikemat aega taluda pidevas pohmakas töötajat...

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on tellinud uuringu, mis peab tõestama, kui kohutavad tagajärjed on alkoholiaktsiisi tõusul kogu eesti rahva tervisele ja kestma jäämise võimalustele. Oht on ju suur, sest mõelge ise, kui 34% 18-29aastastest noortest peab pidevalt Lätti piiril oma joomavarusid täiendamas käima ja jätab iga reisikorraga Lätimaale keskmiselt 500 eurot, siis pole kahtlustki, et eesti rahval mingit tulevikku enam ei ole.

Samas tekitab niisugune joomahullus ka mitmeid küsimusi. Näiteks: kui rikas peab olema üks rahvas, kui 34% tema järelkasvust saab niimoodi ohjeldamatult juua? Teiseks – ja see on veel tõsisem küsimus –, milline on selle rahva moraalne pale, kui tema lapsed on ennast vanemate heakskiidul varakult Bacchose usku pööranud? Ja kolmandaks, kas tõesti usub keegi siiralt, et rahvas, kes tunnistab, et olles viimasel aastal Lätist odavad viinaallikad avastanud, on varasemast kordades rohkem jooma hakanud? Kas tõesti saab keegi seda juttu tõsiselt võtta?

Iga natukenegi mõtleb inimene võiks ju aru saada, et tegelikult mängitakse kahte suurt mängu. Esimene on rikkaks saamise mäng ja selle initsiaatoriteks on Eestis baseeruvad alkoholitootjad, kes aktsiisimaksu tõustes ehitasid teisele poole Lätti piiri ajutised viinapoed ja alustasid kodumaal suurejoonelist reklaamikampaaniat. Või tahab keegi tõesti väita, et suured alkopoed, kus Eestis toodetud viina-õlut ning eestlaste poolt sisse toodud muud joovastavat kraami müüakse, on vaeste lätlaste säästudest ehitatud? Siin on eesmärk väga lihtne: viina ja õlle tootjad tahavad oma raha pluss korraliku kasumi tasku pista ja selle kõige pealt ka võimalikult vähe makse maksta. Lihtne äriloogika, mis õnnestub siis, kui leidub võimalikult palju inimesi, kes seda mängu kaasa tahavad teha.

Teine mäng on palju karmim. Seda nimetatakse võitluseks võimu pärast. Selle võitja istub 2019. aasta kevadel peaministri tooli ja hakkab riiki valitsema. Ja kõiki märke arvesse võttes ei ole järgmine peaminister üldse mitte reformierakondlane, nagu üks osa tänastest mänguritest ehk arvab.

Ajaleht 29 aastat tagasi

Mida mõelda miilitsast

Ühistöö 7. märtsil 1989: „Mida kõike NÜÜD võiks, eks, sest õige hiljuti oli miilits ajakirjanduse üks tabuteemasid. Nüüdseks on olukord kujunenud selliseks, et mõelda mitte ainult ei või, vaid mõtlema peab. Sest kuritegevus Eestis on suurenenud, inimene jäänud aga praegustes tingimustes kaitseta – miilitsal ei jätku bensiini, masinaid, aega, ilmselt ka autoriteeti. Asja arutati meie rajooni konsultatiivnõukogus (partei + ühiskondlikud liikumised), roheliste ülesandeks jäi valitsusele vastava märgukirja projekti koostamine. Seda volikogus tehes jõudsimme järeldusele, et kui siseministeerium oma tegevust kiiresti ümber korraldada ei saa, tuleb rahval hakata mõtlema omakaitsele. Sõnastasime tookord ka mitmed ettepanekud. Mõned mõtted:

Plaanis on miilitsafoor-

rumi kokkukutsumine, et IME (Isamajandava Eesti) programmi arutada. Ministeeriumi poliitosakond suhtub asjasse teatud pessimismiga. SUVERÄÄNSES RIIGIS PEAB OLEMA SUVERÄÄNNE MIILITS, aga ei kujutata nagu ette, et (Nõukogude) Liidu ja Eesti ministeeriumid võisid eksisteerida eraldi.

Alustada tuleb iseseisvumisest. Praegu puudub süsteemis demokraatia. Laupäeval, 25. veebruaril käsutati näiteks kõik tööle, sest Eestisse tuli (Nõukogude) Liidu siseminister. Istuti kella viieni ära (igaks juhuks), siis võis koju tagasi minna.

Kuni otsuseid võetakse vastu keskustes, ei muutu miski.

Nüüd liiguvad asjad ilmselt suurema ning otsuseid fikseeriva arutelu poole. Mistahes ühiskondlikud liikumised vaevalt et suudavad miilitsale (tagasi?) anda autoriteeti.“

Südamelt ära

Nutiajastu võlu ja valu

Stina Andok

Minuni jõudis ülemaailmne veeb, kui ma olin umbes 14-aastane. Arvan, et umbes aastaga arenesin pelgalt neti.ee valikute avastajast sotsiaalmeedia igapäevaseks tarbijaks. Tol ajal olid muidugi teised kanalid kui praegu, aga juba siis, umbes kolmteist aastat tagasi toimus arvestatav osa eakaaslastega suhtlemisest veebis.

Veeb pakub võimalust olla kontaktis mitme inimesega paralleelselt, kujundada oma kuvandit jooksvalt ja erinevalt iga uue suhtluspartneriga ning teha seda ohutust kaugusest. See ei ole küll kuigi isiklik suhtlemine ning inimeste tegelikest tunnetest, kavatsustest, pooltoonidest on keeruline kui mitte võimatu täielikult aru saada, kuid esmase kontakti saavutamine on lihtne, kiire ja mugav. Ilmselt seetõttu on veebi ümber kolinud ka suurem enamus meie asjaajamistest.

Seda, kuidas mõjutab selline ümberkohanemine ja nutiajastusse liikumine inimkonda edaspidi, ei oska täna keegi veel ennustada. Iseäranis huvitav saab olema praeguste laste ja noorte tulevik, kuna nemad on veebikeskkonnas

toimetanud juba lapsepõlvest peale. Palju on muret tuntud, kuidas mõjutavad nutiseadmed meie noorte keskendumisvõimet või õpivõimet üldisemalt, kui aju on pidevalt hõivatud sellega, mis toimub sotsiaalmeedias.

Eelmisel nädalal rääkis samadel teemadel Valtu seltsimajas külaülikooli loengul filosoofiaprofessor Tõnu Viik. Mulle väga meeldis tema lähenemine. Professor ütles nimelt, et igal ajastul on oma head ja vead. Ei ole nii, et mis oli enne, oli hea ja mis on nüüd, on paha või vastupidi. Tema ei demoniseeri digiajastut ega omista sellele üksi meid kahjustavaid omadusi ega süüdistata nutiseadmeid laste ja noorte keskendumisprobleemides.

Peab mõnma, et tõenäoliselt ei aita pidevalt plinkivad ja üles hüppavad kastikesed

Kui keskendumise või tähelepanu koondamisega on raskusi, on asjakohane neid oskusi endas arendada.

meie telefonides keskendumisvõimele kaasa, kuid Viik ütles tabavalt, et keskendumisvõime sõltub siiski inimesest endast. Ükski seade ei saa seda anda ega võtta. Kui keskendumise või tähelepanu koondamisega on raskusi, on asjakohane neid oskusi endas arendada. Laste ja noorte puhul lasub meil raske ülesanne neid selles aidata. Mulle meeldis ka, kuidas filo-

sofiaprofessor mõtestas lahti õpetamise ja õppimise mõisted. Nimelt ütles ta, et õpetamine ei ole pelgalt info edastamine. Praegusel ajal ei ole selleks ka mitte mingisugust vajadust. Õpetamise eesmärk saab olla aidata õpilasel mõista seoseid, näha suuremat pilti, analüüsida. Õppimine ise on aga Viigi sõnul avarumine, mina muutumine. Õppimine on protsess, mille käigus mina muutun. Ja loodetavasti pisut paremaks, nagu ütles professor. Me võiksime ja peaksime seda eeldama oma lastelt, aga tervitama seda ka enda puhul.

Mul on nutiajastuga jahedad suhted. Ma ei tunne ennast sugugi kindlalt veebiavarustes, ei armasta ei nutiseadmeid ega inimesi, kes alatasa nina ekraani poole seisavad. Ma naudin ootamisi ja järjekorras seismisi, sest siis saan

seisatada, vaadata tühjusesse, jälgida mööduvaid inimesi või lugeda raamatut.

Iga päev valin teadlikult nendel hetkedel mitte oma nutitelefon kätte võtta. Ma ei ole veel täielikult omaks võtnud seda ajastut, milles elan. Ma tervitan nutikaid lahendusi, kuid pelgan nendesse end unustades sukelduda. Muutus on aga juba toimunud ja jätkub aeglaselt ka edaspidi, minu ülesanne on olla oma muutuste juhtija, õppida ja kohaneda ning hoida tasakaalu.

Foto: ULVI BLANDE

Päevapilt

Vaatamata krõbedatele külmakraadidel näitab kevadine päike juba oma võimu. Foto on tehtud Rootsist Sundsvallis.

Küsitlus

Kuidas olete rahul tänavuse külma talvega?

Lembit, päästja: Minu meelest on täitsa hea. Pole ammu olnud niimoodi. Talv peabki külm olema.

Eve, lihttöoline: Üldse ei meeldi külm, libe ja kole. Võiks suvi olla.

Marje, pensionär: Ma olen harjunud juba lapsest saadik.

Edithe, massöör: Mulle meeldib. Talve on ju nii vähe, naudime seda, mis on nii natukenegi.

Aare, pensionär: Viimase peal. Hävitab sitikaid-mardikaid ja väga hea.

Valter, lammutaja: Väga rahul, ilus talv. Mulle meeldib.

Kersti, lapsega kodus: Mina olen rahul. Ei ole väga kaua ju külm olnud. Paremini kui see lõputu november.

Küsis Stina Andok
Pildistas Katri Reinsalu

Esmaspäevast asub SA Erametsakeskus Rapla ärimaja neljandal korrusel.

Foto: SIIM JÕGIS

Erametsakeskus sättsis end Raplas sisse

SA Erametsakeskus Tallinnas asunud kontor sulges oma uksed 23. veebruaril ning avas need uuesti Raplas 5. märtsil. Asutuse kolimine oli üks osa riigi kavast avaliku sektori töökohtade Tallinnast väljaviimiseks. Alates esmaspäevast asub SA Erametsakeskus aadressil Tallinna mnt 22, Raplas asuva ärimaja neljandal korrusel.

Siim Jõgis

Erametsakeskuse juhatuse liige Jaanus Aun ütles, et Raplasse pindade otsimisel kaaluti kolimist ka riigimajja ja Tallinna maanteel asuvasse pangamajja. Ometi tegi kõige parema pakkumise just ärimaja, kuhu praegu end sisse sätitakse.

Aun tõdes, et küllap kulgeb terve esimene nädal veel kolimise ja kohanemise tähe all. Klientidele see suuri ebamugavusi pakkuda ei tohiks, sest metsatoetuste taotlemisel on nii suhtlemine kui ka menetlemine muutunud suuresti elektrooniliseks.

Üha vähemaks on jäänud seda, et keegi tuleb paberid näpus kontoris ja esitab taotluse kohapeal. Küll aga on üks periood aastas, kus tuleb selleks valmis olla. Selleks

on kevadine aeg aprillis, kui on Natura hüvitise taotluste esitamise aeg. See puudutab tuhandeid inimesi, kes tavaliselt metsateemadega kokku ei puutu. Kuigi taotluse saab esitada ainult elektrooniliselt, on ikka metsaomanikke, kes tulevad kontoris abi paluma. Selleks tuleb Auni sõnul valmis olla.

“Vähemalt Tallinna kontoris oli meil sel perioodil järjekord uksest väljas. Inimesed tulid kontoris, pin-kalkulaatori koodid ja ID-kaart kaasas, ning palusid, et me neid aitaksime. Loomulikult meie spetsialist neid ka aitas,” rääkis Aun. Seetõttu võeti ka kolimine ette just veebruaris-märtsis, et olla aprillis Natura hüvitiste taotlusvooruks valmis. “Meie mõte oligi kolimine ära teha kas enne seda või alles suvel. Tahtsime enne ära teha,” ütles

Aun.

Kuna kõige rohkem metsaomanikke elab Tallinnas ja Harjumaal, avab SA Erametsakeskus aprillis ajutiselt ka Tallinna teeninduspunkti oma vanal aadressil Mustamäe tee 50. Aun ütles, et oluline on ka see, et koos Erametsakeskusega avavad Raplas oma esinduse kaks kohalikku metsaühistut – Vardi Erametsaselts ja Kohila Metsaselts. Nii tekib Raplasse piirkondlik erametsaomanike teeninduspunkt, kuhu kõik metsaomanikud oma metsaküsimustega oodatud on. Mõlema seltsi ruumid asuvad samas majas ning samal korrusel Erametsakeskusega.

Erametsakeskus on riigi sihtasutus, mille ülesanneteks on metsandustoetuste vahendamine ja erametsanduse arendamine.

Pressiteate vahendusel selgitas keskkonnaministeerium, et töökohtade pealinnast väljaviimise eesmärk on regionaalsete erisuste vähendamine pealinnas ja maakonnakeskuste vahel, riigipalgaliste konkurentsivõimelise töötasuga töökohtade kättesaadavuse parandamine väljaspool pealinnas ning asutuste tegevuse optimeerimine.

RAHANDUSMINISTEERIUM

Rapla maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ kehtestamine

Riigihalduse minister kehtestas 14.02.2018 käskkirjaga nr 1.1.4/43 Rapla maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“.

Planeeringu eesmärk on luua alus uue rahvusvahelise ühenduse projekteerimiseks Balti riikide ja Euroopa raudteevõrgu vahel, mille rööpmelaius (1435 mm) vastab Euroopa standardile. Rail Baltic raudtee rajamisega kaasneb inimeste ja kaupade parem liikumisvõimalus ning transpordist tingitud õhusaaste vähenemine. Planeeringuga on leitud sobivaim asukoht elektrifitseeritud Rail Baltic raudtee trassi koridorile Rapla maakonnas. Minister kehtestas lisaks 13.02.2018 Harju ja Pärnu maakonna osas maakonnaplaneeringud raudtee trassi koridori asukoha määramiseks. Lätis ja Leedus on Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoht samuti välja valitud. Rail Balticu rajamine on seotud suure avaliku huviga.

Raudtee trassi koridori asukoha määramisel kaaluti mitut võimalikku asukohta, mille tulemusena valiti trassikoridori asukoht nii, et raudtee rajamine oleks tehniliselt teostatav ja majanduslikult tasuv ning raudteest tulenevad mõjud ja häiringud oleksid minimaalsed nii inim- kui ka looduskeskkonnale.

Planeeritud trassikoridori pikkus Rapla maakonnas on 55 km ja see kulgeb läbi kolme kohaliku omavalitsuse territooriumi: Kohila vald, Rapla vald ja Kehtna vald. Trassikoridori laius hajaasustuses on 350 m, mis hõlmab raudtee rajamiseks vajaminevat maad ja raudtee kaitsevööndit (kokku 66 m) ning nn trassi nihutamisruumi, mis võib osutuda vajalikuks sellisel juhul, kui raudtee asukohta tuleb projekteerimise käigus täpsustada. Raudtee rajamine on võimalik üksnes planeeritud trassikoridori sees.

Raudtee on kavandatud reisirongidele kiirusega kuni 240 km/h. Kaubarongide kiirus on kuni 120 km/h. Rahvusvahelise reisirongi peatus on planeeritud Raplasse. Planeeringuga on ette nähtud võimalus korraldada tulevikus Rail Balticu raudteel kohaliku rongiliiklust Tallinn-Rapla-Pärnu-Riia suunal. Selleks on Rail Balticu trassile kavandatud perspektiivsed asukohad kohalike rongipeatuste rajamiseks.

Kuni planeeringu elluviimiseni saab trassikoridori alale jäävaid maaüksusi edasi kasutada nende senise sihtotstarbe järgi, senist maakasutust planeering koheselt ei kitsenda. Planeeringuga määratud trassikoridoris sätestatud maakasutustingimused kehtivad kuni Rail Baltic raudtee valmimiseni. Pärast raudtee kasutusloa väljastamist tulenevad kitsendused raudteest ja selle kaitsevööndist.

Rail Baltic maakonnaplaneering koosneb seletuskirjast ja joonistest. Seletuskirjas on kirjeldatud planeeringulahenduse omavalitsuste kaupa haldusreformi eelsetest piiridest lähtuvalt. Trassikoridori kasutamise põhimõtted ja tingimused on toodud kogu planeeringuala kohta. Planeeringu koosseisus on kolme maakonda hõlmav joonis (möötkava 1:220 000) ja Rapla maakonna põhijoonis (möötkava 1:80 000). Samuti on eraldi joonised (möötkavas 1:20 000) koostatud enne 2017. aasta haldusreformi eksisteerinud kohalike omavalitsusüksuste territooriumitele jäävate trassilõikude osas.

Planeeringute koostamisel on arvesse võetud ning tasakaalustatud riigi ja kohaliku omavalitsuse ruumilise arengu vajadused. Planeeringu koostamise käigus viidi läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH), mille eesmärk on arvestada keskkonnakaalutlusi planeeringu koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse. KSH aruandes on selgitatud, kirjeldatud ja hinnatud planeeringu elluviimisega kaasnevaid olulisi mõjusid loodus- ja sotsiaalmajanduslikule keskkonnale, võimalikke alternatiivseid lahendusi ning kavandatud negatiivsete mõjude leevendamise meetmed säästvaks ja tasakaalustatud arenguks. Meetmete tõhususe kontrollimiseks projekti edasistes etappides on KSH aruandes esitatud seirekava. Maakonnaplaneeringuga kavandatava tegevusega kaasneb piiriülene keskkonnamõju.

Kehtestatud maakonnaplaneeringu materjalid on kättesaadavad veebilehel:
<http://www.maavalitsus.ee/maakonna-planeeringud> Rapla maakonna alajaotuses.

Jaan Metssalu pälvis aasta kultuurisõbra tiitli

Siim Jõgis

Alates 2012. aastast on kultuuriministeerium tunnustanud kultuurisõbralikke ettevõtteid ja ettevõtjaid. Tänavu kuulub üks aasta kultuurisõbra tiitel Jaan Metssalule, kes on Rapla Bussipark OÜ tegevjuht. Autasu saab ta kätte täna, 7. märtsil “Kultuurisõber 2017” tänuagalal Eesti ajaloomuuseumi Maarjamäe lossis.

Metssalu rääkis teisipäeval, 6. märtsil, et päris täpselt ta veel ei tea, millises kategoorias teda tunnustatakse. Kultuuriministeerium annab

välja kolm peapreemiat ehk aasta kultuurisõbra tiitlit. “Loomulikult on meeldiv, kui meie tegevust märgatakse ja tunnustatakse,” sõnas Metssalu. Ta on aastaid kaasa aidanud kultuurielu edendamisele Raplas. Eriti on ta toeks olnud kultuuriklubi Baas ja Loomeruumi tegevusele, mida haldab tema tütar Maili Metssalu. Samuti on Jaan Metssalu toetanud ning aidanud korraldada kultuurfestivali Särin.

“Kultuurisõber 2017” konkursi kuulutas kultuuriminister Indrek Saar välja 15.

jaanuaril. “Aasta jooksul on korduvalt küsitud, kuhu ja kelleni peaks riigi toetus kultuuriväljal jõudma. Seda enam on hea meel selliste sotsiaalselt mõtleivate ettevõtjate ja metseenide üle, kes leiavad, et kultuur on meie kõigi ühine põld, mida harida. Riik tunnustab, toetab ja vahendab nende heade koostöösuhte loomist kõigiti,” rääkis minister.

Eelmisel aastal pälvisid aasta kultuurisõbra tiitli AS DNB Pank ja Nordea Bank AB, ajaleht Postimees ning Aare Kaarma.

11. märtsil kell 19 Rapla Kultuurikeskuses NAISED KÖÖGIS

Pilet 10/13€

Politseiteated

Kehtna vald

27. veebruaril läks 39-aastane naine Järvakandi alevis Mai tänaval asuvas korteris kallale oma 46-aastasele elukaaslasele, tekitades mehele küünistamisega füüsilist valu. 3. märtsil üritas alkoholi tarvitanud 50-aastane mees Linnaaluste külas asuva talumaja reheeluses süüdata mopeedautot. Mehe 75-aastaselt isal ja tema 64-aastaselt abikaasal õnnestus tulekolle kustutada ning esialgsel andmetel auto ja talumaja kahjustusi ei saanud. 50-aastane mees peeti vara hävitamise katses kahtlustatavana kinni.

Kohila vald

3. märtsil viskas Kohila alevis Nurme põik asuvas majas tekkinud tuli käigus 39-aastane mees vastu lauda puruks taldriku, mille killud vigastasid tema 18-aastase poja kätt.

Märjamaa vald

3. märtsil lõi Mõisamaa külas asuvas talus ühise alkoholi tarvitamise käigus 59-aastane mees kirvega 40-aastast meest, kes sai viga. Kiirabi toimetas kannatanu haiglasse. Politsei pidas lööja kahtlustatavana kinni.

Rapla vald

5. märtsil teatati, et Raplas Tallinna maanteel püüti ukse luku lõhkumise teel sisse tungida äripinnale ja ukse luku lõhkumise teel murti sisse kõrvalasuva ettevõtte büroosse, kust varastati 680 eurot.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Tahmapõleng sumbus ise

27. veebruaril kell 17.31 said päästjad väljakutse tahmapõlengule Kehtna vallas Eidaperes Tallinna maanteel. Päästjate saabudes oli tahmapõleng soojamüüris ise kustunud. 27. veebruaril kell 21.30 said päästjad väljakutse Kohila valda Masti külla Masti tänavale. Hädaabinumbri helistanud teataja sõnul tuli elumaja korstnast sädemeid. Päästjate saabudes tuli korstnast suitsu ning sädemeid. Tulekahju sumbus ise, päästjad kontrollisid hoone termokaameraga üle, edasist tuleohtu ei tuvastatud.

28. veebruaril kell 19.17 said päästjad väljakutse Kohila valda Vilivere külla. Hädaabikõne teinud helistaja sõnul oli elumaja korstnas põleng. Päästjate saabudes selgus, et korstnas põles tahm. Põleng sumbus ise, majaomanikul soovitati kutsuda küttesüsteeme kontrollima korstnapühkija.

Lääne päästkeskus

Elujõu keskust ümbritsevad küttetorud lõhuvad hoone seina

Helerin Väronen

Rapla Elujõu keskuse perenaisel Piia Kõverikul on oma hoone välisseinaga mure, mis on völdanud pikki aastaid.

Kõverik ostis kümme aastat tagasi nõukogude ajal rajatud tootmishoone, mille külge on paigaldatud Utilitas AS-i maapealne kaugkütte torustik soojusenergia ülekandeks tsentraalsest katlamajast. Mõõda hoone välisseina jooksvad küttetorud on aga ajaga hakanud maja seina murendama.

Elujõu keskus on viimastel aastatel jõudsalt edasi arenenud ja nüüd on Kõverikul soov maja sein soojustada ja rajada sellesse seina, kus torud paiknevad, uus sissekäik. Seda aga ei saa teha, kui torud ees on.

Ehitusspetsialist Tõnis Kurisoo on käinud hoonet vaatamas. Kõverik kirjeldas, kuidas Kurisoo oli varbaga vastu seinääärt löönud ja näha oli, et kivid on hoone alumises osas täiesti pehmed. Kõverik kardab, et niimoodi edasi minnes on ühel hetkel hoone põhikonstruktsioonid omadega läbi.

Maja seina lõhub vihma-vee, mis pritsib fassaadile ja kahjustab seeläbi seina. Kõverik on seina kaitseks asetanud torude peale vastu seina toetuvad külmkapiuksed, kuid

Rapla Elujõu keskuse perenaine Piia Kõverik näitab fassaadi probleemset kohta.

Foto: SIIM SOLMAN

see on vaid ajutine lahendus suurele probleemile. Kõveriku soov oleks paigaldada küttetorud kas maa sisse, tõsta üles või nihutada majaseinast niipalju eemale, et saaks maja päästa.

Kõverik leiab, et need torud on ka Rapla valla huviorbiid

dis, kuna kütavad Vesiroosi gümnaasiumi ja Sadolini spordihoonet. Ta on oma murega kaks korda ka valla poole pöördunud, neile kirjutanud, kuid sõnab, et vastuseid ei ole ta sealt saanud.

Vald on probleemist teadlik ja vallaarhitekt Marko Järvela

on Utilitasega ühendust võtnud ning teinud ettepaneku, mis võiks kinnistu omaniku olukorda lahendada. Selle järgi tuleks torud paigaldada teisele poole hoonet, maasse, kus asub torude jaoks sobiv tühi trass. Sellesisulised kirjad on valla poolt Utilitase

Purila pelletitehase hoonetele on väljastatud kasutusluba

2015. aasta sügisest on Rapla vallas Purila külas tegutsenud kohalikes pahameelt tekitanud Warmeston OÜ pelletitehas. Selle aasta alguses allkirjastati viimaks tehase hoonetele kasutusloa andmise korraldus.

Stina Andok

Purila pelletitehase üle on vaieldud juba aastaid, aga alles eelmise aasta teises pooles jõuti nii kaugele, et vallavalitsuse, tehase ja küla elanike esindajad istusid ühe laua taha kokku, et leida kõiki

osapooli rahuldavaid kompromisslahendusi. Täna on ettevõtte kokkulepitud tingimuste täitmisega nii kaugele jõudnud, et vald otsustas anda tehase hoonetele kasutusloa. Kõik sellise sündmuste käiguga ühtviisi rahul ei ole.

“Kasutusluba väljastati ennatlikult, st kõiki asjaolusid välja selgitamata ja selle oleks pidanud andma tähtajaliselt. Samuti ei pandud kõrvaltingimuseks sisse mobiilse purusti kasutusaja piiranguid. Nendest soovidest olime pikkade läbirääkimiste tulemusena ka teada andnud ja see oli meie poolt suur vastutulek. Vald lubas kõike seda arvestada. Tulemus: vaatamata lubadustele ei saadatud meile kasutusloa eelnõud, seatud kõrvaltingimuse (mürakaardi) osas ei

saanud me arvamust avaldada ning kasutuslubade otsused ei ole ka piisavalt põhjendatud (kaalutlused on puudu). Valiti pool ja eelistati külarahva asemel tehast. Avaldasime meie juristi kaudu ka nõrdimust,” kommenteeris Purila küla elanik Margus Oberschneider kirja teel.

Rapla abivallavanem Meelis Mägi kinnitas kirjalikult, et tehase hoonetele on väljastatud kasutusluba: “Hoonete kasutusloa väljastamiseks olid eelmise aasta lõpuks täidetud kõik tingimused. Seda sai üle korratud ka 19.12 toimumisel kolmepoolsel kokkusaamisel Rapla vallas (tehase esindajad, külaelanike esindajad ja valla esindajad). Samuti sai räägitud mürakaardi koostamisest, mis tuleneb atmosfääri kaitse

seadusest. Tehase esindajad on kinnitanud, et mobiilset purustit ei kasutata nädalavahetustel, riigipühadel ja pärast kella kaheksat õhtul. Pärast kasutusloa väljastamist kohtusid valla esindajad veel eraldi kolme Purila küla elanikuga ja selgitasid kasutusloas toodud punkte.”

Tehase aktiivse tegutsemise tõenduseks esitas vald dokumendi terviseameti sügisel vormistatud otsusest, mille kohaselt vastavad müratase- med ettenähtud normidele ega ületa normipiire. Samuti on Warmeston OÜ esitanud käesoleva aasta 11. jaanuaril teate müravähendamise tegevuskava täitmisest, mille kohaselt viidi eelmise aasta detsembri alguses lõpule meede “Korstna välispinna isoleerimine” ja

juhatajale Urmas Ameeri-kasele ja Rapla osakonna juhatajale Dmitri Opmannile saadetud juba eelmise aasta suve alguses. Rapla abivallavanema Meelis Mägi sõnul ei ole nad aga Utilitas AS-ilt mingit tagasisidet saanud. Rapla valla ehitusnõunik Elmar Purge sõnas, et hoone müümisel eraomandisse kaasnes sellega kohustus taluda kinnistul asuvaid kommunikatsioonide. Talumistasu nende torude eest on 6,51 eurot. Ja seda mitte kuus, vaid aastast. Võrdluseks toob Kõverik, et Eesti Energia kaabli puhul on talumistasu 43 eurot, kuid too kaabel teda tegelikult ei häiri. Kuna probleem on kestnud aastaid, on Kõverik üritanud varem Utilitasega suhelda. Siis öeldi talle, et tehku ta kinnistu omanikuna ise see asi korda. Torude ümberpaigutamise hind oleks tollal olnud pool miljonit krooni. Kõverik on küll valmis omalt poolt torude ümberpaigutamist toetama, kuid täies mahus maksmine käiks talle üle jõu. Tema soov on, et kõik osapooled, peale tema enda ka Utilitas ja Rapla vald saaksid kokku ning arutaksid probleemi.

Utilitase Rapla osakonna juhataja Dmitri Opmann vastas, et nad on olnud lahenduse leidmiseks kinnistu omanikuga ühenduses. Opmanni sõnul soovivad nad koostöös alustada torude ümberprojekteerimise projektiga ning selle käesoleva aasta investeeringute plaani lülitada.

muudeti ka haamerveski õhuvõtu tehnoloogilist lahendust, mis võimaldas tehasel vähendada ruumist väliskeskonda levivat müra.

Warmeston OÜ ehitisele kasutusloa andmise korraldus allkirjastati selle aasta 18. jaanuaril. Korralduses on punkt, mille kohaselt tuleb keskkonnaspetsialistil koostöös Warmeston OÜ-ga ja kohaliku kogukonnaga koostada välisõhu mürakaart olulist mürahäiringut põhjustavate müraallikate ja nendest leviva müra kohta hiljemalt 31. detsembriks 2018. Samuti tuleb Warmeston OÜ-l koostöös vallavalitsuse keskkonnaspetsialistiga esitada mürakaardi alusel koostatud müra vähendamise tegevuskava vallavolikogule kinnitamiseks.

Kodanikualgatus toob Kehtnasse madalseiklusraja ja väliõppeklassi

Veebruarist saati on nädalavahetustel toimunud Kehtna põhikooli taguses männitukas talgud, et seda piirkonda võsast puhastada. Tegemist on esimeste sammudega, et tänavu kevadel valmiks sinna väliõppeklass ning sügiseks madalseiklusrada ning terviserajad.

Siim Jõgis

Projekti veab Kehtna kultuuriselts eesotsas Kersti Mäeväljaga. Plaan Kehtna põhikooli tagusesse metsatukka atraksioone rajada on õhus olnud juba mõnda aega. Juba eelmisel kevadel otsiti rahastust võsalõikuritele, mis ka saadi. Need on omakorda võimalikuks teinud kogu piirkonna puhastamise võsast, et saaks plaane ellu viima hakata. Mäevälja rääkis, et praegu taotletakse mitmest kohast toetust ning loodetakse vajalik summa kokku saada.

Odav see just ei ole. Kui võtta näiteks madalseiklusrada, siis kahe puu vaheline atrakt-

siooniosa läheks Mäevälja sõnul maksma ligikaudu 900 eurot. Ja ühe vahe täitmine ei ole kaugeltki piisav. Isegi kaks-kolm puuvahet jääks väheks. "Näen, et neid oleks vaja minimaalselt viis ning maksimaalselt kümme. Olen, kui palju me toetust saame," rääkis Mäevälja.

Huvitav saab olema ka väliõppeklass, mis loodetakse valmis saada juba sel kevadel. Kui kõik läheb plaanipäraselt, saaks seal sobiva ilma korral viia tunde läbi veel sel õppeaastal. Näiteks rääkis Mäevälja, kes töötab Kehtna põhikoolis huvijuhina, et üks mõte on sildistada erinevad puuliigid eesti-, inglisi- ja vene-

keelsete nimedega, mis aitaks tunde ühitada.

Oluline on märkida, et tegemist on kodanikualgatusel. Kehtna valla arendusnõunik Varri Väli sõnas, et vallavalitsuse lauale see teema veel jõudnud ei ole. Kehtna põhikool tähistab 2018. aastal 175 aasta vanuseks saamist, kuid kultuuriseltsi plaanid ei ole otseselt suure sünnipäevaga seotud. "Oleksime need käsile võtnud ka ilma juubelita," ütles Kersti Mäevälja.

Kehtna põhikooli tagune männitukk, kuhu on plaanis rajada madalseiklusrada.

Foto: JUULIJA KUUM

Tulge Raplamaa esimesele töö- ja karjäärimessele

Ilvi Pere

Eesti Töötukassa Raplamaa osakonna juhataja

Raplamaa esimene töö- ja karjäärimess toimub Sadolini spordihoones 12. aprillil kell 11-14. Messil saavad kokku tööandjad ja töötajad. Oodatud on ka kõik need, kes alles mõtlevad, kuhu minna õppima või milline võiks olla nende tulevane amet.

Kuigi paljudes Raplamaa ettevõtetes ja asutustes napib töökäsi, on ka neid, kes ei ole endale veel sobivat tööd leidnud või käivad tööl väljaspool maakonda. Messil on hea võimalus teha tutvust erinevate ettevõtjatega, uurida töötingimuste kohta ja miks mitte sõlmida ka juba kokkuleppeid. Tööpakkumisi on lihttööst juhiametini, pakutakse osalise tööajaga tööd, hooajatööd. Kindlasti on sobivaid ameteid ka noortele ning vähenenud töövõimega inimestele.

Kutseõppeasutused tutvustavad võimalusi ümberõppeks ning töötukassa teenusekonnalt andid ennetavate meetmete programmi „Tööta ja õpi“. Vähenenud töövõimega inimestele mõeldud teenuste kohta saab küsida töötukassa juhtumikorraldajatelt.

Raplamaa osakonna töötajad jagavad informatsiooni teenuste ja toetuste kohta ning vastavad küsimustele. Nii töötavad kui ka tööd otsivad inimesed saavad pöörduda meie karjäärinõustajate poole. Need, kes messil karjäärinõustamisele ei jõua, võivad alati tulla tasuta nõustamisele töötukassa Raplamaa osakonda - lisainfot leiab lehelt www.minukarjaar.ee.

ee.

Messi avab kell 11 Eesti Töötukassa juhatuses esimees Meelis Paavel. Messil on kohal Raplamaa TRE Raadio saatejuhid, kes teevad kohapeal intervjuusid ja otselüliti.

Samal ajal kui spordisaalis vahendatakse tööpakkumisi, saab kõrval Rapla Vesiroosi gümnaasiumi aulas kuulata põnevaid ettekandeid. Töötukassa Noortegarantii juht Kadi Toomi räägib tulevikuametitest, SA Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskuse juhataja Janek Kadarik ettevõtluse võimalikkusest Raplamaal. Maksu- ja Tolliameti Rapla teenindusbüroo juhataja Aare Lenk annab ülevaate maksuvabast tulust 2018. aastal ja Ilvi Pere tööturu olukorrast maakonnas.

Kooli I korruse auditooriumis toimuvad karjääriteemalised töötoad, kus otsitakse koos koostajatega vastuseid küsimustele, kuidas end tööandjale nähtavaks teha, millist töötajat ootab tööandja täna, kuidas olla noor ja edukas ning mida teha, kui oled karjääri ristteel.

Kell 12.45-14 arutlevad ettevõtjad ja omavalitsusjuhid teemal, kas Raplamaal on tööpuudus või tööjõupuudus.

Kui teie ettevõttes või organisatsioonis on vabu töökohti, mida messil töötajatele pakuda, siis kirjutage palun aadressil andrei.mitt@tootukassa.ee või täitke registreerimisvorm Eesti <http://toomess.ee/toomessid-2018>. Osalemine on tasuta.

Messi kava ja seminariprogrammi leiade töömesside kodulehelt www.toomess.ee.

Töömess on tasuta.
Infotelefon 15501, www.toomess.ee

RAAMID
99€ või
KÕIK KLAASID
-50%

OPTOMETRISTI VASTUVÕTT:
10., 16., 22. ja 28. märts

Eelregistreeri telefonil: 485 5540
T-R 9-18, L 9-13
Tallinna mnt 16
Rapla

Prillitellijale nägemiskontroll **tasuta**.

Soodustus kehtib raamide ja klaaside koosostul.
Täpsemad kampaniareeglid kauplusest või kodulehelt.

Eesti Optik
www.optika.ee

**Kohila Gümnaasium võtab alates
1. september 2018. a. tööle:**

ERIPEDAGOOGI (1,0 kohta).

Ootame oma meeskonda pedagoogi, kellel on erialane magistrikraad eripedagoogikas ning alusteadmised logopeediast. Eripedagoogi tööülesanneteks on õpilaste hariduslike erivajaduste väljaselgitamine, õpilaste vajadustest lähtuvate eritasemeliste õppekavade ja õppematerjalide koostamine ning nende alusel õpetamine nii rühmas kui individuaalselt, samuti kolleegide ja lapsevanemate nõustamine lapse arengu toetamisel.

KLASSIÕPETAJA ASEDAJA õpetaja
lapsepuhkusel viibimise ajaks (1,0 kohta).

Eelistatud on inglise keele õpetaja lisaeriala või ettevalmistust omav kandidaat.

Avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt 9. aprilliks 2018 a. aadressile: Kooli 1, Kohila 79805 või e-posti aadressile neeme.lumi@kohila.edu.ee. Info tel 5342 2311

Sassis lugu

Üks vana võlg vajab õiendamist. Nimelt oli 14. veebruari numbris artikli „Muinsuskaitseamet toetab Raplamaa viie ehitismälestise restaureerimist“ juures üks vale foto. Kuusiku mõisa tähtsisevabriku asemel oli pildil mõisavalitseja maja. Palume eksituse pärast vabandust ja avaldame siinkohal pildi õigest tähtsisevabrikust. Parem hilja kui mitte kunagi.

Raplamaa Sõnumid

Velise muinsuskaitse selts on agar talguid korraldama

Velise muinsuskaitse seltsil sai 30 tegevusaastat täis juba eelmisel sügisel, aastapäeva tähistamine 3. märtsil tõi Sillaotsa muuseumi talutoa ja pool kööki tihedalt rahvast täis.

Reet Saar

Talutares koguneti seetõttu, et just siin avati näitus Vabaduse Risti kavalerist Mihkel Vaarmannist ja Saalistete suguseltsist. Väljapanekut tutvustades rääkis Otu Vaarmann põgusalt oma ja Saalistete suguvõsast ning jagas isiklikke mälestusi Teise maailmasõja ajast. Nurga talus Velisel olid põimunud seltsielu ja vabadusvõitlus.

Velise muinsuskaitse selts sai alguse 24. oktoobril 1987. aastal. Enne käidi tarvilikku nõu küsima mõnelt Raplamaal varem asutatud seltsilt. Asutamisdokumendile on alla kirjutanud 19 inimest, kellest 12 olid seegi kord kohal. Kalev Tihkan märkis, et Velisel Rahvarinde rakukest ei tekkinud, siin suubus inimeste energia muinsuskaitse liikumisse, seda enam, et asutajatel olid varasemast ajast tihedad sidemed looduskaitse seltsiga. 1970. aastail oli Eesti Looduskaitse Selts ja selle allüksused kui sõõm värsket õhku – ELKSi tegevus sidus loodust, kodulugu ja ajalugu. Jüri Kusmin täiendas, et looduskaitse selts ei kippunud ärkamisajal poliitikaga tegelema, „meie tahtsime julgemalt tegutseda, seetõttu asutasime muinsus-

Näitust Mihkel Vaarmannist ja Saalistete suguseltsist tutvustas Otu Vaarmann.

Foto: REET SAAR

kaitse seltsi“.

Velise muinsuskaitse seltsil on viieliikmeline juhatus, esimeest pole neil kunagi valitud ja kogu tegevus toimib latusalt omaalgatuse pinnal. Juhatuse liige Kalev Tihkan tegi sellest kokkuvõtte. „Aidaraamatu kaante vahel on kirjas 55 sündmust. Kõige rohkem on olnud talguid – 21, nii et meid võib pidada talguseltsiks,“ ütles ta. Talgud on peetud Velise kalmistul, Kilgi kabelite juures, Velise matka- ja õpperaja objektidel. Tihkan soovis seltsile toreda talguenergia jätkumist.

Peale selle on olnud nõupidamisi, matku, kohtumisi, arutelusid. Näiteks taotleli kunagiste külanimede taastamist. Välja öeldi, et kui piirkonnas endisi nimesid ei

taastata, siis meie valimistel ei osale. Jüri Kusmin lisas, et selle peale tuli rajooni täitevkomiteest näpuviibutus, et üks selts ei tohiks valimiste eel selliseid üleskutseid teha. Vanad külanimed Märjamaa vallas ennistati, välja jäid vaid Uhja ja Ligeda, kus enam elanikke polnud.

Tihe koostöö on Velise muinsuskaitse seltsil Velise kultuuri- ja hariduseltsiga, mille eesotsas on Jüri Kusmin. See on ühtpidi väga loomulik, sest osa liikmeid kattuvad. Velise KHS on juriidiline keha, mille kaudu esitatakse projekte ja antakse välja trükiseid. Koos on süüdatud Lennart Meri sünniaastapäeval lapiküünlad Suure Lennu tulede teel. Ära ei unustata rahvakalendri tähtpäevi.

Need kaks seltsi koos Sillaotsa talumuuseumiga loovad ja hoiavad piirkonna vaimust.

Kalev Tihkan tänas raamatutega aktiivseid liikmeid ja tublisid abilisid.

Kohal oli Eesti muinsuskaitse seltsi juhatus liige Ants Kraut, kes osales ka Velise seltsi asutamiskoosolekul. Kraut meenutas aktiivset muinsuskaitseklubi teket Eestis 1987. aastal ja poliitilist ärkamisega riigis. Temagi kinkis trükiseid.

Märjamaa vallavanem Villu Karu tõi välja, et Velise kant on vallas selle poolest üks värvikamaid, kuna siin peetakse ajalugu eriti meele. Ta andis seltsile üle valla tänukirja.

Siis oli aeg näitust uudistada ja koduleiba maitstes tutvavatega juttu puhuda.

Kehtna KHK õpilased loovad vanglatele e-poe lahendust

Kehtna kutsehariduskeskuse kolm info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpilast on välja töötamas üle-eestilist vanglatele suunatud e-poe lahendust. Veebipood peaks valmima kahe kuu jooksul.

Mariliis Vest

Eesti Vanglatööstuse veebiturunduse juht Marko Poolamets ütles, et vanglate e-pood hakkab lähitulevikus olema kanaliks vanglas kinnipeetavate isikute omaloomingu müügiks. „Kinnipeetavatel on huviringides võimalik tegeleda kunsti ja käsitööga. Selleks, et kvaliteetsed tööd ja esemed ei jääks riiulile lihtsalt tolmu koguma ja leiaksid

uue omaniku, otsiti võimalusi tööde turustamiseks, üheks kanaliks saabki siis veebipood,“ selgitas Poolamets.

Varasem töökogemus Kehtna KHK ja Eesti Vanglatööstuse vahel puudub, kokku viis neid juhus. Nimelt löid Kehtna IKT-valdkonna õpilased Tallinna Vanglale TedX ürituse kodulehe ning seeläbi olid Kehtna KHK õpilastega kogemused olemas justiitsministeeriumil. Seekaudu toimus ka kontaktide vahetus. „Kehtna

õpilased olid asjatundlikud, varem teostatud koduleht jättis hea mulje, esimesel kohtumisel olid nad ka hästi ette valmistatud ja pakkusid jooksvat mõistlikke lahendusi välja,“ ütles Poolamets. Kuigi omavaheline koostöökogemus puudub, leidis veebiturunduse juht, et senised kokkupuuted õpilastega on olnud asjalikud ja praktilised ning usutakse, et koostöö on sujuv.

Kehtna IKT-valdkonna õpetaja Triin Muulmann rõhutas, et säärane võimalus harjutab õpilasi meeskonnatöös, vastutuse võtmiseks, tähtaegade kinnipidamiseks ning parendab suhtlemisoskust, sest projekti käigus tuleb õpilastel ise kliendiga ühendust pidada ning soovitusi jagada. Õpetajana määras Muulmann

projektis kindla vastutaja ehk projektijuhi, kelle ülesanneteks on tagada tellimuse tähtaegne valmimine ning kiire ja täpne informatsioonivahetus.

„Õpilased saavad teada, kus on nende tarkvara arendaja piirid. Iga uus projekt on teistest erinev, kus nad peavad õppima juurde uusi teadmisi ja oskusi. Noorte isikute omadused arenevad läbi projekti ning nad saavad teada, kui palju aega neil millegi tegemiseks kulub. Tulevikus on neil lihtsam tulevastele klientidele teada anda, kui palju mingi veebilehe tegemine aega võtab,“ rääkis IKT-valdkonna õpetaja.

Projekti eest vastutavad viimase ehk kolmanda kursuse tarkvaraarendajad Bert Mustallikas, Villem Ausmees

ja Werner Ant. Igal neist on Muulmanni sõnul tellimuses oma konkreetne ülesanne. Noored teevad kaks versiooni veebilehest, kus ühega on seotud kaks tarkvaraarendajat, kes alustavad veebilehe tegemist puhtalt lehelt ning loovad vajalikud komponendid ise. Kolmas tarkvaraarendaja loob veebilehe WordPress baasil – selle lahenduse pakkusid noored kliendile ise. Tulevikus hakkab veebilehte haldama ja muutama klient.

Sarnaseid ettevõtmisi on IKT-valdkonna õpetaja sõnul ette tulnud ka varem. Näiteks eelmainitud TedX vangla veebileht. Samuti on noortel pooleli orienteerumismisvõistluse „Oska Raplas Rada Leida“ veebirakenduse tegemine Rajaleidjale. Üks noormeestest

loob ka kodulehte Pelgulinna gümnaasiumile. Juunikuus ootab noormehi ees lõpetamine. „Järgmiseks õppeaastaks ootame ettevõtetelt uusi projekte, millega võiksid meie noored tarkvara arendajad ennast proovile panna, ütles Muulmann.

E-poe lahenduse töö tellija on Eesti Vanglatööstus AS, mis on sajaprotsendiliselt riigi omanduses ettevõte. Tegeletakse kinnipeetavate tööhoive pakkumisega. E-pood on valmimisjärgus ning eile, 6. märtsil toimus kõigi vanglate selle valdkonna töötajatega koosolek, kus täpsustati asjaolusid ja lepiti kokku toodete müügiga seotud asjaolud, kust võib veel lisanduda täiendavaid mõtteid veebipoe arendamiseks.

Kohila volikogu ei toeta Alesti karjääris plaanitavaid uuringuid

Kohila volikogu andis 27. veebruaril oma arvamuse maavara geoloogilise uuringu loa andmise kohta Alesti VI uuringupiirkonnas.

Helerin Väronen

Uuringuluba taotleb Nordecon AS ja uuringu eesmärgiks oleks välja selgitada kruusa lamamisse jääva ehituslubjakivikihi tusedus, maavara kvaliteet ja kaevandamistingimused, mis võimaldaksid lubjakivi varu hinnata aktiivse tarbevaruna ning hiljem taotleda sellele alale kaevandamisluba.

Nordeconil on plaanis rajada uuringuruumi piires kuni 15 puurauku (sügavus kuni 35 meetrit) ja kuni 20 uuringu kaeveõõnt.

Geoloogilise uuringu loa taotluse esitas Nordecon Keskonnaametile juba eelmise aasta kevade lõpul. Kuigi nii kohalikud elanikud kui ka Kohila vallavalitsus olid toona uuringute vastu, ei sõltu loa saamine neist. Selle annab Keskonnaamet. Või juhul, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus maavara otsin-

Andrus Saare.

guks uuringuloa andmisega, võib loa andja (praegusel juhul Keskonnaamet), taotleja (Nordecon AS) ettepanekul taotleda loa andmise nõusolekut Vabariigi Valitsuselt.

Eelmise aasta augusti lõpul saabunud Keskonnaameti otsuses seisab, et nende hinnangul puudub uuringutel oluline keskkonnamõju, kuna kavandatav tegevuskoht ei asu Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava geoloogilise uuringuga ei mõjutata kaitsealasid, Natura 2000 võrgustiku alasid ega kaitsealuseid liike.

Kohaliku rahva poolt kardetakse kõige enam uuringutega ja hilisema kaevandamisega kaasnevat põhjavee režiimi

rikkumist, kuigi Keskonnaameti hinnangul ei mõjuta geoloogiline uuring põhjavee režiimi. Samas on tegemist karstialaga, mida on hüdroteoloogiliselt tervikuna vähe uuritud, nii et mõjud on prognoosimatud. Eeldatavalt ei ületata Keskonnaameti arvates ka uuringu käigus vibratsiooni, õhusaaste ja müra piirmäärasid.

Jaanuari lõpus edastas keskkonnaministeerium Kohila vallavalitsusele Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu geoloogilise uuringu loa andmiseks Nordeconile. Selle eelnõu kohaselt ei ole uuringuloa keeldumise otsuses keeldumise põhjused piisavad

ning riigi huvi lähtuvalt maavarade uurimise vajalikkusest ja põhjendatusest, maapõue säästlikust ja majanduslikult otstarbekast kasutamisest ning varustuskindluse aspektist on kohaliku omavalitsuse arengusuundadest kaalukam.

Maakomisjoni esimees Andrus Saare sõnas volikogu istungil, et tegemist on vastuolulise punktiga. Kohalikud elanikud (üle 74) ja rekreatsiooniala väljaarendaja MTÜ Speedline Racing (kuulub Speedline Baltic OÜ omanikule Tarmo Räbovõitrile) on saatnud komisjoni mahuka materjali, milles soovivad, et uuringuluba ei antaks. Kaevanduspiirkonna kõrval asuva kinnistu kohta on aastal 2012 koostatud detailplaneering, mida riik ei ole vaidlustanud. See on kehtiv ja arendaja liigub oma tegevusega seal edasi. Saare sõnas, et kui pärast uuringuid hakatakse kaevandama, siis mitte lihtsalt pinnase pealt kruusa, vaid plaan on minna allapoole põhjaveetasest paasi lõhkuma ja kildu tegema.

“Ja siis ei saa puhkealal olla rahulik puhkeala, sõltumata sellest, mida ütleb Keskonnaameti hinnang. Teisalt on imelik öelda uuringutele ei. See on põhimõtteline joon, et uuringuid ei keelata. Sa-

mas me teame, et uuringuid tehakse eesmärgiga hakata kaevandama, mitte niisama, et saada informatsiooni.”

Kaevandamisloa andmine või keelamine on maakomisjoni kaalutletud ja argumenteeritud, otsust ei tehta pimesi. Kuna Alesti VI uuringuruumi teeninduspiirkonna ehituskruusa, -liiva ning -lubjakivi ja -dolokivi varustuskindlus on tagatud kümneks aastaks, ei olnud maakomisjoni arvates otstarbekas läbi viia täiendavaid uuringuid. Samuti on see vastuolus Kohila valla arengukavaga aastateks 2012-2025 ning kohalike elanike õigustatud ootustega rekreatsiooniala ja atraktiivse elukeskkonna arenemisel.

“Me teame, et see ei lõpe sellega, see läheb kohtusse edasi. Aga siis saab öelda, et me oleme ühte ja sama joont hoidnud, me oleme oma elanike eest seisnud. Ehk siis läheme lõpuni,” sõnas Saare.

Priidu Rõõmus lisas, et arendatav puhkeala on seotud ju Alesti veesilmaga. Ja kõik, kes seal ujumas on käinud, teavad, kui selge allikaveeline see on. Kuid kui hakatakse seal uurima ja puurima, siis tekib oht, et see veekogu kaob üldse ära. “Me ei ole Lõuna-Eesti, meil on neid veesilmasid

niigi vähe. Me peaks igat oma veesilma väga agressiivselt hoidma.”

Ühehäälselt oli Kohila volikogu Alesti VI uuringupiirkonnas geoloogiliste uuringute loa taotlemise vastu. Lõpliku otsuse uuringuloa andmise suhtes teeb aga riik ja Kohila vallavanem Heiki Hepner loodab, et terve mõistus võidab ning uuringuteks luba ei anta. Riik aga ei pea oma otsuses kohaliku omavalitsuse otsusega arvestama. Hepner sõnas, et tegemist on küll vaid uuringuga ja selle keskkonnamõjud oleksid väikesed, kuid uuringutel ei oleks ilma järgneva kaevandamiseta perspektiivi.

Hepner lisas, et riigi poolt on eriti näotu see, et viis aastat tagasi, kui anti luba piirkonna detailplaneeringuks, ei nähtud vajadust uuringuteks ja kaevandamiseks. Nüüdseks on aga kohalikud inimesed ja puhkeala arendaja investeerinud piirkonda ja oma kodudesse suuri summasid ja kohatu on neile nüüd öelda, et järgmised 25 aastat on teil ikka kaevandus kohe kõrval. “Riik ei saa olla nii lühinägelik ja hetkeemotsioonidest otsuseid teha. Otsused tuleb teha tulevikku vaadates,” sõnas Hepner.

Rapla hooldekeskus tänavusse eelarvesse ei mahu

Jaanuari lõpus kogunenud Rapla volikogu istungil oli üheks päevakorrapunktiks valla 2018. aasta eelarve lugemine. Eelarvet tutvustanud valla finantsjuht Küllike Orul mainis, et erinevalt alusstrateegias kavandatule ei ole investeeringutest eelarvesse mahtunud Rapla lasteaed Päkapi, Kabala kool, Kabala mõis, uue Rapla hooldekeskuse rajamine ja Valli-Põlma teelõik.

Katri Reinsalu

Päkapi lasteaia kohta ütles valla haridus-, kultuuri- ja sotsiaalosakonna abivallavanem Margo Hussar, et renoveerimine lükkus lihtsalt järgmisse aastasse. Ta kinnitas, et eelarvest välja jäämine ei tähenda kindlasti seda, et valla ei oleks plaani lasteaeda korda teha. See on jätkuvalt prioriteetide hulgas.

Ilmselt kõige olulisem muudatus eelarves puudutab aga hoopis kavandatava hooldekeskuse eelarvest väljajätmist. Eelarve alusstrateegias oli Rapla Hooldekeskuse uue hoonde ehitamiseks kavandatud

600 000 eurot. Eelarve esimeseks lugemiseks oli sellele reale null kirjutatud. Uue hoone põhiprojekti koostamiseks oli ette nähtud 264 180 eurot, mille asemel on praegu kirjas 26 418 eurot.

Hussar ütles ka hooldekeskuse kohta, et eelarvest väljajäämine ei tähenda kindlasti, et vald oleks plaani maha matnud. Pigem tõi abivallavanem põhjenduseks selle, et uue valla moodustamisega tuleb rajatava hooldekeskuse sisend üle vaadata. Vana plaan oli tema sõnul Rapla keskne. Täna tuleb see uuesti lauale võtta ja koos ühinenud piirkondadega üle vaadata.

Margus Jaanson.

Samuti tuleb arvestada, et ühinemise käigus on vallas nüüd ka Kaiu ja Juuru hooldekodu. Üle tuleb vaadata neisse puutuv ja tagada, et pakutavad teenused konkureerimise asemel üksteist täiendaks.

Veel tõi Hussar välja, et kuna kõik protsessid võtavad kaua aega, poleks ka kõige parema stsenaariumi kohaselt tänavu ehitama hakatud. Samuti on selge, et hooldekeskus maksumus küünib miljoni-tesse ja praegu seda summat eelarvest võtta ei ole. Seetõttu on hooldekeskus ka tänavusest eelarvest välja jäänud.

Hussari sõnul on praegu laual kõik võimalused, sealhulgas ka erakapitali kaasamine. Ta ütles, et täna tundub, et vald ei ole see, kes hooldekeskuse ehitab. Kui sisend saab paika, hakatakse liikuma hanke korraldamise suunas. See annab võimaluse turgu kombata ja uurida, kas leiduks keegi, kes on huvitatud hooldekeskuse ehitamisest.

Pärast seda on võimalus, et ehitaja hakkaks ka teenust pakkuma või rendiks vald ruume ning pakuks teenust siiski ise. See on Hussari sõnul arutelu koht.

Hussar toonitas, et vald tegeleb hooldekeskusega aktiivselt edasi. Samuti ei ole eelarvet veel vastu võetud ja sellesse võib tulla muutusi. Praegu eelarvesse jäänud summa katab hooldekeskuse osas tehtavad uuringud ja väiksemad ootamatud kulutused.

Garantiid pole

Sotsiaalkomisjoni esimees Margus Jaanson tõdes, et otsus langetati juba nähtavasti enne valimisi. Komisjonis ei

ole olnud arutelu, kas hooldekeskus eelarvest välja jätta või miks selline otsus langetati.

Jaanson rääkis, et praegu on arutatud, kuidas edasi minna. Ka tema kinnitas, et uue hooldekeskuse ehitamine ei ole kindlasti maha maetud. Lähteülesanded on vallavalitsusele antud, et järgmiste otsusteni jõuda.

Jaanson selgitas, et kui lähteülesanded on läbi töötatud, jõuab teema sotsiaalkomisjoni ning sealt edasi volikogusse. Samal ajal tõdes ta, et kuigi kontseptsiooniga minnakse edasi, ei ole garantiid, et sellest ka midagi välja tuleb. Tõenäoliselt suve alguseks saab selgeks, milliseid otsuseid hooldekeskuse osas langetada saab.

Nii mõnigi on väljendanud seisukohta, et valla kõrval võiks hooldekeskuse rajamisel kaaluda hoopis erasektori kaasamist. Jaanson ütles, et see on kindlasti alternatiiv, mida kaalutakse.

Kuna täna eelarves hooldekeskust ei ole, tulebki ilmselt see võimalus erasektorile välja pakkuda ning selgeks

saada, mida see endaga kaasa tooks.

Vahepeal räägiti juba üsna julgelt konkreetsetest numbritest ja teenustest, mida kavandatavas hooldekeskuses plaaniti pakkuda. Jaanson ütles, et ilmselt tuleb ka need plaanid uuesti üle vaadata, sest haldusreformi käigus on olukord muutunud. Kuuldavasti planeeritakse ka Kuusikule erahooldekodu. Need muutused annavad põhjust kõik hooldekodusse puutuv uuesti üle vaadata.

Samal ajal ütles Jaanson, et seni tehtud tööd ja kavandatut ei ole mõistlik kohe prügikasti visata. Asjaga tuleb edasi minna niikaugele, et on võimalik mindeid otsuseid langetada.

Sotsiaalkomisjoni esimees kinnitas, et kindlasti on omavalitsusel huvi hooldekeskuse vastu olemas, sest tegemist on meie enda inimestega, kes seda teenust vajavad. Samuti usub ta, et omavalitsus pakuks teenust kvaliteetsemalt. Ja hea teenus ongi ju peamine eesmärk. Rapla vajab uut hooldekeskust, on Margus Jaanson seisukoht.

Pidu Eesti moodi?

Marju Bachmann

Mind ajendas kirjutama tunne, mis ei taha peale Eesti 100 juubelipidusi kuidagi üle minna. Võtan kuulda nõuannet – räägi ja sul hakkab kergem. Riskin sellega, et tänapäeval nimetatakse igat mõtteavaldust vingumiseks. Las siis olla.

Siiani olen alati öelnud: “Kui viga näed laita, seal tule ja aita.” See on nüüd küll selline pidu, kus minu abi ei oodata, aga ehk saan öelda, mida ootab üks tavaline neljakümnnendates naine, abikaasa, kolme lapse ema, kes teeb tavalist tööd (oma kätega) ja elab oma majas maal, ühelt Eesti vabariigi juubelilt. Ausalt öeldes ei olnud mul peole

mingeid erilisi ootusi (peale selle, et uudishimuliku naisena vaatan ikka külaliste tualette). Lootsin väärikat pidu.

Olime nagu paljud Eesti pered kenasti pidulaua ääres ja vaatasime Eesti esimest nii suurt juubelipidu. Kui eeskava läbi oli saanud, tekkis terve rida küsimusi. Kas selline ongi pidu? Pidulaua, kus saja-aastasele hakatakse ette laduma tema puudusi. Näpuga näitama, mis valesti. Usun, et kui minu esivanematest keegi oleks saanud saja-aastaseks ja tal oleks probleeme alkoholi või muuga (kõik eksivad), siis kindlasti ei hakkaks ma tema juubelil seda suurel ekraanil talle näitama ja teda noomima.

Kui ta elas nii vanaks, tegi ta ometigi midagi õigesti. Ma räägiksingi kordaminekutest, et anda indu edaspidiseks. Ka erinevates juhtimisõpikutes on öeldud: kiida inimest kolm minutit ja pööra üks minut tähelepanu tema puudustele. Ainult nii motiveerid inimest

positiivselt edasi minema, mitte ei pane teda vihaselt tõestama, et saab hakkama.

Minul jäi mulje, et elu Eestis on üsna masendav (kellelgi kindlasti on, aga mitte enamusel). Välismaalasena ei saaks ma üldse aru, mis maa see on.

Vaatan laupäeviti saadet Maa-hommik, kus on palju Eesti tegusaid ja ettevõtlikke inimesi. Vahur Kersna saatel nägin, kui toredad saja-aastased meil on, kellelt õppida. Neid oleksin tahtnud näha või siis oleksin meelsasti vaadanud läbilõiget möödunud Eesti riigi sajast aastast, kuna paljud noored ja ka vanemad eestlased pole meie minevikuga nii täpselt kursis. Li-saks okupeeritusele ja rasketele aegadele saaks kindlasti näidata hulganisti positiivset, mis on omane meie maale ja kuidas kõigil neil aastatel säilis eestlus.

Olen käinud paljudes erinevates Eesti kultuurimajades

etendustel, pidudel ning võin öelda, et minu jaoks on olnud need kordades südamlikumad ja meeleolukamad kui pidu ERMis. Olen Anne Veskiga ühel nöl, kes juba eelmisel aastal ütles, et vabariigi sünnipäev võiks olla rõõmus ja lõbus. Mul tekkis küsimus: kui see oli pidu, siis milline on meie argipäev?

Pidustusele eelnevat janti NO99 ümber vaatasin mui-gega, aga peale seda eeskava sain aru, miks nende inimeste elud on sellised nagu on. Nemad ju eestlastele andeks ei anna (kõike seda, mida inimesed valesti teevad), unustades, et nemadki on eestlased ja samuti ekslikud. Nende käes oli muuta see pidu ülevalt positiivseks ja helgelt tulevikku vaatavaks või rõhuvalt ängistavaks.

Mulle meeldib aeg-ajalt kurbus, sügavus, kahemõttelisus, äng ja mõõdukas ärapanemine, kui sellest keegi kasu saab ja õpib. Aga seda teha pidupäeval?

Loodan näha kunagi Eesti vabariigi aastapäeval - võib-olla juba 101. sünnipäeval? - peokülaliste ja presidendipaari kätlemise taustal ilusaid Eesti loodusvaateid viljapõldudega, kus kasvavad rukkililled ja moonid ning taevas lendavad suitsupääsukesed. Või sinist taevast, musta metsa ja lumiselt valget põldu, mis moodustab kauni Eesti lipu. Seda kõike saaks sinna kuvada innovaatilise e-riigi tehnoloogia abil.

Kontserdil tahaks kuulda laulmas erinevate valdade rahvarõivas punapõskseid lapsi, tantsimas lustlikke memmitaate ning näha saalis nautlevaid inimesi kiluleibu ja kama mekimas. Ühesõnaga, palju-palju ehedat Eesti asja.

Tahaks näha kõike seda lusti, mis meis eestlastes ON!

Hoiame siis vaatamata kõigele välisele oma hinges helgust ja rõõmu!

Kergem hakkas.

Ärge jätke töötava mootoriga autosid järelevalveta

Gert Kalmiste

Rapla politseijaoskonna piirkonnapolitseinik

Külmad talveilmad on toonud lasteaedade, koolide ja kaupluste ette sõidukid, mille mootor töötab, kuid salongis ei ole mitte kedagi. Lisaks tekkinud vastuolule liiklusseadusega, mis kohustab sõidukijuhil sõiduki juurest lahkudes tegema kõik endast oleneva, et keegi kolmas ei saaks sõidukit omavoliliselt kasutada, ei mõelda sellistel juhtudel ka enda vara puutumatusse ja säilimisele.

Olen kindel, et mitte kõikide

parkivate sõidukite ukseid ei ole mootori töötamise ajal lukustatud. Sageli ei mõelda, et kiirelt poes käies või last lasteaeda viies võib sõiduki ärandada keegi halbade mõtete ning külmetamisest ja jalutamisest tüdinenud isik. Selleks ajaks, kui sõiduki omanik kiirustades poest välja jõuab, näeb ta parimal juhul enda sõiduki eemalduvaid tagatulesid. Kui omanikul õnnestub hiljem sõiduk tagasi saada, ei pruugi see enam olla samasuguses seisukorras kui varem.

Kõlab küll hästi, et süüdlane peab hüvitama oma teoga tekitatud kahjud, kuid tegelikkus

on sageli midagi muud. Ei ole ka kohtutäituritel midagi võtta sealt, kust midagi võtta ei ole. Nii peabki inimene tasuma oma hetkelise hooletuse tagajärjel kellegi teise poolt tekitatud kahjud. Juhtumeid, kus on ärandatud järelevalveta ning töötava mootoriga sõidukeid, on esinenud nii Raplamaal kui ka mujal Eestis.

Seega, ärge jätke töötava mootoriga sõidukeid järelevalveta. Olge hoolikad, tähelepanelikud ja lukustage autode ukseid. Tee me kõik endast oleneva, et meie vara säiliks sellisel kujul, nagu me seda soovime!

Turvaliselt internetis: kui miski tundub liiga hea, et olla tõsi, siis täpselt nii see ongi

Gert Kalmiste

Rapla politseijaoskonna piirkonnapolitseinik

Jätakuvalt leidub inimesi, kes lootuses kohtuda unistuste kaaslasega või teostamiseks „elu parimat tehingut“ on nõus mõtlematult saatma võõrastele suuri ja väiksemaid rahasummasid.

Juba aastaid hoiatatakse inimesi internetikelmide eest. Paljude postkasti on potsatanud uskumatuna tunduv kiri, kus väidetakse, et olete võitnud ühena miljoneist üüratu summa raha ning selle kättesaamiseks ei pea tegema muud kui kandma pisikese summa oma arvelduskontolt ühele välisriigi

kontole. Reeglina ei eksisteeri miljonitesse dollaritesse küündivaid lotovõite või pärandusi. Inimene, kes sellise teavituse sai, teab ju tavaliselt ka ise, et ta ei ole lotopiletit ostnud ega end loosimisele registreerinud. Lotovõidu ja täiesti võõralt isikult ootamatult sülle kukkunud suure päranduse kättesaamiseks ei pea kindlasti tegema kahtlasena tunduvaid ülekandeid. Sama reegel kehtib ka meilidele laekuvate välismaist päritolu soodsate laenupakkumistega. Laenu taotledes jäädakse raha saamise asemel sellest tavaliselt hoopis ilma.

Kodumaistest ostu-müügipor-taalidest või mõne eraisikust

kasutaja käest asju tellides tuleks enne ülekande teostamist kaaluda võimalust müüjaga näost näkku kohtuda, ostetav kaup hilisemate pretensioonide vältimiseks kohapeal üle vaadata ning raha kauba eest alles siis müüjale üle kanda. Ettevaatlikuks peaksid tegema juhused, kus kirjelduse alusel uus ja ideaalses korras olev ese on kordades odavam kui muudes kauplustes.

Internetikeskkonnast kaupu ostes või tellides tuleb alati kontrollida, mida ja kelle käest tellitakse. Nagu ütleb rahvatar-kus: „Kui miski on liiga hea, et olla tõsi, siis tavaliselt nii see ongi!“

Kas inimene on ikka mõistusega olend?

Aita Mets

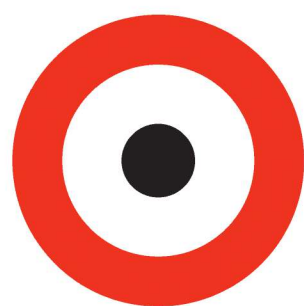
Taas on mind viidud olukorda, kus pean tegema seda, mis mulle üldse ei meeldi - kirjutama häirivast, sest kallid kaasmaalased püüavad visa järjekindlusega tõestada pealkirja paikapidavust!

Möödunud aasta lõpul Alu teel valminud kergliiklustee ei ole rajatud autodele parkimiseks ega kiiruskatseteks! Hirmutavalt palju osaleb liikluses ostetud lubadega autojuhte ning tehniliselt mittekorrasolevaid autosid. Liiklusmärke näevad ja tähendust teavad vaid vähesed. Alu tee on siiski peatänav ja lubatud suurim sõidukiirus on 50 km/tunnis. Ka Kevade tänav on asulasisene ja määratud piirkii-rusega. Sõidusuuna muutmisel on soovituslik vähendada piduri abil auto kiirust ja sellest suunatulega märku anda. Pealegi võiks sõidusuunas olla näo, mitte küljega. Uskumatult värvikirev on elada ühes ilmaruumis koos *homo sapi-ensiga*.

Nüüd siis jätkan isikustatumalt. Hele- ja tumesinisekirjus jopes ning mitte enam esimeses nooruses meesterahvas, kes sa 28. jaanuaril hommikul kella 7 ajal Raplasse suundudes Alu tee 20 ees asuva teede eraldusmärgise peal jõudu kat-susid, tunnend end nüüd tugevana!? Ma saan aru, kui hunt toob kutsikad välja, et õpetada neid ellu-jäämiseks murdma, aga et üks emis toob 25.veebruari kella 16 paiku

oma põrsad tänavale sigatsema, on küll liias! Aga kahjuks pole see kõik veel inimmõistuse lagi. Üks isehakanud maailmavalitseja võtab endale õiguse aastaid asja-tada üleaease koduaia, teine peab näljasurma vältimiseks naabri maalapilt isegi mutimullahun-nikuid oma peenrassse tassima, ainuüksi seepärast, et teistel on vil-jakam muld. Kolmas vaeseke peab aastast aastasse tormistel öödel aiakäruga teise õuelt küttepuid varastamas käima ja neljas hälvik võtab oma koduaiast koeralontruse nõõri otsa ning veab võõrale õuele häda tegema ainuüksi sellepärast, et tolle pole oma krunt loomata-raga piiratud. Enda omandiõigust tõendava dokumendiga võid tema lontu tagumikku pühkida, sest loeb ainult piisava kõrgusega juur-depääsu takistava aia olemasolu.

Seda loogikat järgides pole meil ka oma riiki, sest minu teada pole meie saja-aastasel riigil üheski küljes kõrguvat Hiina müüri ega sellel kõndimas laskevalmis relvaga valvurit, kes küsimata pakuks kõigile tinaravi. Ilmselt suudaksin mõista, kui tegemist oleks pikaaegsete pudeli-kultuuri viljelevate suurkujudega, aga ei - hoopis lähemas ja pisut kaugemas ümbruskonnas elavate isikutega. Kahjuks! Huvitav, kas peaksin nüüd aastate jooksul teh-tud videosalvestusi sotsmeediasse kõigile vaatamiseks üles laadima hakkama? Ihkab ehk keegi hetke ajal saadavat odavat kuulsust? Tean, et vähese rahaga on raske toime tulla, aga kuidas aruraasuta elada, on mulle seni õnneks teadmata. Siiralt loodan, et jääb ka teada saamata.

KLICK

SINU DIGIPOOD

HONOR 8 LITE
(2017) DUAL-SIM

-100€

~~259.99~~
159.99
5.88 €/k

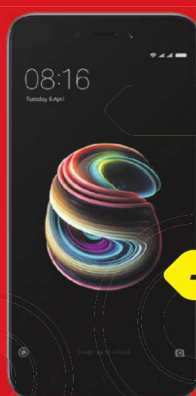

SAMSUNG GALAXY A5
(2017)

-120€

~~399.99~~
279.99
9.99 €/k

XIAOMI REDMI 5A DUAL-SIM

-10€

~~109.99~~
99.99

IPHONE SE

-80€

~~399.99~~
319.99
11.36 €/k

IPHONE X

-250€

~~1299.-~~
1049.-
36.84 €/k

GRAAFIKATAHVEL TRUST PANORA

Parim võimalus arvutis joonistamiseks!

-20€

- puuteala 250 x 150 mm
- survetundlik juhtmevaba pliiats
- programmeeritav ketas ja lisanupud
- pliiats sobib parema- kui vasakukäelistele

~~99.99~~
79.99

BLUETOOTH KÕLAR JBL FLIP 4

Mahlase bassiga võimas sound!

-10€

- bluetooth ulatus kuni 10 m
- vee- ja tolmukindel IPX7
- aku kestvus kuni 12 h
- võimsus 2 x 8 W

~~139.99~~
129.99
4.85 €/k

3D PLIIATS FOREVER

Alusta lihtsat 3D kujundit ning jõua tornide ja sildadeni

Ehita oma õhulossid päriselt!

-10€

- USB-laadijaga mugav pliiats
- erinevat tooni toormaterjalid
- reguleeritav tardumiskiirus
- muudetav väljumiskiirus

~~59.99~~
49.99

VIRTUAALPRILLID FOREVER

Tehisreaalsus on kohal!

-5€

- lae VR app või kasuta Google Street View's
- bluetooth puldiga 3D ja VR prillid
- sobivad 3.5-6" ekraaniga telefonile

~~19.99~~
14.99

- 1200 Hz • USB-video
- USB-salvestus
- SmartTV/WiFi

~~699.99~~
479.99
16.84 €/k

Tähelepanu! Järelmaksu krediidi kulukuse määr on 31,96% aastas järgmistel näidistingimustel: lepingueseme hind kohe tasudes (netohind) 500 eurot, krediidisumma 500 eurot, sissemakse 0 eurot, lepinguperiood 48 kuud, fikseeritud intressimäär aastas 15,9% arvestatuna ostusummalt, lepingutasu 19 eurot. Igakuine osamakse 17,26 eurot, krediidi kogusumma ja tagasimaksete summa 827,89 eurot. Krediidiandja on Inbank AS (tegevusloa nr 4.1-1/31, tegevuskoht Niine 11, Tallinn, tel 640 8080). Enne lepingu sõlmimist tutvu hoolikalt soovitava lepingu tingimustega ja vajadusel konsulteeeri Inbank ASi töötaja või muu asjatundjaga.

TALLINN: Viru keskus (6 668 160), Kristiine keskus (6 668 116), Rocca Al Mare keskus (6 668 155), Ülemiste keskus (6 668 159), Järve keskus (6 668 154), Lasnamäe Centrum (6 668 128), Tallinna lennujaam (58 550 484); **TARTU:** Tasku keskus (666 8163), Lõunakeskus (6 668 153), kaubanduskeskus Eeden (6 668 164); **JÕHVI:** kaubanduskeskus Tsentraal (6 668 168); **KURESSAARE:** Auriga keskus (6 668 117); **NARVA:** Fama keskus (6 668 169); **PAIDE:** Paide Maksimarket (6 668 124); **PÄRNU:** Kaubamajakas (6 668 152); **RAKVERE:** Põhjakeskus (6 668 177); **RAPLA:** Rappeli keskus (6 668 174); **VALGA:** Valga Maxima (6 668 121); **VILJANDI:** Viljandi Centrum (6 668 166); **VÕRU:** Kagukeskus (6 668 173).

Kaiu piirkonna elutöö preemia sai Juhan Uustalu.

Aastaauhinna Rapla Sild võttis vastu Rapla Tarbijate Ühistu esimees Väino Sassi.

Tänuõhtule tulid kokku uue suure valla silmapaistvad inimesed

Laupäeval toimus Sadolini spordihoones Rapla valla tänuõhtu. Tänavu oli see eriline, sest mõistagi oli pidu pühendatud Eesti Vabariigi juubelile ja ühtlasi oli see esimene pidulik koosviibimine ühinenud valla jaoks.

Katri Reinsalu

Pidu oli kõigile tasuta ja õhtu jooksul said külalised nautida mitmekesist meelelahutust. Esile toodi ka ühinenud valla eelmise aasta kõige silmapaistvamad inimesed.

Sadolini spordihoone suur saal oli läbinud suure muutuse. Sportlik öhkkond oli asendunud pidulikuga. Hämar ruum oli täidetud valgete linadega kaetud ümmarguste laudadega, millel põlesid küünlad. Kohad täitusid juba enne õhtu ametlikku algust. Teised huvilised sättisid end tribüünidele lavastust nautima.

Uuem ja suurem Rapla

Vallavanem Piret Minn väljendas oma avakõnes siirast heameelt, et saali oli kogunenud nii palju inimesi. Haldusreformieelselt on läbi aastate selle tänuõhtuga tähistatud Rapla valla sünnipäeva. Sel aastal tähistati juba 127. sünnipäeva.

Minn tõdes, et tänavusest tänuõhtust kujunes omamoodi segasummasünnipäev, sest kätte on jõudnud uus etapp. Rapla vald on uuem ja suu-

rem. „Sestap on täna kutsutud meiega ühinema ja on oodatud ka siia meie hulka kõik uue valla inimesed,” ütles Minn.

Ka volikogu esimehel Rene Kokal oli rõõm näha inimesi valla erinevatest punktides kokku tulemas. Igäüks neist toob endaga kaasa killukese valla mitmekülgsusest identiteedist. „Oleme üheskoos suur ja tugev vald,” ütles Koka.

Volikogu esimees ütles oma kõnes, et Raikkülast mõeldes tulevad tal silme ette Uku Masing ning Paka mägi oma käärajatega. Juuru kandist meenub poisikesepõlves külastatud Mahtra talurahva-museum ning seal kogetud imetus nende naiste ja meeste vastu, kes ammustel aegadel oma õiguste eest seisid. Koka tõdes, et ka tänasel päeval ei ole sirge seljaga inimesed ja kogukond Juurust kuhugi kadunud. Kaiust mõeldes meenub kuulus raba ja anomaalsed nähtused. Raplaga tuleb silme ette üle 90 aasta tagasi siin tegutsenud kogukond, kes otsustas, et oma noorte õpetamiseks on vaja kooli ning panid aluse Rapla algkoolile.

„Soovin teile kõigile jõudu meie ühtses vallas. Oleme

ikka üksteisest hoolivad,” ütles ta.

Rüblikutest veduriteni

Pärast kõnesid astusid lavale meie kohalikud noored talendid. Oli üsna värskendav näha, et tunnustamisele saab läheneda tavapärasest märksa loomingulisemalt. Õhtu projektijuht oli Age Rebel, lavastaja Piia Pöder ja muusikaline juht Thea Paluoja.

Valla tunnustused olid jagatud gruppidesse ja igäüks juhutati sisse lühikese sketšiga.

Rapla Rüblük on Rapla piirkonna haridusauhind, mis omistatakse isikule, kelle elutöö või õppeaastal silmapaistev tegevus ja isiklik eeskuju on oluliselt kaasa aidanud valla hariduselu edendamisele üld- või huvihariduses. Tunnustuse pälvisid rahvakultuuri edendaja, rahvatantsu traditsioonide väärtustaja ning tunnustatud tantsupeadagoog Anne Paluoja, Rapla muusikakooli kauaaegne klaveriõpetaja Talvi Lukas ning Rapla Vesiroosi gümnaasiumi kehalise kasvatusõpetaja ja valla spordielu edendaja Ingrid Lenk.

Oma haridusauhinnaga tunnustas Juuru piirkond tahtekindlat, laia silmaringi ja heade kommetega noort õpetajat, kes on eeskujuks õpilastele ja hea kolleeg õpetajatele. Auhinna laureaati on Kalev Kask.

Elusa Tule auhind on Rapla piirkonna aasta sotsiaalvaldkonna auhind, mis omistatakse laiemalt sotsiaalvaldkonnas tegutsevatele, kelle silmapaistev tegevus on oluliselt kaasa aidanud Rapla piirkonna elanike sotsiaalse elukeskkonna ja nendega seotud teenuste rikastamisele ja täiustamisele. Tiitli pälvis Rapla valla sotsiaalse elukeskkonna kujundaja, arendaja ja tervisedendaja Inna Tamm, kes on 26 aastat valla sotsiaalvaldkonda juhtinud.

Oma sotsiaaltöö preemiat on välja andnud ka Juuru piirkond. Selle pälvis Juuru Hooldekodu personal kui pühendunud ja kohusetundlik inimesed, kes teevad kõik, et nende hooldealustel oleks rahulik ja väärikas elu.

Seejärel kappas puithobusel lavale veidi ebalev Gabriel. Sellega algas ilmselt õhtu kõige humoorikam sketš, mis nii mõnegi naeruturtsaka endaga kaasa tõi. Ajaloolise jutustuse Pirit kloostri viimastest päevadest selles versioonis, mida laval jutustati, ei suuda kaunis Agnes peakangelast just kuigi edukalt ära võluda. Gabriel on natuke hajameelne ning ei torma esimese käsu peale ka neiu päästma. Lugu lõpeb mõistagi õnnelikult ja tulpinud näoga Agnes sõidab koos Gabrieliga lavalt minema. Sket iga juhutati sisse kultuuriauhindade jagamine.

Rapla piirkonna kultuuriauhinnaga **Valla Vedur** tunnus-

Juuru piirkonna elutöö preemia sai Tiina Tiitso (lilledega).

Elusa tule auhinna pälvis Rapla valla sotsiaalse elukeskkonna kujundaja, arendaja ja tervisedendaja Inna Tamm.

Fotod: AARE HINDREMÄE

Õhtu kõige humoorikam sketš - kepphobusel Gabriel.

tatakse kultuurilisi algatusi, loomingulisi saavutusi või jätkusuutlike traditsioonide hoidmist. Tunnustuse said kolm inimest: Rapla Pasunakoori looja ja dirigent, trompetist ja pedagoog Aigar Kostabi, Rapla kultuurikeskuse ning paljude valla kultuuriürituste kujundaja ja kunstnik Maarika Riismaa ning noor helilooja, saksofoni- ja klaverimängija, dirigent ja muusikatundja, kohaliku teatrielu rikastaja Patrik Sebastian Unt. Alles mõned minutid tagasi oli noormees laval kehastanud meie loo peakangelast Gabrieli. Täies kostüümis ja elavate ergutuste saatel võttis ta auhinna vastu.

Juuru piirkonna kultuuripreemia pälvis aga Merike Ulma kui aktiivne ja elurõõmus kultuuriürituste ja külalu korraldaja, rahvamuusik ja kollektiivide juht.

Sport, majandus ja elutööpreemiad

Pimeda saali eri nurkadest hiilisid rahva sekka futuristlikud võimlejad, kes võtsid laval hullumeelseid poose ja andsid visuaalselt nauditava valgusetenduse. Lavale sammunud kaks ufot asusid jagama spordiauhindasid. Rapla piirkonna aasta naisportlane on Tiitu Kosk ja aasta meesportlane Peeter Pruus. Rapla piirkonna aasta võistkonna tiitli võttis vastu Avis Utilitas Rapla korvpallimeeskond. Rapla piirkonna aasta treener on Kadi võimlejate treener Kadi Saks.

Kaiu piirkonna aasta spordielu edendajaks kuulutati Kaiu vabatahtliku tuletõrje selts ning Juuru piirkonna spordipreemia sai kergejõustiklane, kes on saavutanud märkimisväärsed tulemusi nii rahvusvahelistel, üle-eestilistel, maakondlikel kui ka

kohalikel spordivõistlustel - Henri Loose.

Järgmisena läks jagamisele Rapla piirkonna majandusauhind Rapla Sild. Selle juhatas sisse Benno Hansen, kes juba mõnda aega Rootsi kuninglikus ooperis laulnud. Andekal lauljal ei ole aga õnnestunud täita üht olulist tingimust. Kuningas nimelt sooviks teda rootsi keeles laulmas kuulda, kuid Hansen teatab, et kui kuningas soovib mõista tema laulusõnade tähendust, tuleks tal eesti keel ära õppida.

Aastaauhind Rapla Sild antakse Rapla piirkonnas tegutsevale isikule, kelle tegevus on enim mõjutanud Rapla piirkonna elukeskkonda ja aidanud kaasa valla positiivsele ning tasakaalustatud arengule. Viimase kümne aasta jooksul on üks Rapla valla suurematest tööandjatest ja maksumaksjatest olnud Rapla Tarbijate Ühistu, kes selle auhinna ka pälvis. Tunnustuse võttis vastu ühistu esimees Väino Sassi, kes tões, et Rapla Tarbijate Ühistu on tõepoolest väga pika ajalooga ettevõtte ja on olnud täis soovi olla parim teenindaja Rapla vallas ja lähikümbruses. Tunnustus on oluline tagasiside, et see on saavutatav. „See on krediit tulevikku,” ütles Sassi.

Kaiu piirkonna aasta tegija on aga 2016. aastal asutatud toitlustamisettevõtte Caiselle OÜ.

Järgmisena sammusid üksteise järel lavale mõisahärrad. „Raikküla mõisahooned - Eesti üks ilmekamaid klassitsistlikke häärbereid,” alustas oma kiidukõnet Raikküla mõisahärra. Saavutuste hulgas toob ta välja esimese Eestisse rajatud kiviktaimla ja talupoegade elamutesse ehitatud korstnad.

Hagudi mõisahärra kiitles aga oma 20 lapse ja härraste-

maja vaadeldava kuju väljehitamisega. „Sümmeetrilise fassaadiga barokselt kõrge kivikatusesega loss, mille keskosa ja tiivad on rõhutatud laiade krohvilastritega,” kirjeldas ta oma kodu.

Alu mõisahärra tõi aga välja mõisahooned kuubikujulise vormi, viiekorruselise nurgatorni ning sakmelise rinnatise. Pealegi on tema kodu Eesti üks omapärasemaid neogooti stiilis mõisahooneid.

Kiitlemisel ei paistnud lõpu tulevat ja mõisahärrad kippusid juba omavahel tülli minema. Õnneks pandi sellele kiiresti piir ja jagati välja hoopis kauni kodu tiitlid.

Rapla piirkonna tiitli „Kaunis kodu” pälvis perekond Ülle ja Tanel Laguse kodu Rapla linnas, Pille Otsa ja Arvi Laagi pere kodu Valtu külas ning Jaanus Benjamini Palamulla küün.

Lõpuks tulid lavale peaaegu kõik osalejad ning esitasid koos „Nukitsamehe“ filmist tuttavat Olev Ehala laulu „Tõeline jõud”. Sellega juhatakse sisse elutööpreemiate jagamine. **Juuru piirkonna elutöö preemia** pälvis aktiivne ja osavõtlik kodanik, nelja vallavolikogu koosseisu saadik, eakate ja puuetega inimeste eest seisja Tiina Tiitso. Tiitso tänas kõiki neid, kes talle selle preemia määrasid. Kõige enam aga loomulikult talle kallist Juuru valla rahvast, kes on teda nii heas kui ka halvast väga palju aastaid saanud.

Kaiu piirkonna elutöö preemia sai aga Eesti motosporti edendaja, priitahtlik pritsumees ja kauaaegne talupidaja Juhan Uustalu.

Ametlik osa läbi, kutsuti külalised kringlit maitsma ning tunnikese pärast ootas neid saalis juba ansambel Swingers koos Birgit Sarrapi ja Jüri Pootsmanniga.

visuaalselt nauditava valgusetenduse saatel kuulutati välja spordipreemiad.

Rapla piirkonna tiitli „Kaunis kodu” pälvis perekond Ülle ja Tanel Laguse kodu Rapla linnas.

MISS RAPLAMA 2018

7. APRILLIL KELL 19.00
RAPLA SADOLIN SPORDIHOONES

www.missraplamaa.ee

Esineb SHANON
Õhtut juhib
TONIS MILLING

Piletite hinnad:
Sooduspiletid 19.02-11.03
Tavapilet 15€
Õpilane (kuni 19aastased ka)/pensionär 12€
Tõispiletid 12.03-6.04
Tavapilet 18€
Õpilane (kuni 19aastased ka)/pensionär 14€
Pileti hind 07.04
Tavapilet 20€
Õpilane (kuni 19aastased ka)/pensionär 15€
Koolieelikud (kuni 7aastased ka) TASUTA, kui istuvad saatja süles
Pileteid võimalik soetada Piletilevist, Rapla Hepa tanklatest, korraldajate ja osalejate käest.

Miss Raplamaa võitjale paneb peadöömina välja:

AQVA
HOTEL & SPA

BesttransGrupp
Transporti

Aleksandra Samuel

condille
Kooli- ja lastekirjandus

MAHUTAJA
Kooli- ja lastekirjandus

TRADEHOUSE
sinutreen.ee
JANNA KOCH-MÄE

Prime Room

Sõnumid

Kalaja
Hastborevi

HEPA

MARIMO

Loona Shop

EREK
Fassaadikatted

LEHITER **PUUT**

Rockstick
PRODUCTION

KAPI KASS **GS**

JEM
JEM

HG KUBER
Kuberi

AMBER
Kuberi

VITAMIN WELL

35
STUDIO

Merike saab teha täpselt seda, mida tahab ja mis teda õnnelikuks teeb.

Merike Ulma:

„Järlepa on väga ilus koht ja seal on väga erilised inimesed.”

Järlepas elav Merike Ulma pälvis hiljuti kaks suurt tunnustust. Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp tunnustas teda aastapreemiaga. Lisaks sellele pälvis ta laupäeval Rapla valla tänujalal Juuru aasta kultuuripreemia. Mõlemad tunnustused tulid peamiselt tänu tema panusele Järlepa küla elu edendamisse. Ta on ka aktiivne rahvamuusik.

Katri Reinsalu

„Järlepa on väga ilus koht ja seal on väga erilised inimesed,” ütleb Merike kohe meie vestluse alguses. Merike on sündinud ja kasvanud Tallinnas. Ta tegi oma elus otsustava kannapöörde 1981. aastal, kui ta ühes oma kahe ja poole aastase tütrega tuli Järlepassse. Raplamaa ei olnud talle täiesti võõras koht.

Lapsepõlvesuved oli ta veetnud Kohilas vanaisa juures. Merikese vanaisa oli muide Kohila spordiseltsi Püsivus asutaja. Merike arvab, et just need idüllilised suved vanaisa juures tekitasid temas soovi ikka pigem maal ja metsade vahel elada.

Merikese onu elab aga Raplas. Koos onuga luges ta tollal maakonnalehte, kus anti teada, et Järlepa kauplus vajab müüjat.

Lisaks mainis onu, et buss läheb Järlepassse kaks korda päevas. „See ei ole võimalik,” arvas tollal Merike. Naine muheleb, et just nii oligi.

Esialgse plaani kohasel tuli Merike Järlepassse kaheks kuuks oma närve puhkama. Keskkonnamuutus oli sedavõrd suur, et naine ei uskunud, et ta jääbki püsivalt maale elama. Ootustele vastupidiselt kestab Merikese puhkus tänaseni. Maikuuks on ta Järlepas elanud 37 aastat.

Tasub ära märkida, et Merike tuli enda jaoks võõraste kohta. Kiiresti sai ta töökoha kohaliku kauplusesse ning tütar võeti peagi lasteaeda. „Mind võeti kohe omaks,” ütleb ta. Mitte igal pool ei ole suhtumine võõrastesse nõnda soe. Järlepa tõestas aga

Merikese jaoks algusest peale, et on üks eriline koht. Ta meenutab, kuidas pärast tööpäeva lõpu tuli üks kohalik abielupaar rääkima, et pani talle kartulid maha. Naisele loeti sõnad peale, et ta kartuleid ikka suvejooksul veidi rohiks ja sügisel üles võtaks. Merike ütleb, et Järlepa justkui lapsendas ta.

Järlepa oli kohe algusest peale kodu. Nii on see Merikese sõnul ka kõigi teiste kohalike puhul. Lapsed, kes lähivad mõneks ajaks kaugemale õppima, tulevad ikka tagasi, et oma perekond just Järlepas luua.

Merikesel sündis Järlepas elamise ajal veel kaks last. Tal on hea meel, et lapsed on tublideks inimesteks kasvanud. Vanem poeg on näiteks viimased kaks

aastat osalenud küla jaanitule korraldamisel.

Oma Järlepa elu kirjeldades ütleb Merike, et see on heas mõttes egoistlik. Ta saab teha täpselt seda, mida tahab ja mis teda õnnelikuks teeb. Kõik teevad seal seda, mida nad tahavad. Sealne õhkkond on lihtsalt selline.

Oma kodukoha kohta jagub tal vaid häid sõnu. Naine tõdeb, et tal on vedanud nii kohaga, kus elab, kui ka inimestega, kes tema ümber on.

Järlepa külaelu

Viimase omaalgatusliku rahvaloenduse kohaselt elab Järlepas umbes 300 inimest. Merike usub, et tänaseks on see number juba

suurem. Küla kultuurielu on tihe ja mitmekesine. Üheskoos on peetud nii 60ndate stiilis naistepäeva, pereansamblitega perepäeva ja tehtud näiteks oma kohalikku „Su nägu kõlab tuttavalt”. Sinna sekka mahuvad ka veidi traditsioonilisemad jaanipäevad, jõulud ja kevadised hoogtööpäevad.

Merike on meie kohtumisele väikese albumi kaasa võtnud. Pilte lehitsedes on peagi selge, et külarahvas naudib lõbusat meelelahutust. Kord juhtus nii, et polnud piisavalt vahendeid jaaniõhtule ansambli kutsumiseks, aga ega sellepärast saa pidu pidamata jääda. Pikemalt mõtlemata pandi Merikese eestvedamisel kokku kuueliikmeline naisteansambel „Läbi häda”. Kohaliku lasteaia muusikaõpetaja mängis pilli ja teised laulsid. Esimesel jaanipäeval oli repertuaaris vaid viis lugu. Rohkem lihtsalt ei jõudnud selgeks õppida. Merike ütleb naerdes, et külarahvas on leplik ja kutsus neid iga natukese aja tagant aplausi saatel taas oma viit laulu ette kandma.

Sama grupiga tehti ka etendus. Merike ütleb, et esmajärjekorras oli neil endil naljakas. Lihtne tõsiasi on aga see, et kui sa teed seda, mis sulle endale meeldib, siis meeldib see ka teistele. „Läbi häda” käis koos tervelt üheksa aastat. Täpselt nii tihti, kui häda tekkis, naerab Merike.

Veel üks oluline külasündmus on hoogtööpäevad. Merike tõdeb, et Järlepa ei näe naljalt prügi maas vedelemas. Juba pisikesed lapsed teavad, et prügi maha ei visata ja kui see juhuslikult ka sinna satub, siis toimetatakse see kiiresti ikkagi prügikasti. Nii tegeletaksegi hoogtöö käigus pigem võsa lõikamise või ümbruskonna uuendamisega.

Merike ütleb, et Järlepa toimib nagu perekond. Ülesandeid jagamata on iga asja jaoks oma inimene. Ta räägib, kuidas küla pingid ja prügikastid valmivad. Kohalik meistrimees teeb need lihtsalt oma ajast ja oma materjalidega valmis ning paigutab kõige õigemasse kohta. Kui midagi vajab tegemist, tehakse see pikemalt mõtlemata lihtsalt ära.

Juba üle 20 aasta on Järlepas tegutsenud ka kodukultuuri selts. Merike oli üks selle asutajaliikmetest. Väiksemate asjadega sai küla ise hakkama. Suuremate tööde jaoks tuli juba toetust taotlema hakata. Just selleks oli vaja ametlikku ühendust. Algusaegadel kuulus ta ka seltsi juhatusse.

Praegu on nimekirjas kümme liiget. Merike toonitab mitu korda, et tema ei ole kindlasti ainuke, kes Järlepas tegutseb. Seal on terve hulk inimesi, kelle siiras soov ongi külaelanikke rõõmustada.

Peaaegu nelja kümnendi jooksul ei ole Merike pidanud kuigi palju oma motivatsiooni hoidmise pärast vaeva nägema. Ta ütleb, et külarahva rõõm korraldatud ettevõtmiste üle ongi kõige suurem innustus. Järlepas ei ole kunagi pidanud vaeva nägema, et inimesi oma

kodudest välja meelitada. Alati tullakse kaasa ja osaletakse selles, mida korraldatakse. Keegi kunagi ei nurise või siis see lihtsalt ei jõua korraldajateni.

Sellest hoolimata tunnistab Merike, et just viimasel ajal on ta hakanud tundma aktivis- tivasimust. Ta tajub, et aeg on järg noorematele üle anda. Mis muidugi ei tähenda, et tema enam aidata ei saaks või ei sooviks.

Elu põimitud muusikaga

Veel üks äärmiselt oluline osa Merikese elust on muusika. Ta peres on alati olnud neid, kes hästi laulda oskavad. Muusika on seega lapsepõlvest saati olnud osa tema elust. Merike teatab, et noorena sai isegi neli aastat vastu tahtmist muusikakoolis käidud. Õpetaja oli kuri ja neipõlves lubas Merike, et viiulit ta enam uuesti kätte ei võta. Elu läks aga hoopis teistmoodi.

Naine ütleb, et muusika on mõnes mõttes viis põgenemiseks. Muusikat tehes ei mõtle sa mitte millestki muust kui muusikast. Lauldes keskendud vaid laulusõnadele. Lõpuks on aga kõige olulisem see, et Merike siiralt naudib musitseerimist.

Ta lööb aktiivselt kaasa mitmetes kollektiivides. Juba 35 aastat on ta kuulunud Juuru rahvapilliorkestrisse Imelikud. Merike räägib, et 1983. aastal küsiti temalt, kas ta mõnda pilli mängida oskab. Kuigi ta oli otsustanud enam mitte viiulit kätte võtta, lipsas see informatsioon ikka üle huulte. Temast sai orkestri viiulimängija. Täna- seks on ta koos Aivar Arakuga ka kollektiivi juhendaja. Orkest- riliikmeid kutsutakse ta hellitavalt oma teiseks perekonnaks.

Maale kolimine on Merikese sõnul talle palju uksi avanud. Linnas poleks ta pooltki nii palju teha saanud. Oleks olnud mõeldamatu, et nii vähe muusikalise haridusega inimene saab orkestrit juhendada. Maal on aga kõik võimalik ja Merike on saanud end väga erinevalt proovile panna.

Samuti on ta tegev Järlepa hoovikooris, mis sündis inspireerituna kunagisest Järlepa hooviteatrist, mille rajas August von Kotzebue.

Tegelikult oli tegemist projektikooriga. Nimelt avati 2011. aastal kauaoodatud Järlepa haridus- ja kultuurikeskus HAKUKE. Kuna pool küla oskas laulda, pandi avamise ajaks kokku koor. Esimene koorijuht oli Vahur Soonberg. Hiljem selgus, et vähemalt pooled kooriliikmed soovisid jätkata ning nii sai projektist püsiv nähtus. Merike meenutab, et alguses tehti proovi lasteaia ruumides. Oma klaveri soetamiseks korraldati tuluõhtu ja oksjon, millega koguti üle poole vajaminevast rahast. Teise poole andis Juuru vald.

Täna on kooris 16 liiget ja kokku saadakse kord nädalas. Vahepeal oli koorijuhiks Marju Metssalu, kes pärast välismaale elama asumist enda asemele noore, 28-aastase Martin Trudnikovi leidis. Kuigi noormees

Maale kolimine on Merikese sõnul talle palju uksi avanud.

Fotod: SIIM SOLMAN

on üpris hõivatud, võttis ta siiski pakkumise vastu ning hoovikoor kestab edasi.

Viimasena peatume ansambli Merivar. Aivar Arakuga 20 aastat tagasi loodud kollektiiv kasvab tegelikult välja Järlepa jaanitule meelelahutuseks kokku kutsutud ansamblist „Läbi häda”. Ansambel käis koos üheksa aastat. Ühel hetkel jäid read veidi hõredaks ning Merike tegi Aivarile ettepaneku tulla kollektiivi pilli mängima. Kuigi mees oli alguses ettevaatlik, otsustas ta siiski endale süntesaatori muretseda ning seda mängima õppida. Üsna sujuvalt sündiski tantsumuusi-

kat viljelev Merivar. Täna- seks on kollektiivi kaasatud ka Külliki Malken ja Veiko Siniroht.

Üks ilmselt Merivari südame- likumaid esinemisi on viimased kümme aastat olnud Vahtra tugikeskuse iga-aastaselt ettevõtmisel „Vahtra tantsud tähtedega”. Merike meenutab, et kui ta esimest korda tugikeskusesse sattus, siis ta veidi pelgas. Aivar oli seal juba varem kannelt mängimas käinud, aga Merikese sisetunne ütles, et vaatepilt saab kurb olema. Kiiresti sai aga selgeks, et sealne õhkkond on midagi erilist. Energia, mida tugikeskusest tagasi saab, on ehe ja siiras. Nii muutus kiiresti ka Merikese arvamus vaimupuue- tega inimestest. „Ma ei ütleks, et nad puudega on. Nemad ei ole kaotanud seda, millest meie

oleme ilma jäänud,” räägib ta.

Kümne aasta jooksul on Merivar olnud tugikeskuse tant- suõhtu muusikalise poole eest vastutav. Merike on näinud, kuidas osalejad üksteisele kaasa elavad, siiralt rõõmustavad ja teinekord siiralt ka oma paha tuju väljendavad. Kõik on ehe ja vahetu. Ausad ja ehedad emotsioonid ning inimesed on see, mida Merike hinnata oskab. Ta ütleb, et erinevalt ehk nii mõnestki teisest ei ole ta kunagi oma elus raha taga ajanud või seda kuigi oluliseks pidanud. Rikkus seisneb tema jaoks hoopis milleski muus. Ka meie jutua- jamisest õhkub seda, et Merike on suutnud oma prioriteetidid õigesti paika panna ja elab õnnelikkude elu. „Elu ongi ilus. Maal on see eriti ilus,” ütleb naine.

Lihtne tõsiasi on aga see, et kui sa teed seda, mis sulle endale meeldib, siis meeldib see ka teistele.

Valtu seltsimaja 25. külaülikooli loengul, 26. veebruaril, tegi ettekande Tallinna Ülikooli filosoofiaprofessor Tõnu Viik teemal "Internet ja inimene".

Stina Andok

"Millised on interneti ja inimese vahelised suhted? Kuidas inimene end selles seoses tunneb?" alustas Viik oma ettekannet. Ta vastas, öeldes, et oleme nende küsimuste küsimisega hiljaks jäänud, kuna seos on juba toimunud, oleme pidevalt võrgustatud. "Proovige oma telefon koju unustada. Proovige minna puhkusele nii, et ei ole puhkusel olles võrgus või ei ole telefoni kaasas. Saab küll nii, aga me ei tee nii. Miks me nii ei tee?" pani ta kuulajaid kaasa mõtlema.

Küllap kõik teadsid vastust, mille Viik sõnastas: "Ärevus tuleb peale. Ebakindlus võtab maad. Äkki kuskil toimub midagi. Äkki mu lähedastega on midagi juhtunud." Sellised mõtted on meile kõigile ilmselt tuttavad. Professor palus seejärel kujutleda ühiskonda, kus internet paariks päevaks välja lülitub. "See oleks kaos. Liiklus ei toimiks, võib-olla isegi vett ei oleks, valgust, elektrit. Paarkümmend aastat pärast interneti tekkimist, selle loomist, oleme internetiga juba nii seotud, et enam teisiti ei saa".

Ta tõi võrdluseks, et kui varem käisime ise poes, pangas või riigiasutustes ja suhtlesime teise inimesega, siis praegu on osa sellisest suhtlemisest kolinud interneti. Me käime e-pangas, kasutame e-riigi teenuseid, külastame e-kooli ja poodleme e-kaubamajas. Lisaks on meil arenenud uus osa suhtlusest, mis ei asenda ega täienda traditsioonilist ja mida me nimetame sotsiaalmeediaks.

Sellega seonduvalt arutles Viik, et kui veel mõni aeg tagasi seisnes inimese avalik nägu või kuvand selles, kuidas ta paistis teistele inimestele välja, siis nüüd on oluline, milline on inimese Facebooki konto või mõni muu personaliseeritud veebilehekül, kuhu postitatakse pilte endast ja oma elu tähtsamatest hetkedeks. Selliselt kujundatakse endast idealiseeritud pilt, avatar. "See ei ole ammu ainult teistele. Me ei tee seda ainult selleks, et teistele meeldida. Muidugi me vajame teiste inimeste tunnustust, ka enne elektrit olid meil samad vajadused, neid saavutati teiste vahenditega, aga avatar on ka osa meist, võib-olla parem osa meist," rääkis professor.

Miks siis inimesed ikkagi kulutavad energiat oma avatari kujundamiseks? Miks me veedame aega veebiavarustes? Lisaks sellele, et läbi veebi on mugavam ja kiirem oma asju ajada, on sellel Viigi sõnul veel üks omadus – see on tehnoloogiliselt kontrollitud mõlemalt poolt: "Väljastatud on juhuslikkus ja sellega hoiame aega kokku. Me teame, mis sealt saame".

Väga sageli toimuvad inimeste

omavahelised kohtumised veebis ja professor tõdeb, et ühelt poolt on see väga tore, et need kohtumised on võimaldatud, aga teiselt poolt on nad ka alati tehnoloogiliselt kontrollitud. See aga toob kaasa, et inimlik külg ei tule kuidagi läbi, kõik reaktsioonid on kontrollitud ja igal ajahetkel võib oma vestluspartneri välja lülitada.

"Tunnistage üles, kes siin on küborgid?" küsis esineja publikut silmitsedes. Saalis valitses vaikus. Ilmselt vajasis kuulajad selgitusi, seega Viik jätkaski, selgitades, et küborgideks võib pidada olendeid, kelle bioloogilist keha on tehnoloogiliselt täiendatud. "Prillid, näiteks," kostus saalist seepeale. "Just. Siin ei ole ühtegi inimest, kes ei saa öelda, et tal tehnoloogilist täiendust ei oleks. Me kanname kella, taskus on nutitelefon," rääkis ta. Kõik need esemed annavad meile võimed, mida meile looduslikult antud ei ole.

Industrialiseerimisega ja fos-

siilkütuste kasutusele võtmisega muutus planeedi pale tehnoloogilises mõttes ulatuslikult. Viik tutvustas kuulajatele filosoof Martin Heideggeri poolt käibe võetud mõistet, mida eesti keelde on tõlgitud kui seade-stu ning mis tähistab tehnika ja looduse uuenenud vahekorda. Viik tõi mõiste selgitamiseks näite: "Kui vaatame, missuguseid maanteid ehitati rohkem kui seitskümend aastat tagasi, enne betooni, siis kuidas see maantee kulges? Mõõda põllutee serva, metsaserva, liikus sinkavonka, et ära kasutada looduse lubatavusi. Kui vaatame kaasaegseid maanteid, siis nad läbivad looduse hoopis teistmoodi, lõikavad looduse läbi. Raamivad looduse ära nii, et loodus peab hakkama saama." Teisisõnu, meie maailm kujuneb ringi. "Nii nagu uut tüüpi maanteed, nii lõikavad infoliikumise liigid läbi ja kujundavad ümber vanad inimeste kokkusaamise viisid. On päris ilmne, et me kohtume väga suures osas infotehnoloogiliselt," rääkis

Joonistus: STINA ANDOK

Tõnu Viik: "Nutiseadmed on saavutanud sideme meie vaimuga"

ta. Seejuures ei toimu kohtumine mitte meie, vaid meie avataride vahel.

Inimene on aga sotsiaalne loom ning meil on instinkt olla teistega ühenduses. Nutiseadmed ei võimalda mitte üksnes meil olla ühenduses oma lähedaste, sõprade ja tuttavatega, vaid ka paljude muude asjadega, näiteks uudistega kodumaalt ja kaugemalt. "Meie aju on programmeeritud tähele panema kõike uut," tõdes Viik. Uudsega kokku puutudes inimene vallandab endas energiat, aga probleem on selles, et meil ei ole seda energiat lõputult. Samal ajal ei saa uudised veebis kunagi otsa. "Tekib olukord, mil olen juba väsinud, aga aju saadab impulsse, et ikka uuesti ja uuesti klikkida".

Ta selgitas, et kuna oleme alles nii alguses oma nutiajastul, ei oska me veel ekraane ennast säästvalt kasutada, meil puudub teadmine hügieenist selles valdkonnas. Samal ajal on inimesed selle lühikese ajaga oma seadmetega niivõrd ühtseks saanud, et ilma on raske olla. "Me oleme kokku kasvanud. See on parem kui olla otseses ühenduses meie kehaga. Nutiseadmed on saavutanud sideme meie vaimuga. Meie küborgi loomus on siin leidnud täiesti uue ja erilise elu," tõdes Viik.

See on viinud meid ajajärku, mil esineb järjest enam sellist nähtust nagu nutisõltuvus. "Meie uue põlvkonna, z-generatsiooni noored on sellises sõltuvuses juba väga varajases lapsepõlvest peale ja me ei tea, kuhu see välja jõuab," ütles ta. Filosoof selgitas, et sotsiaalseadmed ei lõpe suhtlus kunagi, seda ei saa välja lülitada: "Ei ole nii, et noored ei viitsi nutiseadme tagant ära tulla. Nad on kohustatud seda jälgima, sest nende sotsiaalelu on väga nõudlik. On seltskonnad, kes vahetavad pilte ja laigivad. Selle kõigega tuleb õöpäevaringelt kursis olla, et mitte maha jääda, et mitte olla tõrjutud. See on päris raske koorem ja ma kardan, et me oleme oma noored päris üksi jätnud seda koormat kandma".

"Meil ei ole kunagi nii palju informatsiooni käeulatuses olnud kui praegu. Aga kui me oma interneti kasutamist analüüsime, siis enamasti me infohankega ei tegele. Enamasti mitte meie ei ole aktiivsed selles osas, mida me teeme. Ikkagi see veebileht kujundab selle, kuhu me klikime. Kõige provokatiivsem pealkiri saab kõige rohkem klikke," teadis professor. Osalt seetõttu oleme ka informaatilises isolatsioonis. Viik selgitas seda nõnda, et ühest küljest pakubki veebilehekül meile alati seda informatsiooni, mis meile meeldib: "Internetis ringi kolamine ei ole samasugune tegevus nagu raamatukogus ringi vaatamine või kataloogi sirvimine." Kataloog ei uuri inimest, aga veebimootor küll ning leitu põhjal pakub ta just seda infot, mis võiks meeldida lähtuvalt varasematest otsingutest.

Samal ajal hakkab ka tööle kinnituskalle, mõiste psühholoogiast, mida Viik samuti tut-

vustas. See on kalduvus otsida ja leida asju, mis toetavad meie vaateid. "Kui meil on mingis küsimuses seisukoht, siis me oleme ehitatud nii, et enam-vähem ignoreerime teisi seisukohti. See on päris suletud maailm. Kogu aeg käime mööda neidsamu teid ise sellest aru saamata".

Viigi arvates ei ole siiski nii, et üks ajastu on halb ja teine hea. Mõlemal on omad vead. Internetikataloogid on suuremad kui ühegi reaalse raamatukogu kataloogid, kuigi reaalselt me seda võimalust täies matus ei kasuta. "Võib-olla on interneti-avarus veel avamata. Võib-olla inimloomus ei lasegi meil seda täielikult avada. Me oleme oma loomu tõttu nii piiratud, et ei ava kunagi kõike. Meil ei ole jumalikku mõistmist".

Kuulajate seas istunud mainekas teadlane Ülo Vooglaid rääkis oma mõtetest, et tänu internetile teavad inimesed väga palju, oskavad üsna vähe ja aru ei saa suurt midagi. Samal ajal aga kujutavad ette, et teavad ja oskavad kõike. Viik vastas sellele kinnitusega, et informatsioonipaljusus ei ole iseenesest tarkus ega palju teadmine oskus. Käeulatuses olevat informatsiooni tuleb osata ka kasutada, luua seoseid ja analüüsida, et mõista tervikpilti.

Auditooriumis kõlas ka küsimus, kuidas toetada iseseisva mõtlemise oskust internetiajastul. "Nii nagu vanastigi, ise mõeldes," vastas seepeale filosoofiaprofessor. Ta lisas, et see ei ole lihtne ülesanne ja et tõenäoliselt vajab see aega ja püsivust. Viik tõdes, et seda viimast internetiajastu ei motiveeri, kuid ütles ka, et ükski varasem elustiil ei ole seda samuti motiveerinud. Püsivus ja keskendumisraskused imbusid internetiajastu aruteldesse veelgi. Professor kinnitas, mida kogu auditoorium juba teadis: "Veebikeskkond ei soosi keskendumist," kuid lisas: "Aga enne veebi, kas raamat soosis keskendumist? Ma ei tea. Ikka lugeja. Raamat ise ei tee midagi. Keskendumise ülesanne peab jääma inimese enda peale. Me ei ole kunagi olukorras, kus mingi asi aitab meil keskenduda".

Kõlasid küsimused: milleks midagi õppida, kui ükskõik, mida ma teada tahaksin, on internetist otsides kohe käes? Ja mis see siis ikkagi on, mida õpetaja lastele annab? Mida tähendab õpetamise protsess, eriti meie uue ajastu võtmes? Professor kinnitas, et õpetamine ei ole ega peagi olema informatsiooni edastamine, vaid peaks andma tööriistu, kuidas informatsiooni töödelda ja analüüsida. "Õppimise tulemus ei ole see, et mingi hulk informatsiooni, mis on väljaspool mind, oleks lõpuks minu sees. Õppimine on protsess, kus mina kujunen ümber. Kujunen teiseks inimeseks, muutun. Heal juhul natuke paremaks," selgitas ta.

Muutumine seisneb selles, et inimese peas tekivad uued seosed, uued seostamise võimalused, uued analüüsi ja tegutsemise võimalused. "Hea haridus on see, mis muudab inimest," ütles Viik.

Viljatöötlemise ajaloo Raplamaal - Veskid

Liivi Aarma

Põllupidamise kõrval oli maal teiseks suuremaks tegevusharuks viljatöötlemine. Enne vee või tuule jõul töötavate veskite ilmumist jahvatati leivavilja käsikiviga, mis jäi kasutusse ka veskite levides.

Käsikivide konstruktsioon oli igal pool ühesugune - kaks üksteise peal asetsevat maa-kivist raiutud silindrikujulist kivi läbimõõduga 50-60 cm ning kõrgusega 12-15 cm, kusjuures pealmist kivi sai kõrgemale või madalamale lasta, reguleerides nii kivide vahet vastavalt sellele, kui peent või jämedat jahu sooviti. Ülemise kivi küljes oli käsipuu, millega kivi ringi aeti.

13. sajand tõi kaasa mitmeid uusi tehnilisi lahendusi. Varasema tehnika olulisemaks saavutuseks tuleks pidada vee- ja tuulejõu kasutamise algust. Veejõudu rakendati mehhaaniliselt vesiratta abil ning nagu juba Euroopas, nii hakati siingi kasutama eelkõige seda veskit. Tehnilise mõtte hilisem areng viis vesiratta kaudu rakendatava vee jõu kasutamise üha uutele tootmisaladele – laudade saagimisele, vasehaamrite töötamisele, paberi valmistamisele, riide vanutamisele jm. Muinasaegele leivavilja käsikiviga jahvatamise kõrvale tõid ristsõdijad esimese ettevõtmisena vallutuse järel lääniks antud maadele, enamasti jõgede ja ojade kaldaile, veskid. Veskid teenisid omanikele nende enda leivajahu vajaduste rahuldamise kõrval ka tulu.

Esimest vesiveskit Eestis on kirjalikes allikates nimetatud Taani hindamisraamatus Koilas Jõelähtme kihelkonnas. Mõnevõrra hiljem on leidnud kirjasõnas ära märkimist Raplamaal aastatel 1278-1284 Kirivere (tänapäeva Vardi) küla vesiveski. Rapla ümbruskonnas on esimeste seas kirja pandud 1409. aastal Alus Nõuveere küla vesiveski, 1412. aastal Rapla küla vesiveski ja Valtu Sõmeruoja ja Kiio veskid ning Lihuveski jõeäärseid Vahakõnnu ja Ahekõnnu külade veskid; 1437. aastal Kabala küla veski, 1446. aastal Kodila vesiveski ja 1457.

aastal *Ohukotsu* Mödra *Medder* ja Vetevilja *Petfilie* vesiveskid. Juuru kihelkonnas oli 1286. aastal kirjas Kuimetsa-Kaiu Rasala *Russele*, *Merto*, *Waville* ja Viirika *Vireke* veskid ning 1379. aastal Ingliste *Helule* küla vesiveski. Vigala kihelkonnas oli 1383. aastal Selgjärve *Tzelgerue* vana veski, 1389. aastal Sikenkose vesiveski ja 1488. aastal Päärdu Veskivilja vesiveski. Märjamaa kihelkonnas leidis ära märkimist 1419. aastal Valgu veski, 1427 Haimre veski ja 1430 Soosvere *Sorsever* küla veski. Hageri kihelkonnas on 1424. aastal kirja pandud Angerja vesiveski ja 1452. aastal Pajaka küla veski. Raplamaale jääva Kullamaa kihelkonna osas on esimesena mainitud 1516. aastal Loodna Sitakoti *Sittakot* küla veskit. Nii kujunes ordu aja lõpuks normiks, et igas maavalduses oli olemas jahu jahvatamiseks vähemalt üks veski. Põhja-Eestis ehitati suurem osa veskeid vesiveskitena, mis olid kindlamad ega sõltunud tuulest.

Samas olid vesiveskite kõrval kasutuses ka tuuleveskid. Esimesed teated tuuleveskitest Liivimaa territooriumil pärinevad 14. sajandist. Paar sajandit hiljem kerkisid Eestis mõisate juurde suured hollandi tüüpi peast pööratavad tuuleveskid. Eesti traditsioonilistes paekasutuspiirkondades, teiste seas Harju- ja Raplamaal, levisid enamasti üleni kivist kehandiga tuuleveskid.

Rootsi ajal soosisid mõisnikud talupoegade endi ehitatud veskeid, ka jagasid mõisad hoolduskulusid talupoegadele. Nii hoolitses Tohisoo mõisnik ise veskikivide vahetuse eest iga viie aasta tagant, ning ka raua- ja puuosade korrashoiu ja parandamise eest. Mölder teotses ainult veski puutööde kallal.

Veski oli tavaliselt töös üks paar veskikive. Kahe või enama

Hagudis on tänapäeval säilinud 19. sajandist pärit kivist tuuleveski, mis paikneb arvatavasti samas kohas 18. sajandi tuuleveskiga.

Foto: KATRI REINSALU

kivipaariga veskeid oli Põhja-Eestis vähe, näiteks Tohisool ja Vaimõisas olid veskites rohkem kui üks paar veskikive, iga kivi paari jaoks pidi olema ehitatud omaette vesiratas.

Mõisaveskite omamise vormid olid erinevad. Mõnedes kohtades renditi veskid välja möldritele aastate kaupa. Osaliselt oli rent rahas, enamasti aga viljas. Traditsiooniline tasumine toimus mativiljaga või nõuti üks nuumsiga aastas. Mõisad olid huvitatud puhta vilja saamisest veskitest, nii et jahu ei olnud

kohaselt töötas Põhja-Eestis vähemalt 369 vesiveskit (neist 135 kivehitist - Harjumaal 46, Läänemaal 34), 117 hollandi tuulikut ja u 696 pukktuulik-veskit, kusjuures viimased olid levinud peamiselt kubermangu läänepoolsetel aladel. Jahuveskite arvu kasv näitas samas teraviljakasvatuse laienemist. Sellel ajal lisandusid mõnedele vesiveskitele jahutegemise kõrval ka saeveski funktsioonid. Saeveskeid asutasid mõisnikud metsarikastes paikades jahuveskite juurde. 18.-19. sajandi pöördel oli neid Eestimaal vähemalt 38, osa neist olid nimetatud lauavabrikuteks. Saeveskid töötasid siis Kuusikul, Kärus, Kodilas ja Vahastus. Mellini atlas oli Vahakõnnu mõisa all Lihuveski vesiveski koos saeveskiga, 1810. aastast oli Vahakõnnus töötanud sae- ja kruubiveski.

Samal ajal lisandus Raplamaal teisigi veejõul töötavaid veskeid ja vabrikuid, värvikas näide nende kohta on Kuusiku. Siin töötasid alates 1770. aastate lõpust jahu- ja saeveski kõrval vaseveski *Kupferhammer*, tärklisepuudri vabrik, naelavabrik ja aadika pruulimiskoda *Essigbrauerei*. Kuusiku mõisas oli kaks kivist ehitatud suuremat jahuveskit. Neist üks oli varustatud ka kahe saeraamiga, millel töötati ainult varakevadel või sügisel suurvete ajal.

1776. aastal alustas mõisnik Hastfer tärklise tootmisega. 1774. aastal oli mõisas kirjas kuus tellisepõletajat, seega valmistati vastavalt ehitiste tellise vajadusele telliseidki kohapeal. Mõisa oli koondatud hulk ehitusmeistreid. 1780. aastal alustas tööd valmishetatud Kuusiku vaseveski Tallinna, Narva, Vastseliina ja Põltsamaa veskite kõrval. Vaseveski asutamine oli ennekõike seotud viina valmistamisega, kus võeti üha suuremal määral kasutusse vaskkatlaid ja tõrsi ning destilleerimiskateltele paigaldati vaskkiivreid. Siinsed tootmiseadmed olid valmistatud kohapeal. 1802. aastast hakati Kuusikul valmistama ka naelu.

(Järg 16. lk)

segatud aganatega, nagu seda lasksid endale teha talupojad. 1686. aasta sügisel oli Purila veski möldrilt tulnud mõisa mativilil segatud rohkete aganatega ning seda peeti sobilikuks toiduks vaid mõisa karjustele *Gutsherde* ja mõisatöölilistele.

Venemaa seaduste järgi oli veskipidamise ainuõigus mõisnikel (kuni 1871). 18. sajandil oli igas mõisas enam-vähem üks või mitu jahuveskit. Harjumaal oli 18. sajandi lõpul mõisa kohta keskmiselt 1,3 veskit. 1801. aasta Eestimaa kuberner aruande

(*Algus 15. lk*)

Ülevaade Raplamaa veskitest

(*Algusest kuni 18. sajandi lõpuni, üksikute juhumärkustega tänapäevani*)

Raplamaa veskite aastasade kestel töös olemist uurides tuleb tõdeda, et kahjuks ei leidu ajaloo allikates kõikide veskite asutamise ja töötamise kohta andmeid. Seega ei pruugi siin esitatud ja autori kogutud allikate andmed alati tähistada ühes või teises paigas veskite asutamist ja tegevuse algust. Tegemist on ikkagi varajaste sajandite kohta õnnelike juhustega, et nende kirjalik äramärkimine on aset leidnud. Seetõttu ei saa me täielikku pilti varasemate sajandite veskite olemasolust ja arvukusest. Samas näitavad kogutud andmed üldisemalt veskite levikut nende esimestest asutamisest alates.

Kompaktsema ja ülevaatliskuma pildi annab 18. sajandi veskitööstusest eelkõige Ludwig Mellini koostatud Liivimaa atlas. Atlast anti välja aastatel 1792-1799, kuid andmed atlase koostamise kohta olid kogutud juba 1780. aastatel. Alljärgnevalt on Mellini andmete ajaks märgitud aasta 1797, selleks ajaks oli ilmunud Raplamaa kaardi publikatsioon. Esitatud Raplamaa ülevaade on jaotatud kihelkondade järgi ja ajalooliste maa- ja mõisavaladuste järgi; aasta-arv tähistab ajaloolises dokumendis veski mainimise aastat.

Rapla kihelkonna veskid

Rapla 1412 Rapla küla vesiveski; 1523 Rapla veski koos Sulupere ja Mõisaaseme *Moesinas* taludega; 1586 Rapla külas veski (asutatud); 1797 Vana-Rapla vesiveski *Alt-Rappel* Weski (Mellin); tänapäeval Tuti külas paikneb Veski nimeline krunt.

Alu 1409 Nõuveere *Nöyver* talu veskiga; 1410 Alu mõisa veski, 1456 mõisa ees olev veski ja Männiku *Mendiko* veski, 1478 Oela veski; 1797 Alu mõisa vesiveski Kodila jõel.

Hagudi 1689 jahu- ehk viljaveski; 1797 üks vesiveski Keila jõel ja teine tuuleveski mõisaga ühel pool jõe (Mellin). Tänapäeval säilinud 19. sajandist pärit kivist tuuleveski, mis paikneb arvatavasti samas kohas 18. sajandi tuuleveskiga.

Valtu 1412 Sõmeruoja ja Kiio veski; 1441 - Lendu küla veski, hüütud Sõmeruoja *Sommeroie*; 1488 Reese ja Sõmeruoja veski; 1558 Reese *Reste*, Sõmeru ja *Hantemal* veskid; 1586 Sõmeru *Sommer*, Reese ja Handimal veski; 1797 Sõmeru vesiveski (Mellin); 19. sajandil ehitati Valtu mõisa tuuleveski, mis tänapäeval kannab Puraviku veski nime. Veel Eesti esimese vabariigi ajal töötas Valtus Kioleini *Leutkyde* vesiveski; 1833 oli Härtus väike vesiveski ja Valtus tuuleveski.

Kehtna 1485 veski Ohekatkuga seoses, siis Haakla ja Vastja veskitega (1586. aastal Kehtna

mõisas oli Kõrge veski. 1797 Kehtna mõisa lähedal vesiveski (tuuleveskit veel Mellini kaardil ei olnud, Haakla puudus Mellinil). Aastatel 1810-1833 oli Kehtna mõisas nii vesiveski kui ka tuuleveski.

Ohekatku 1485 Ohekatku veski; 1586 Rõue *Randell*, Ööre *Horoner* ja Seliküla *Seligell* veskid; 1695 Seliküla *Selli* veski; 1797 Rõue vesiveski ja Ohekatkus endas tuuleveski (Mellin); 1810-1820 Ohekatku vesi- ja tuuleveski.

Keava 1486 Keava tuuleveski; 1526 Linnaaluste *Linnal* veski ja Raka *Racke* veski; 1586 Sonni küla Raka *Rakke* veskiga; 1797 Keava lähedal tuuleveski s.o Raka *Rakke*; 1810-1833 Keava tuuleveski.

Lelle 1797 Lelle ja Kärü vesiveski ning Kärust Kullimaa poole jõe ääres saeveski *Sägemühle* (Mellin)

Kodila 1446 Kodila küla veski; 1586 Kodila küla veski; 1797 Kodila jõel mõisa ees vesiveski (Mellin); 1810-1833 tuule- ja vesiveski, ka puidu saagimiseks saeveski-lauavabrik.

Raikküla 1472 Kergu veski; 1490 Ahtama Kose veski, Ihoma *Eghema* veski; 1492 kaks uut veskit Minnikal *Mönnich* (mungad); 1586 kaks veskit Minnikal, Ahtama Kose veski ja Ihoma *Eghema* veski; 1797 Minnika *Munik* veski; 1810-1820 Minnika vesiveski *Wasssermühle* (jahuveski töötas veel 1950. aastatel).

Kabala 1437 Kabala küla veski; 1586 kaks uut veskit; 1695 Kabala mõisa (veski) mölder Jaan; 1696 Kabala vana veski; 1797 Kabala kolm vesiveskit; 1810-1833 kaks vesiveskit *Wasssermühle* (jahu- ja villaveski töötas 20. sajandi lõpul).

Järvakandi 1534 Järvakandi mõisas kaks veskit; 1586 Järvakandi kaks veskit; 1810-1820 Põlma tuuleveski.

Vahakõnnu, Isakõnnu 1412 Lihuveski jõe äärsed Vahakõnnu *Wagenkande* ja Ahekönnu *Adenkande* külad veskitega; 1695 Lihuveski *Leoweske* küla veskiga; 1797 Valguta vesiveski ja Lihuveski veski, ka saeveski *SägeMühle* (Mellin); 1810-1820 Vahakõnnus oli koos sae- ja kruubiveski *Schneide- und Graupen Mühle*.

Hiienurme – Sooyaluste – Lellapere 1797 Lellapere tuuleveski.

Kuusiku 1586 Kuusiku mõisa veski; 1797 Kuusiku saeveski *SageMühle* ja vesiveski (Mellin) 1833. aastal Kuusiku Altveski Kuusiku jõe ääres; 1780 alustas Kuusikul tööd vaseveski, kus peale vase töötlemise valmistati ka naelu. Kuusiku mõisas tegutses edukalt ka tärklisevabrik, mille toodang (tärkliis ja puuder) turustati peamiselt Tallinnas; 1833. aasta paiku oli seal hingekirjas 734 alamasse klassi kuuluvat vaba inimest, kes töötasid Kuusikul viljaveskis, kahes tärklisepuudri vabrikus, naelavabrikus, vasevabrikus *Kupferhammer*, äädikapruulimiskojas *Essigbrauerei* ja ning lauavabrikus. Jahu- ja saeveskid töötasid ka 20. sajandi teisel poolel.

Sikeldi 1797 Sikeldi tuuleveski

(Mellin).

Pühatu 1586 Morevere *Morrefer* veski; 1797 Mellinil (ei ole teadet veskit).

Kirivere-Vardi 1275 kuni 1285 Kirivere küla veskiga; 1412 Kirivere *Kyrriwere* veski; 1586 Kirivere vesiveski; 1616 Kirivere ja Sirgu *Sirko* veski kõrtsiga; 1709 Sirgu Mart *Sircko* veski (mõisa) mölder; 1797 Korritse s.o Kirivere ja Sirgu vesiveski (Mellin).

Ohukotsu 1457 Mödra *Medder* ja Vetevilja *Petfilie* veskid; 1696 Vetevilja ja Mödra veskid; 1797 Vetevilja *Vedloma* vesiveski ja Ohukotsu tuuleveski (Mellin).

Hageri kihelkond

Angerja 1424 Angerja vesiveski; 1468 Paldevere pool veskit; 1524 Rõngelepa *Rennelepp* veski; 1586 Pirgu, Piilo *Pillo* veskikoht Salutaguse all ja Rõngelepa *Renlepp* vesiveski; 1797 puudub? (Mellin).

Pahkla 1468 Paldevere pool vesiveskist, 1586 Rõngalepa, *enne nimetatud Parenkatko* pool veskit; 1797 puudub? (Mellin).

Sutlema 1529 Kangermäe veski; 1597 Kangermäe *Kangermecke* ja Trelli *Trill* vesiveski; 1692 Trelli veski; 1797 töötas Trelli vesiveski kõrtsiga Keila kihelkonna piiri ääres (Mellin).

Mäeküla 1797 Mäekülas tuuleveski (Mellin).

Kohila 1529 Kohila küla vesiveskiga, Vilivere veski ja *Weserberth* talu veskiga; 1586 Kohila mõisa veski ja Vilivere veski; 1797 Kohila vesiveski (Mellin).

Lohu 1586 Mälivere veski; 1620 Lohu mõis rajas mõisa juurde vesiveski; 1797 Lohu veski (Mellin).

Tohisoo 1564–1565 Tohisoo küla vesiveski; 1586 Mälivere *Mallefer* küla vesiveskiga. 1797 Tohisoo ja Mälivere veski (Mellin).

Rabivere 1586 Tõudejärve *Todier* talud maha jäetud veski-kohtadega.

Lümandu 1549 Lümandu veski; 1625 Kangermäggi veski; 1797 Lümandu vesiveski (Mellin).

Adila 1586 Solvi *Soluy* veski ja Vanaveski veskikoht *Mölenstette*; 1797 Adila vesiveski (Mellin).

Kelba 1586 Kelba veski; 1797 Kelba tuuleveski (Mellin).

Pajaka 1452 Pajaka *Payack* küla veskiga; 1472 Ruunavere *Runever* veski Pajaka mõisa ees; 1586 Pajaka mõisa Pajaka küla veskiga; 1797 Pajaka tuuleveski (Mellin).

Juuru kihelkond

Atla 1586 Atla küla veskitalu; 1797 ? (Mellin).

Ingliste 1379 Ingliste *Helule* küla vesiveskiga; 1526 Ingliste *Hehl* küla veski ja Malismäe *Malismeggi* veskitalu, Keava all Raka *Racke* veski; 1586 Ingliste veski; 1797 Ingliste vesiveski (Mellin).

Mahtra 1555 Kose kihelkonnas asunud Vetevilja-Vetla *Vethvelly* veski kuulus Mahtrale; 1586 Oola küla veskiga; 1797 puudub ? (Mellin).

Maidla 1494 Suur-Helda *Helmede* küla veskiga; 1527 Suur-

Põlliku veski; 1586 Juuru küla ja Helda *Helmedt* küla veskid; 1797 Maidlas tuuleveski ja vesiveski (Mellin).

Seli 1474 Seli *Sellige* mõis vesiveskiga, mainitud veskit kuni 1586; 1797 Seli vesiveski ja Saaremõisa tuuleveski (Mellin).

Purila 1516 Purila mõisa veski; 1797 Purila vesiveski (Mellin).

Pirgu Pirgu veski Angerja mõisa valdus; 1797 Pirgu vesiveski (Mellin).

Kuimetsa-Kaiu 1286 Rasala *Russele* veski *mit der Mühle*, Merto, Waville ja Viirika *Vireke* veskid; 1586 Tamsi veski *Möle genandt Tammes* ja Rasala *Rassel* hajatalu veskiga; 1661 Rassele veski, 1797 Karitsa vesiveski ja Mustivere *Mustfer* vesiveski (Mellin).

Kädva 1586 Kädva *Ketteweh* ja Ilmamäggi *Illmendecke* veski; 1797 Kädva tuuleveski (Mellin).

Vahastu 1796 vesi- ja pukkveski ning saeveski; 1797 Vahastu vesiveski (Mellin).

Märjamaa kihelkond

Haimre ca 1430 Haimre (arvatavalt Sulu) veski ja Sorsevere *Sorsever Sursfer* küla veski; 1565 Haimre mõisa all kaks tühjaks öde jäänud veskit; 1686 Sulu vesiveski. 1699 Sulu veski; 1797 Sulu paberiveski (Mellin); Haimre tuuleveski 19. sajandil.

Päädeva 1564 kaks veskit (üks maha jäetud öde); 1797 Päädeva tuuleveski (Mellin).

Orgita Orgita tuuleveski 18. sajandil; 19. sajandil Orgita mõisa külades neli tuuleveskit - Paaduotsal ja Suurkülas: Matsul, Matsil, Koredal ja Huntaugul (viimati nimetatud tuulik oli kivist ehitis).

Vaimõisa 1620 Härma *Herma* veski; 1797 Vaimõisa tuuleveski (Mellin).

Lümandu 1694 Lümandu veski; 1797 Lümandu vesiveski (Mellin).

Russalu 1465 Russalu küla vesiveski; 1661 Russalu mõisa veskid *Mühlenstalten*; u 1697 Russalu mõisa veskid; 1797 Russalu mõisa vesiveski ja üks veski (Mellin).

Kasti 1529 Koha *Koath* talu veski; 1564 Koha veski, 1638-1642 – Jaanipäeva/Jaaniveski küla veski; 1687 – kaks Kasti veskit Vigala jõe ääres – üks Jaaniveski veski; 1797 Jaaniveski, Koha *Koath* ja Paistiku vesiveskid (Mellin).

Teliste 1564 Moodra veski Vigala jõel; 1797 Moodra vesiveski Mõisamaa mõisa all (Mellin).

Mõisamaa 19. sajandil Mõisamaa tuuleveski.

Sõtke 1564 Sõtke veski; 1797 ? (Mellin).

Paeküla u 1693 Paeküla mõisa jõeäärne vesiveski, 1797 Paeküla vesiveski (Mellin).

Mõraste 1564 Mõraste veski; 1797 Pakuküla ? *Pacukulla* vesiveski (Mellin).

Valgu 1419 Valgu *Walkede* veski; 1677 Valgu Vesiküla vesiveski, 1797 kaks Valgu vesiveskit (Mellin).

Nõlva 1560 Nõlva vesiveski; 1797 Nõlva vesiveski (Mellin).

Vigala kihelkond

Jädivere 1709 Jädivere vesiveski Enge jõel; 1797 Halliko vesiveski (Mellin).

Konuvere 1565 ja 1586 kaks veskit; 1797 Konuvere vesiveski (Mellin).

Kivi-Vigala 1383 Selgjärve *Tzelgerue* vana veski; 1556. aastal Mullaste, hilisem Vängla veski; 1564 kolm veskit; 1696. aastal Saua *Sausz* veski; 1797 Kivi-Vigala vesiveski ja Vängla veski (Mellin).

Sikenkose Vana-Vigala 1389 Sikenkose vesiveski; 1594 Saua Saw veski ja kaks Rumba veskit; 1696 Tiduvere veski; 1797 Vana-Vigala *Alt-Vigala* ja Tiduvere vesiveski (Mellin).

Päärdu 1488 Veskivilja vesiveski; 1564 kaks veskit; 1797 Päärdu vesiveski (Mellin).

Kullamaa kihelkonna veskid

Loodna 1516 Sitakoti *Sittakot* küla veski; 1586 Viira *Fira* küla veski ja Luiste *Viele* vana veski-koht; 1797 Loodna Viira ja Luiste veskid, Kronendahl vesiveski (Mellin).

Tolli 1564 ja 1591 kaks veskit; 1797 Tolli veski (Mellin).

Teenuse 1797 Vilingi veski (Mellin).

Päri 1563 kaks veskit; 1797 ? (Mellin).

Sipa 1563 kolm veskit; 1591 kaks veskit; 1601 Alaküla veski; 1797 Lehtmetša vesiveski (Mellin).

Kohatu Vaikna kõrvalmõisa Kohatu *Kohhat* veski; 1797 Paitsuma veski (Mellin).

Maidla 1797 Maidla *Tokumbeck* veski (Mellin).

Kütke 1797 Kütke veski (Mellin).

19.-20. sajandist üldisemalt

Aastal 1873 registreeriti Eestimaa kubermangus 276 vesiveskit (1867 oli see arv 261) ja 613 tuulikut, arvestamata pukkтуulikuid. Eri dokumentides ja raamatutes on toodud veskite arv erinev, sest paljudel juhtudel kasutati üht ja sama vesiveskit nii jahu- kui ka saeveskina; arvele võeti sageli aga kaks veskit. Nii kirjutas baltisaksa põllumajandusteadlane Carl Ferdinand Hueck 1845. aastal, et Eestimaa 578 mõisas on vähemalt üks vesiveski, mõnes rohkem. Tema arvates oli siis Eestimaa mõisates 700 vesiveskit. Aastal 1919 oli Eestis 2393 jahuveskit, millest 628 töötas vee jõul, ülejäänud tuule või aurujõul. Aastal 1920 oli siin 258 saeveskit, millest umbes 30% töötas vee jõul. Aastal 1938 läbi viidud loenduse järgi oli Eestis 1212 veskit ja koos pukkтуulikutega oli veskeid umbes 2300. Jahuveskite seas olidki valdavad vesiveskid. 1940. aasta seisuga oli Eestis kokku 759 vesiveskit, iga jõe ääres leidus mõni neist kindlasti.

Allikates 1469. aastal mainitud Kosta *Kasty* vesiveski paikneb hoopiski Sagadi mõisa all Haljala kihelkonnas Virumaal, seega ei puuduta Kasti mõisa.

1941. aasta juuniküüditamine Raplamaal

Koduloolane

Maakonda tutvustava väljaande „Raplamaa koguteos“ teine osa on tekitanud juba piisavalt poleemikat selle üle, kui usaldusväärne seal avaldatud materjal tegelikult on. Kahetsusega tuleb tunnistada, et mõnes artiklis avaldatu vajab kas täpsustamist, täiendamist või lausa ümbertegemist. Üks selliseid peatükke on „Küüditamised Raplamaal“.

Lehekülgedel 274 – 276 avaldatud andmed 1941. aasta juuniküüditamisel äraviidute kohta ei ole täpsed. Selles Koduloolase numbris alustame võrdlevate nimekirjade avaldamist. Toimetuse poolt esitatud täpsustused on tekstis asetatud sulgudesse. Täiendatud nimekirjade aluseks on: Memento raamatute 6. köide „Küüditamine Eestist Venemaale. Juuniküüditamine 1941 & küüditamised 1940-1953“

Herbert Lindmäe „Suvesõda Järvamaal 1941“, sihtasutus Valge Raamat, Tartu 2010

Herbert Lindmäe „Suvesõda Harjumaal 1941“, sihtasutus Valge Raamat, Tartu 2015.

Hageri vald

Raamatus:

Voldemar Adamson, Minna Adamson (mõlemad on tegelikult Juuru vallast), Minni Kaju (täpsemad andmed tema küüditamise kohta puuduvad), Martha Polma.

Tegelikult:

Ivo Polma (1899), agronoom, poliitilise politsei agent, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Arreteeritud Lihula vallas. Erinõupidamine mõistis 10 aastat. Suri kinnipidamisel 30.10.1942

Martha (ka Marta) Polma (06.01.1899), abikaasa. Arreteeriti asumisel 1943. aastal. Vabanes 1946. aastal.

Juuru vald

Raamatus:

Alfred Põldmäe (talupidaja Harjumaal Rae vallas), Heino Ööpik (küüditamise kohta puuduvad andmed)

Tegelikult:

Voldemar Adamson (06.04.1876), Atla külast Koka talust. Kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Erinõupidamise surmaotsus viidi täite 15.12.1941 (teistel andmetel jäi surmaotsus täide viimata).

Minna Adamson (13.04.1885), abikaasa. Vabanes asumiselt 1956. aastal.

Järvakandi vald

Raamatus:

Joann Leht mets, Zinaida Leht mets, Elsa Leht mets, Leida Leht mets, Maie Leht mets (Ivan (ka Joann) Leht metsa perekond küüditati Petseri maakonnast Järvesuu vallast, Värska kü-

last, Ivanil ja tema abikaasal Anastassial sündis 1941. aastal Siberis veel ka poeg, kes elas vaid kaks nädalat ja maeti nimetuna); Aleksander Valguta, Ernestine Valguta, Ants Valguta, Tõnis Valguta.

Tegelikult:

Aleksander Valguta (22.05.1895), suurtalunik Selja külast. Erinõupidamise otsus 10 aastat sunnitööd. Suri kinnipidamisel Sverdlovski oblastis Sevurallagis 29.07.1944.

Ernestine Valguta (02.08.1903), abikaasa. Vabanes asumiselt 1956. aastal.

Ants Valguta (25.09.1929), poeg. Vabanes 1956. aastal

Tõnis Valguta (11.06.1932), poeg. Vabanesid asumiselt 1956. aastal.

Ants Evart (02.02.1894), Isamaaliidu liige, suri eeluurimisel Sverdlovski oblastis Sevurallagis 10.09.1942.

Marta Evart (15.05.1898), abikaasa. Põgenes Eestisse, arreteeriti ja mõisteti 3 aastat sunnitööd. Pärast vabanemist saadeti tagasi asumisele. Rohkem andmeid ei ole.

Kabala vald

Raamatus:

Perekond Külvi äraviimine on liidetud Rapla vallaga.

Tegelikult:

Anton Külvi (10.04.1888), kooliõpetaja, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 24.04.1942 Sverdlovski oblastis, Sevurallagis.

Emma-Elisabeth (18.01.1894), abikaasa, kooliõpetaja. Vabanes 1958.

Maimu Külvi (29.08.1921), tütar. Tuli omavoliliselt Eestisse. 1954 saadeti asumisele tagasi. Vabanes 1958.

Kalju Külvi (05.04.1928), poeg. Tuli omavoliliselt Eestisse, vabanes asumiselt 1947.

Kehtna vald

Raamatus:

Ilmar Kruusmaa, Salme Kruusmaa, Ain Kruusmaa, Harald Käbi, Ellen Käbi (täpsemad andmeid perekonna küüditamise kohta ei õnnestunud leida), Olga Mangul, Artur Mangul, Aleksander Mangul (täpsemad andmeid küüditamise kohta ei õnnestunud leida), Parts Aliide, Parts Ott (siit on puudu perekonnapea

Johannes Parts, kes arreteeriti süüdistatuna osalemises Kaitseliidus ja Isamaaliidus, tegelikult on perekond Parts olnud Kehra valla kodanikud), Gotfried Randal (samuti Kehras töötanud sakslane, kõrgema haridusega konstruktor, kelle arreteerimise järel küüditati ka perekonnaliikmed), Helmi-Anette ja Kelly

Tegelikult:

Ilmar Kruusmaa (17.06.1915), raudteelane ja kaitseliitlane. Erinõupidamise otsusega mõisteti 10 aastat sunnitööd. Suri sunnitööl Sverdlovski oblastis Sevurallagis 07.03.1943.

Salme Kruusmaa (29.04.1916), abikaasa, vabanes asumiselt 1944. aastal.

Ain Kruusmaa (21.04.1940), poeg. Suri teel asumisele.

Kohila vald

Raamatus:

Jüri Järv, Kalju Järv, Karl-Robert Järv, Ülo Järv, Eduard Klauren, Olga-Theresia Klauren, Aino Klauren, Ants Klauren, Armilde Lilienthal (on olnud teenistuja Tallinnas), Martin Tomp (Martin Tomp oli apteegiomaniik Viljandis, küüditati ka perekond), Hans Tõnis (täpsemad andmeid küüditamise kohta ei õnnestunud leida), Minna Vaatsepp (täpsemad andmeid küüditamise kohta ei õnnestunud leida), Ants Tõnts.

Tegelikult:

Eeltoodud nimekirjast lisandub seni teadaolnud nimele ainult **Jüri Järve** (14.01.1897), Kohilas töötanud postiametniku perekond. Jüri Järv mõisteti surma ja suri (või lasti maha?) 4. märtsil 1942, tema pojad Kalju, Karl (mitte Karl-Robert) ja Ülo on sündinud tegelikult Türil, Ülo suri kaheaastasena Siberis.

Eduard Klauren (01.10.1882), suurtalunik. Suri asumisel 07.03.1943 Kirovi oblastis Nagirski rajoonis.

Olga-Theresia Klauren (01.11.1895), abikaasa. Tuli koos tütrega 1946. aastal Eestisse, arreteeriti ja saadeti pärast vanglast vabanemist asumisele tagasi. Vabanes asumiselt 1957. aastal.

Aino Klauren (28.06.1928), tütar. Tuli koos emaga 1946. a Eestisse, saadeti asumisele tagasi. Vabanes asumiselt 1955. aastal.

Ants Klauren (24.04.1930), poeg. Suri asumisel 02.07.1941 Kirovi oblastis Nagorski rajoonis.

Jaan Maidre (08.04.1903), raamatupidaja, Tapa linnavanem kuni 1940. aastani, kuulus Kaitseliitu, oli Isamaaliidu liige. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 24.04.1942 Sverdlovski sisevanglas.

Leida Maidre (02.02.1902), abikaasa. Tuli koos tütrega

1946. aastal omavoliliselt tagasi Eestisse, saadeti taas asumisele. Vabanes asumiselt 1956. aastal.

Helgi-Malle Maidre (10.03.1935), tütar, tuli koos emaga 1946. aastal Eestisse tagasi, saadeti taas asumisele. Vabanes 1956. aastal.

Jaan Maidre (03.10.1936), poeg. Suri asumisel 08.04.1942.

Ants Tõnts (1900). Erinõupidamise otsus – 3 aastat sunnitööd Sverdlovski oblastis Sevurallagis.

Käru vald

Raamatus:

Maria Gross, August Järvik, Maria Järvik, Alli-Mari Järvik, Heino Järvik, Ilme-Rutt Järvik, Mall Järvik, Mihkel Kreem, Jaan Laidoja, Nikolai Põlendik, Magda-Helene Põlendik, Tiit Põlendik, Jaan Sinive(e)r, Maria Siniveer, Jakob Siniveer, Eva Siniveer, Verner Siniveer, Joann Soosalu, Anete Soosalu, Erika Soosalu, Henn Soosalu, Elmet Soosalu (perekond Soosalud viidi ära Saaremaalt Kärja vallast), Juhan Tamm, Tiina Tamm, Aado Tamm, Elise Tamm, Silvi Tamm (perekond Tamm viidi ära Saaremaalt Kärja vallast), Rudolf Tamre, Konstantin Torn (elukohd oli Saaremaal Kärja vallas).

Tegelikult:

August Järvik (15.08.1892), Raja külast, Suureaua talu peremees. Oli Käru vallavanem ja Isamaaliidu liige, Eesti Punase Risti V kl teenetemärgi kavaler. Suri eeluurimisel 23.01.1942 Sverdlovski oblastis Sevurallagis.

Marie Järvik (1899), abikaasa. Vabanes asumiselt 1957. aastal.

Alli-Mari Järvik (1926), tütar. Vabanes 1957. aastal.

Heino Järvik (1929), poeg. Vabanes 1947. aastal.

Ilme-Rutt Järvik (1933), tütar. Vabanes 1947. aastal.

Malle Järvik (06.08.1939), tütar. Vabanes 1947. aasta.

Mari Gross (05.09.1861), August Järviku ema. Suri asumisel 20.11.1941.

Jaan Laidoja (1902), Kõrbja külast, Kaasikmäe talu peremees. Oli kaitseliitlane ja Isamaaliidu liige. Erinõupidamise otsus – 10 aastat sunnitööd. Vabanes asumiselt 1952. aastal.

Nikolai Põlendik (17.12.1901), Orava külast, pangaametnik. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 21.04.1942 Sverdlovski oblastis Sevurallagis.

Magda-Helene Põlendik (1909), abikaasa. Vabanes asumisel 1956. aastal.

Tiit Põlendik (1938), tütar. Vabanes asumiselt 1954. aastal.

Jakob Siniveer (ka Si-

niver) (02.02.1902), Pärniku külast, talunik, kaitseliitlane. Erinõupidamise surmaotsus täide viidud 02.12.1942 Sverdlovski oblastis Sosvas.

Alma Siniveer (1920), abikaasa. Vabanes asumiselt 1958. aastal.

Evi Siniveer (1931), tütar. Vabanes 1947. aastal

Verner Siniveer (1932), poeg. Vabanes 1958. aastal.

Maria Siniveer (1875), Jakob Siniveeri ema. Suri asumisel 25.08.1942.

Jaan Siniveer (1873), Jakob Siniveeri isa. Suri asumisel 14.02.1942.

Rudolf Tamre 21.06.1903), Orava külast, Käru algkooli (mittetäieliku keskkooli) õpetaja, Kaitseliidu Käru kompanii pealik ja Isamaaliidu liige. Erinõupidamise surmaotsus täide viidud 21.04.1942.

Lelle vald

Raamatus:

Theodor Laas, Maria Laas, Linda Tammsa(a)r, Helju Tammsa(a)r, Voldemar Virkus, Aliide Virkus, Virve Virkus, Helle Virkus, Arvo Virkus, Henn Virkus.

Tegelikult:

Helle-Maimu Kuum (14.12.1896), algkooli õpetaja, haridusseltsi juhatusel liige. Surnud asumisel 08.03.1943.

Peeter Kuum (06.01.1927), poeg. Oli lastekodus. Surnud 1945.

Hilja-Maimo Kuum (19.04.1929), tütar. Oli lastekodus. Vabanes 1946.

Elvi-Pilvi Kuum 23.02.1931), tütar. Oli lastekodus, saadeti 1946 koos teiste eestlaste lastega Eestisse. 1949 küüditati uuesti koos vanaemaga. Vabanes 1956.

Theodor Laas (02.08.1889), suurtalunik Tiigi talus, konstaabel, kaitseliitlane. Erinõupidamine määras 10 aastat. Suri kinnipidamisel 25.01.1945.

Maria Laas (20.08.1898), abikaasa, Naiskodukaitse liige. Vabanes 1955.

Aleksander Tammsar (ka Tammsaar) (29.09.1897), kaitseliitlane. Surnud eeluurimisel 15.11.1941 Sverdlovski oblastis, Sevurallagis.

Linda Tammsar (ka Tammsaar) (27.07.1908), abikaasa. Vabanes 1958.

Elve (ka Elvi) Tammsar (ka Tammsaar) (26.01.1931), tütar. Vabanes 1958.

Helju Tammsar (ka Tammsaar) (1932), tütar. Vabanes 1958.

Voldemar Virkus (897), jahu- ja villatööstuse omanik, osales Vabadussõjas, kaitseliitlane, juriidilise haridusega, korp. „Ugala“. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide Sverdlovski oblastis Sosvas 13.04.1942.

Aliide Virkus (1899), abi-

kaasa. Vabanes 1958

Virve Virkus (24.06.1926), tütar. Vabanes 1947. Tuli Eestisse, 1952 saadeti asumisele tagasi. Vabanes 1958.

Helle Virkus (22.06.1928), tütar. Vabanes 1947. Tuli Eestisse, 1950 saadeti asumisele tagasi. Vabanes 1958.

Arvo Virkus (07.04.1930), poeg. Tuli 1946 Eestisse tagasi. 1951 saadeti uuesti asumisele. Vabanes 1958.

Henno Virkus (01.09.1931), poeg. Vabanes 1956.

Märjamaa vald

Raamatus:

Rudolf Arnover, Alber Hannus (Saaremaa, Kihelkonna vald), Otto Heinlaid, Vilhelmine Heinlaid, Astra Heinlaid, Aida Heinlaid, Mihkel Hellemaa, Ella Hellemaa, Paul Hellemaa, Heino Hellemaa, Eerik Hellemaa, Silvi Hellemaa, Arnu Koemets (täpsemad andmeid küüditamise kohta ei ole), Hans Littover, Reet Littover, Juhan Oha, Eduard Ohtra, Anna Ohtra, Karl-Adam Johannsen, Mary Johannsen, Endel Kasterpalu, Ella Kasterpalu, Atso Kasterpalu, Meeme Kasterpalu (perekonnapea Artur-Leonhard Kasterpalu oli Läänemaa maavanem, perekond ei olnud Märjamaaga seotud), Anete Kildemaa, Aleksander Kildemaa, Hilda Kildemaa, Ida Saar, Ernst Saar, Ain Vilisoo, Malle Vilisoo.

Tegelikult:

Rudolf Arnover (06.02.1907), Kullamaa vald, talunik, suurmaaomanik, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Erinõupidamise surmaotsus täide viidud 28.04.1942 Sverdlovski oblastis Sosvas.

Felicitas Arnover (01.04.1909), abikaasa. Tuli 1947 omavoliliselt Eestisse, arreteeriti 1948, mõisteti 3 aastat vangistust. Vabanes asumiselt 1958. aastal.

Kalle Arnover (06.02.1936) poeg. Vabanes 1947, tuli Eestisse koos emaga.

Otto Heinlaid (02.03.1890), arreteeriti Märjamaal Pärnu mnt 45, kriminaalpolitsei assistent. Kaitseliitlane, autasustatud Kotkaristi ja Valgetähe teenetemärgiga. Erinõupidamise surmaotsus täide viidud 10.04.1942 Sverdlovski oblastis Sosvas.

Vilhelmine Heinlaid (02.03.1892), abikaasa. Tuli 1946 omavoliliselt Eestisse, arreteeriti 1948, mõisteti 3 aastat vangistust ja saadeti asumisele tagasi. Vabanes 1958.

Asta Heinlaid (31.12.1920), tütar. Tuli koos emaga 1946. a. omavoliliselt Eestisse, arreteeriti 1948. a, mõisteti 3 aastat vangistust ja saadeti taas asumisele. Vabanes 1958.

(Järg lk 18)

(*Algus lk 17*)

Aida Heinlaid (24.01.1923), tütar. Suri asumisel 07.1943.

Mihkel Hellermäa (28.10.1891), talunik, Isamaaliidu liige, Riigikogu liige, vaps. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 18.04.1942. Sverdlovski oblastis Sevurallagis.

Ella Hellermäa (06.11.1893), abikaasa, taluperenaine, õpetaja. Suri asumisel 12.02.1942.

Paul Hellermäa (29.11.1927), poeg. Tuli omavoliliselt 1947 Eestisse ja vabanes.

Heino Hellermäa (13.07.1929), poeg. Vabanes 1947.

Erik Hellermäa (03.04.1932), poeg. Vabanes 1947.

Silvi Hellermäa (03.04.1937), tütar. Suri asumisel 1941.

Anete Rosalie Kildemäa-Kask (ka Gildemann) (24.01.1909), talupidaja Pae-külas. Tuli 1947 koos lastega Eestisse, arreteeriti 1949, mõisteti 3 aastat vangistust. Vabanes 1956.

Aleksander Kildemäa (29.07.1928) Tuli koos ema ja õega 1947 Eestisse, vabanes asumiselt.

Hilda Kildemäa (26.01.1937), tütar. Tuli koos ema ja vennaga 1947 Eestisse, vabanes asumiselt.

Hans Littover (17.05.1898), suurtalunik, pangaametnik, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 24.04.1942.

Reet Littover (14.03.1913), abikaasa. 1946 põgenes Eestisse, arreteeriti 1948, mõisteti 3 aastat vangistust. Asumiselt vabanes 1957.

Alfred-Hugo Oha (05.03.1877), Vaimõisast, tellisevabrik omanik. Erinõupidamine määras 5 aastat kinnipidamist. Surnud Sverdlovski oblastis Sevurallagis 20.08.1941.

Eduard Ohtra (30.11.1899), Paekülas, koolijuhataja, osales Vabadussõjas, kaitseliitlane, Vabadusristi kavaler. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide Sverdlovski oblastis Sevurallagis 28.04.1942.

Anna Ohtra (20.01.1912), abikaasa. Põgenes 1947 Eestisse. Erinõupidamine määras 5 aastat vangistust. Asumiselt vabanes 1957.

Juhan (ka Johannes) Palumäa (28.04.1897), talupidaja, kaitseliitlane, Kotkaristi ja Valgetähe kavaler. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 05.06.1942.

Eduard Vilisoo (03.03.1909), kaupmees, talunik, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Surnud eeluurimisel 02.01.1942 Sverdlovski Oblastis Sevurallagis.

Anne Vilisoo (11.03.1909), abikaasa. Tuli koos lastega 1946 Eestisse. Arreteeriti 1953, saadeti tagasi asumisele. Vabanes 1955.

Ain Vilisoo (22.02.1938), poeg. Vabanes 1946.

Malle Vilisoo (15.06.1939), tütar. Vabanes 1946.

Raikküla vald

Raamatus:
Perekond Kalde on liidetud Rapla valla nimekirjaga.

Tegelikult:

August Kalde (1899), Raikküla vald Jaaniste talu, talunik, kaitseliitlane. Erinõupidamine mõistis 8 aastat kinnipidamist. Suri kinnipidamisel 04.03.1942.

Marie Kalde (25.02.1892), abikaasa. 1946 põgenes koos tütrega Eestisse. 1951 sõitis ise asumisele tagasi. Suri asumisel 1954.

Ülo Kalde (15.12.1926), poeg. Mobiliseeriti Siberis Nõukogude armeesse, jäi teadmata kadunuks.

Ivi Kalde (15.12.1933), tütar. Tuli 1946 koos emaga Eestisse. Arreteeriti 1950, saadeti asumisele tagasi. Vabanes 1954.

Rapla vald

Raamatus:

Peeter Jänes, Arma Jänes, Marie Kalde, Ülo Kalde, Ivi Kalde, Ernst Keigla, Udo Keigla, Endel Keigla, Ants Kõva (Järvamaalt), Anton Külvi, Emma Külvi, Maimu Külvi, Kalju Külvi (vt. Kabala vald), Oskar Leinberg (täpsustavad andmed puuduvad), Oskar Leinsalu, Eva-Mall Leinsalu, Mai-Eliis Leinsalu, Silvi Lillemaa, Helmi Lüüde (puuduvad andmed küüditamise kohta), Gustav Pohla, Jüri Pärson, Aleksander Ferdinand Päädam, Hilda Lisette Päädam, Elmo Päädam, Helvi Päädam, Tiitu Päädam, Herbert Ranna, Jelizaveta Ranna, Mihkel Ranna, Johannes Raudmäe, Olga Raudmäe, Loide Raudmäe, Nikolai Ruubel, Jaan Rütman, Maria Aliide Rütman, Meela Rütman, Hanno Rütman, Heiki Rütman, Aleksander Zõbin, Zinaida Zõbin, Ilja (tegelikult Ija Zõbin, Aleksander Zõbin, Nikolai Zõbin, Mstislav Zõbin, Juhannes Timberg, Sofie Timberg, Otto Timberg, Anton Timberg, Marta Timberg, Anton Univer, Marta Univer, Saima Univer.

Tegelikult:

Peeter Jänes (11.12.1900), vandeadvokaat, kaitseliitlane. Erinõupidamine mõistis talle 10 aastat sunnitööd. Suri kinnipidamiskohas Sverdlovski oblastis Vosturallagis 16.03.1943.

Arma Jänes (15.03.1899), abikaasa. Põgenes koos tütrega asumiselt, erinõupidamise otsusega määrati 3 aastat sunnitööd, saadeti uuesti asumisele. Vabanes 1958. aastal.

Silvia Lillemaa (15.03.1923), tütar. Põgenes koos emaga Eestisse, määrati 3 aastat sunnitööd ja saadeti uuesti asumisele. Vabanes 1958. aastal.

Ernst Keigla (01.09.1896), kellaspeaäri omanik, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Erinõupidamise otsusega määrati 10 aastat sunnitööd. Suri sunnitööl Sverdlovski oblastis Vosturallagis 29.11.1942.

Julie-Marie Keigla (05.01.1888), abikaasa. Suri asumisel 10.01.1942.

Udo Keigla (16.09.1924), poeg. Suri asumisel 02.03.1944.

Endel Keigla (15.05.1926), poeg. Vabanes asumiselt 1947.

Oskar Leinsalu (02.06.1907),

Kumma küla Palgi talu peremees, Rapla vallavanem, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Arreteeriti küüditamisel, erinõupidamise surmaotsus viidi täide 23.04.1942 Sverdlovski sisevanglas.

Alice-Julie Leinsalu (13.05.1913), abikaasa. Suri asumisel 1942. aastal.

Mai-Liis Leinsalu (16.06.1936), tütar. Paigutati pärast ema surma lastekodusse, toodi 1947 Eestisse. Küüditati 1949. aastal uuesti koos tädiga. Vabanes 1958.

Eve-Mall Leinsalu (21.10.1937), tütar. Paigutati pärast ema surma lastekodusse, toodi 1947 Eestisse tagasi. Küüditati uuesti 1949 koos tädiga. Vabanes 1958.

Villem-Arnold Mäepere (Mäberg) (16.04.1901), pangaametnik, kaitseliitlane, polpolitsei agent, vallavolikogu liige, Isamaaliidu liige. Erinõupidamine mõistis ta surma, otsus viidi täide Sverdlovski sisevanglas 19.08.1942.

Alma-Julie Mäepere (Mäberg) (24.01.1902), abikaasa, Naiskodukaitse liige. Vabanes asumiselt 1956. aastal.

Milvi Mäepere (12.06.1930), tütar. Põgenes 1948. aastal Eestisse, arreteeriti ja saadeti asumisele tagasi. Vabanes asumiselt 1956. aastal.

Aleksander Niimann (Niemann, Niiman) (01.02.1904, teisel 14.02.1904), talurahvapo omanik, kaitseliitlane. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 20.04.1942 Sverdlovski sisevanglas.

Marta Niimann (11.12.1906), abikaasa. Suri asumisel 1948. aastal.

Gustav-Adolf Pohla (12.02.1880), advokaat, Raplast Tallinna mnt 20. Erinõupidamine mõistis talle 10 aastat sunnitööd. Suri sunnitööl 25.05.1942 Sverdlovski oblastis, Sevurallagis.

Jüri Pärson (22.07.1900), advokaat Raplast, Tallinna mnt 1. Arreteeriti küüditamisel, erinõupidamise otsus 10 aastat sunnitööd Sverdlovski oblastis Severallagis. Vabanes asumiselt 1955. aastal.

Aleksander-Ferdinand Päädam (01.04.1901), postiametnik, kaitseliitlane. Arreteeriti küüditamisel, erinõupidamise otsus – 10 aastat sunnitööd. Suri 20.05.1942 Sverdlovski oblastis Vosturallagis.

Hilda-Lisette Päädam (11.10.1903), abikaasa. Tuli 1946. aastal omavoliliselt Eestisse, arreteeriti ja mõisteti 3 aastaks sunnitööle. Pärast vabanemist saadeti taas asumisele. Lõplikult jõudis Eestisse 1957. aastal.

Helvi Päädam (19.11.1928), tütar. Vabanes asumiselt 1948. aastal.

Elmo Päädam (17.06.1930), poeg. Vabanes asumiselt 1948. aastal.

Tiitu Päädam (12.06.1936), tütar. Vabanes asumiselt 1948. aastal.

Herbert Ranna (29.05.1902), Rapla keskkooli direktor, kaitseliitlane, Isamaaliidu

liige. Arreteeriti küüditamisel, erinõupidamise otsusega määrati 10 aastat sunnitööd. Suri 16.01.1943 Sverdlovski oblastis, Sevurallagis.

Elisaveta Ranna (15.09.1900), abikaasa. Põgenes koos pojaga 1946. aastal Eestisse. Arreteeriti 1947. aastal, saadeti asumisele tagasi. Vabanes asumiselt 1958. aastal.

Mihkel Ranna 19.01.1924), poeg. Põgenes 1946. aastal koos emaga Eestisse. Arreteeriti 1947. aastal, saadeti tagasi asumisele. Vabanes 1958. aastal.

Johannes Raudmäe (09.01.1893), Rapla algkooli juhataja, Isamaaliidu liige. Erinõupidamise otsus - 10 aastat sunnitööd. Suri Sverdlovski oblastis, Sevurallagis 02.12. 1942.

Olga Raudmäe (13.12.1894), abikaasa. Suri asumisel 20.10.1945.

Loide Raudmäe (05.06.1926, teistel andmetel 05.07.1926), tütar. Tuli Eestisse 1946. aastal.

Jaan Rütman (30.07.1885), Rapla Tarbijate Ühistu ärijuht, Isamaaliidu liige, elas Raplas Tallinna mnt 8. Arreteeriti küüditamisel. Erinõupidamise otsus – 10 aastat sunnitööd. Suri 27.11.1943 Sverdlovski oblastis, Vosturallagis.

Marie-Alide (Maria) Rütman (08.01.1900), abikaasa. Vabanes koos poja Heikiga 1957. aastal.

Heiki Rütman (05.08.1929, teisel 15.08.1928), poeg. Vabanes 1957. aastal.

Meela Rütman (28.12.1921), tütar. Vabanes asumiselt 1956. aastal

Hanno Rütman 05.05.1924, teisel 03.06.1924), poeg. Vabanes asumiselt 1956. aastal.

Gustav Zimmermann (28.02.1882), talunik, Kodila mõisa omanik. Suri asumisel 07.11.1942. aastal.

Aleksander Zõbin (29.10.1894), Kuusiku Eksperimentaalse Põllumajanduse Instituudi (KEPI) keemialaboratooriumi juhataja, Judenitsi armee endine ohvitser, osales Vabadussõjas, kaitseliitlane. Suri eeluurimisel 06.11.1941 Sverdlovski oblastis Sevurallagis.

Zinaida Zõbina (29.10.1907), abikaasa. Suri asumisel 01.1944.

Iija (Ija) Zõbina 05.10.1930), Zõbini tütar. Oli lastekodus. Vabanemise aeg ei ole täpselt teada.

Aleksander Zõbin (16.01.1934), poeg. Oli lastekodus. Vabanemise aeg ei ole täpselt teada.

Nikolai Zõbin (08.08.1938), poeg. Oli lastekodus. Vabanemise aeg ei ole täpselt teada.

Mstislav Zõbin (08.12.1940), poeg. Oli lastekodus. Vabanemise aeg pole täpselt teada.

Johannes Timber (28.06.1885), veskiomanik Kuusiku külas. Arreteeriti küüditamisel, erinõupidamise otsus – 8 aastat sunnitööd. Suri 10.04.1943 Sverdlovski oblastis Vosturallagis.

Sofia (Sophie) Timber (25.08.1891), abikaasa. Põgenes Eestisse, arreteeriti 1947. aas-

tal, oli Kirovi vanglas (toimik puudub).

Otto Timber (25.08.1917), Timberi poeg. Suri asumisel 1943. aastal.

Boris (Boriss) Täheväli (01.04.1914), Rapla kordnik. Erinõupidamise otsus – 10 aastat sunnitööd Sverdlovski oblastis Sevurallagis. Vabanes 1951. aastal.

Anton Univer (05.04.1888), talunik Rapla jaama lähedal, Valgetähe teenetemärgi kavaler. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 28.04.1942 Sverdlovski sisevanglas.

Marta Univer (24.10.1897), abikaasa. Vabanes asumiselt 1958. aastal.

Saima Univer (11.06.1923), tütar. Vabanes asumiselt 1958. aastal.

Gustav-Adolf Pohla (1880), advokaat, arreteeritud Raplas Tallinna mnt 20. Erinõupidamine mõistis 10 aastat. Suri kinnipidamisel Sverdlovski oblastis Sevurallagis 25.05.1942.

Varbola vald

Raamatus:

Ethel-Anne Johansoo, Oskar Kull, Elvine Kull, Vello Kull, Harry-Ferdinand Ottmaa, (Pärnu linn), Amalie Saare (Läänemaa, Varbla vald), Veera Suurorg, Tiina Suurorg, Toomas Suurorg (Harju maakond Nõva vald).

Tegelikult:

Vladimir Johansoo (Juhansoo) (09.01.1900), suurtalunik. Arreteeriti küüditamisel, erinõupidamise otsus – 5 aastat sunnitööd. Suri 18.12.1942 Sverdlovski oblastis Vosturallagis.

Ethel-Anna Johansoo (15.11.1907), abikaasa. Vabanes asumiselt 1956. aastal.

Ülo Johansoo (13.01.1929), poeg. Vabanes 1946. asumiselt.

Kaljo Johansoo (07.06.1930), poeg. Vabanes asumiselt 1946. aastal

Liia (Lia) Johansoo (28.07.1935), tütar. Vabanes asumiselt 1946. aastal.

Oskar Kull (12.06.1900), talunik Sillaotsa talust. Arreteeriti küüditamisel, erinõupidamise surmaotsus viidi täide 13.04.1942 Sverdlovski sisevanglas.

Elvine Kull (23.09.1909), abikaasa. Vabanes asumiselt 1955. aastal.

Vello Kull (15.11.1935), poeg. Vabanes 1945. aastal.

Velise vald

Raamatus:

Mihkel Lauter, Triinu (Reet) Lauter, Mai Miks, Tõnis Miks, Rudolf Miks, Roland Miks, Elmar Miks.

Tegelikult:

Mihkel Lautre (ka Lauter) (01.10.1878), talupidaja, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige, usukoguduse aktivist. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 24.04.1942.

Tõnis Miks (1885), talunik, saeveski omanik, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige. Erinõupidamine määras 6 aastat vangistust ja 3 aastat asumist.

Suri kinnipidamisel 12.11.1941 Molotovi oblastis Ussollagis.

Mai Miks (06.06.1897), abikaasa, koduperenaine. Tuli koos lastega 1946 omavoliliselt Eestisse, 1949 saadeti asumisele tagasi. Vabanes 1957.

Rudolf Miks (01.05.1920), poeg. Suri asumisel 30.11.1941.

Roland Miks (11.03.1927), poeg. Tuli koos emaga omavoliliselt 1946 Eestisse. Arreteeriti 1949, mõisteti 3 aastat. Vabanes 1957.

Elmar Miks (23.09.1931), poeg. Tuli koos emaga 1946 Eestisse. 1949 saadeti asumisele tagasi. Vabanes 1957.

Vigala vald

Raamatus:

Karl Illimar, Selma Illimar, Saima Illimar, Ülo Kulgreve, August Maaramaa (täpsemad andmed puuduvad), Arkaadi Sääsla, Elisabeth Sääsla, Reet Sääsla, Elisabeth Tomson (täpsemad andmed puuduvad), Madis Tõnne (täpsemad andmed puuduvad), Jaan Üürike, Ann Üürike.

Aleksander Kulgver (13.09.1888), EV kolonelleitnant, Kotkaristi ja Vabadusristi kavaler. Arreteeriti Vigalas. Suri eeluurimisel Sverdlovski oblastis Sevurallagis 27.12.1941. Erinõupidamise surmaotsus on tehtud 04.03.1942.

Elfriede Kulgver (31.12.1909), abikaasa, õpetaja. Tuli koos pojaga 1946 Eestisse, arreteeriti 1948, mõisteti 3 aastat kinnipidamist. Vabanes asumiselt 1956.

Ülo Kulgver (24.08.1921), poeg. Tuli koos emaga 1946 Eestisse, arreteeriti 1948, mõisteti 3 aastat vangistust. Vabanes asumiselt 1956.

Lembit Kulgver (19.05.1928), poeg. Vabanes asumiselt 1956.

Jüri Kulgver (08.07.1938), poeg. Suri asumisel 06.02.1942.

Arvo Kulgver (07.06.1940), poeg, suri teel asumisele 20.07.1941.

Jaan Puismaa (14.02.1904), talunik, kaitseliitlane, Isamaaliidu liige, Valgetähe kavaler. Arreteeriti Ojapere külas, Säina talus. Erinõupidamise surmaotsus viidi täide 03.03.1942 Sverdlovski oblastis Sevurallagis.

Helmi Puismaa (30.11.1917), abikaasa. Tuli omavoliliselt 1947 Eestisse. Arreteeriti 1950, mõisteti 3 aastat, vabanes asumiselt 1957.

Arkadi Sääskla Elisabeth Sääskla Reet Sääskla

Jaan Üürike (23.12.1883), talupidaja, Isamaaliidu liige. Erinõupidamine mõistis 5 aastat. Suri asumisel Permi linnas 1942.

Ann Üürike 23.12.1883), abikaasa. Suri 1944. aastal Kirovskoje oblastis asumisel nälga.

Allikad:
Memento raamatud 6. kd „Küüditamine Eestist Venemaale. Juuniküüditamine 1941 & küüditamised 1940-1953“
Herbert Lindmäe „Suvesõda Järvamaal 1941“, Sihtasutus Valge Raamat, Tartu 2010
Herbert Lindmäe „Suvesõda Harjumaal 1941“, Sihtasutus Valge Raamat, Tartu 2015

Sõbralt Sõbrale uuskasutuspoes kohtuvad andmise ja saamise rõõm

Möödunud reedel, 3. märtsi hommikul avas Raplas Karmani kaubamaja teisel korrusel oma ukseid uuskasutuspoed Sõbralt Sõbrale. See pood on kombinatsioon ettevõtlusest ja sotsiaaltööst, kuna saadav tulu läheb heategevusse.

Helerin Väronen

Sellises poes leidub praktiliselt kõike alates mööblist ja lauanõudest raamatute, kodutekstiilide, riiete ja jalanõudeni. Kauplustekett Sõbralt Sõbrale kuulub MTÜ-le Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liit. Üle Eesti on ettevõtte juba 18 poodi 14 linnas. Poe juhataja Meelis Kibuspuu sõnas, et kui neil oli 12 poodi, võtsid nad endale eesmärgiks aastaks 2020 avada 20 poodi. Mõte tundus toona küll ambitsioonikas, kuid nagu näha, on see täiesti teostatav. Rapla poolt on poe loomise taga siinse Vabakoguduse pastor Matthew Edminster, kes sõnas, et ta on juba ammu otsinud võimalust sotsiaalse ettevõtte loomiseks. Tõsisemaks jutuks poe loomise teemal läks aasta tagasi, kui hakati ka ruume otsima.

Meelis Kibuspuu lausus, et kuigi äriliselt tundus mõistlik rajada oma pood umbes 10-12 linnas, on nende eesmärk viia oma pood igasse maakonnakeskusesse jõudmaks ka äärealade inimesteni.

Peale uute töökohtade ja asjadele uue elu andmise pa-

nustab Sõbralt Sõbrale heategevusse ja ennekõike on nende eesmärk aidata lapsi ja noori. Näiteks on neil programm "Hoolime koos", mille raames korraldatakse majanduslikes raskustes lastele laagreid, ja "365 sünnipäeva" raames korraldab Sõbralt Sõbrale neile lastele, kelle perel ei ole võimalik sünnipäevapidu pidada, ise sünnipäeva.

Turundus- ja kommunikatsioonijuht Laura Maide sõnas, et tulevikuplaanina on neil kavas kaasata oma töösse ka vähenenud töövõimega inimesi. Mõnes nende poodides on seda ka juba tehtud. Avatud ollakse erinevatele projektidele ja koostöövõimalustele. Matthew Edminster lisas, et neil on koguduses mitmeid sotsiaalseid ettevõtjaid, kuid koostööd oodatakse tegema ka neid, kes ei ole kogudusega seotud. Ta loodab, et sellest kasvab välja võrgustik, mille kaudu saab kogukonna jaoks korraldada erinevaid ettevõtmisi ja üritusi.

Praegu poes olev kaup on enamasti pärit Rootsist, natuke ka Saksamaalt, Soomest ja USA-st. Poe loomisel ongi eeskuju võetud Rootsist, kus

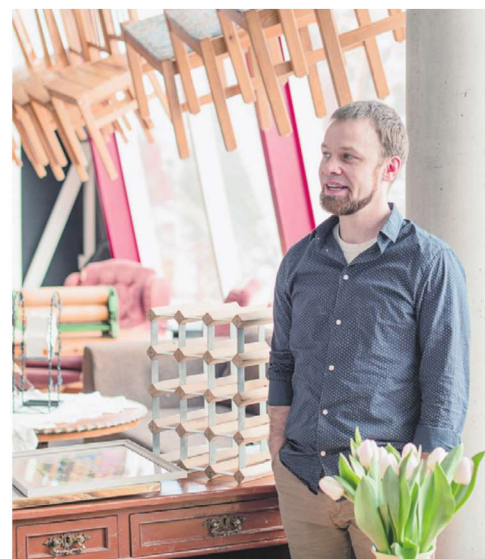

Omapäraselt ja maitsekalt sisustatud uuskasutuspoed Raplas Karmani kaubamaja teisel korrusel.

Fotod: IREN MÖTTUS

Sõbralt Sõbrale ettevõtte juht Meelis Kibuspuu.

Rapla vabakoguduse pastor ja Rapla Sõbralt Sõbrale poe juhataja Matthew Edminster.

sellistel kristliku taustaga heategevuspoodidel on pikk ajalugu. Sõbralt Sõbrale uksest sisse minnes jääb aga paremat kätt kast, kuhu kohalikud inimesed saavad tuua asju, mida nad ise enam ei vaja.

Tingimuseks on see, et asjad oleksid terved ja puhtad, ning inimesel tuleks mõelda, kas ta ise oleks valmis seda ostma.

Kohe avamispäeval oli pood rahvast täis ja riiulid tühjenesid silmanähtava kiirusega.

Tekkis küsimus, kas riiulid niimoodi üldse äkki tühjaks ei saa, kuid Kibuspuu sõnas, et üheks Sõbralt Sõbrale poe eripäraks on see, et kaup tuuakse juurde ja uuendatakse vahel lausa mitu korda päevas.

Pood ei näe ükski päev välja selline, nagu see öhtul jäi.

Viimastel aastatel on nad Laura Maide sõnul palju tööd teinud ka selle nimel, et Sõbralt Sõbrale poed oleksid üle Eesti sarnase ülesehitusega ning suurendatud on turunduse osakaalu. Poes liikudes on tunda, et kauba paiknemisele ja stiilile on pandud suurt rõhku.

Edminster sõnas, et ärimaailm on talle seni tundmatu olnud, nii et tema jaoks on see paras eksperiment. Kuid ta loodab, et see, mida nad teevad Sõbralt Sõbrale poe kaudu, toob endaga kaasa paradigma muutuse ühiskonnas.

Meelis Kibuspuu lisas, et nende tunnuslause ei ole ainult sõnakõlks, vaid nad tahavadki seda andmise mõtet edasi anda. Ja andmine ei käi vaid asjade andmise abil, vaid ka sellest poest ostes saab anda. Sõbralt Sõbrale pood ongi saamise ja andmise kokkusaamispunkti.

bauhof

OstuMööl

1. - 18. MÄRTS

VÕIDA VESPA ROLLER!

OstuMööl toimub ka Bauhofi e-poes!
Vaata kõiki pakkumisi bauhof.ee

7. - 12.03 HITID

HAAGS PRAKTIK N7-202

-35%

499 €

LÕIKELILL TULP 7 ÖIT

-49%

265 €

ÕMBLUSMASIN SINGER 8280

-39%

100 €

AKUTRELL METABO BS18

-44%

135 €

KÕIK LAMINAAT-PARKETID

-25%

SISEUKS KWADRO TAMM UNI

-29%

5900 €

KASVUHOONE TOSKANA

-35%

375 €

TOMATTITURVAS GRASS, 50L

-31%

199 €

KÕIK LED-VALGUSALLIKAD

-35%

Sisuturundus

Selleaastased Kaparocki esinejad tehti teatavaks

Üks õige suvi algab ühe õige muusikafestivaliga. Nii alustab suviseid festivale juba 18. korra Kaparock Kohila Tohisoo mõisa õuel 2. juunil ning toob lavale üksteist esinejat, kelle hulgas nii kohalikud tegijad, kogu Eestis tuntud nimed kui ka üks Läti rockbänd.

Vaadates esinejate nimekirja, jäävad sealt silma mitmed nimed, kes just praegu oma täheleendu on alustanud. Näiteks ansambel **Miljardid**, kus mängivad tuntud muusikud Marten Kuningas, Raul Ojamaa, Peedu Kass ja Kristjan Kallas. Tänavustel muusikaauhindade jagamisel said nad oma debüütalbumi "Kunagi Läänes" eest kolm auhinda: aasta debüütalbum, aasta rockalbum ja aasta album. Nende muusika kohta võib öelda tugeva eneseirooniga rock.

Oma täheleendu teeb ka **Mick Pedaja**, kes jõudnud välja anda juba kolm albumit: "Ärgake", "Hingake / Breathe" ning "Laniakea". Ta on pälvinud 2016. aastal indie/alternatiiv albumi auhinna ning saanud head tagasisidet nii kriitikutelt, melomaanidelt kui ka rahva seast. Micku eesmärk on viia rahu maailma ning inimesteni läbi muusika. Teda inspireerivad inimesed, loodus, elu ning helid tema ümber.

Esinejate nimekirja paika pannes on arvestatud ka riigi sünnipäeva tähistamisega. Nii on festivali peaesineja **Ultima Thule** oma tuntuse saavutanud suuresti laulva revolutsiooni aegadel. Bändi liidri Riho Sibula kõrval on kollektiivis kaasa teinud ka Tõnis Mägi, kes on öelnud, et muusika kõrval on nende jaoks olulisel kohal laulude sõnad.

Räpi/hiphopi poolt esindab seekord **Metsakutsu**, kes kogus tänavusel Eesti Laulul populaarsust looga "Koplifornia". Metsakutsu on tegutsenud juba aastast 1997, kui oli vaid 10-aastane. Koostöös Genkaga lindistati lugu "Värsiarhitektuur". Metsakutsu erineb traditsioonilisest hiphopist oma lüüriilise keele poolest, milles üritab muidu sellele žanrile iseloomulikke roppusi vältida.

Eesti Laulul on tuntuks saanud ka **Indrek Ventmann**. Eelmisel aastal sõbbis ta mällu looga "Hispaania tüdruk" ning sel aastal kummitab paljusid tema lugu "Tempel". Festivalil Kaparock annab ta mõnusa akustilise kontserdi. Peale esinemise täidab Indrek sel aastal Kaparockil ka õhtujuhi ametikohustusi.

Mõned aastad tagasi loodi psühhedeelse blues-rocki trio **The Queen Of Spades**, kes ammutab inspiratsiooni

60.-70. aastate rock-gruppidest ja triodest ning lisab sinna modernse sõnumi.

Bändi esimene suurem ülesastumine oli 2015. aasta Augustibluusi. Hetkel on neil käsil oma esimese albumi viimistlemine, mille valmimist on oodata käesoleval aastal.

Noortebänd 2017 võitja **Rainer Ild** on oma nime saanud ühe bändiliikme järgi. Teiseks liikmeks on Sven Seinpere. Rainer on andekas laulukirjutaja, keda muusikaspetsialist Siim Kera on tituleerinud "Eesti võimsaimaks gingersongwriteriks", aga trummar Sven on ühtaegu legendaarne, samas tundmatu fantoomtrummar. Nende muusikavideod on omapärased ja ka laval pakuvad nad oma vokaalefektide ja erinevate instrumentide vahel žongleerimisega vaheldust tavapärasele rockile.

The Boondocks on aastal 2013 asutatud Pärnu bänd, kes viljeleb indie-muusikat. Nad on pälvinud peale melomaanide poolehoidu ka mitmeid olulisi tunnustusi, näiteks 2016. aastal Raadio 2 "Uue tulija" tiitli, aasta hiljem aga valiti nad Tallinn Music Weeki publiku lemmikuks.

Omakandi bändidest on seekord Kaparocki laval erinevaid muusikastiile katsetav **Lights Out** ja poprocki bänd **Blue Hearts**. Lights Out on tuntust ning populaarsust kogunud kohilas ja lähiümbruses mitmetel suurematel üritustel nagu Augustirock, Harjumaa Parim Koolialguspidu, Bändide Öudne Möll, samuti erinevatel kooliüritustel. Blue Hearts on tegev olnud vaid pool aastat, kuid nende trump on tüdrukust trummar ja tahe rokkida kuulajatel juuksed peast ning sokid jalast.

Teiselpoolt piiri pärit bänd, lätlaste hinnatud kollektiiv **Laine Pilniga** kehastab justkui rock'n'rolli unistust kombineerituna energetilise vokaali, groovy rütmika ning mõnusa kitarri *soundiga*. Bänd on seni avaldanud kaks albumit, "Dual" (2011) ja "EP" (2015) ning esinenud suurimatel festivalidel Lätis, Leedus, Poolas, Ungaris, Bulgaarias ja tuuritanud Baltimaades, Soomes, Rootsis, Saksamaal ja Hollandis.

Nagu viimastel aastatel tavaks, jätkub peale mõnusa muusika ja maitsva söögi-joogi nautimise tegevust ka pere pisimatele. Selle tõttu on Kaparock kujunenud kogupere festivaliks, kus on mõnusa muusika saatel heaolemist võimalik nautida kõigis vanuses inimestel. Festivalile pääseb mugavalt nii liinirongide kui ka -bussidega.

Eesti Vabariik 100 Kellukese lasteaias

Gerle Hansen, Rapla lasteaia Kelluke õpetaja

Kellukese lasteaia on läbi aastate hoitud au sees traditsioone. Erinevad tähtpäevad on leidnud kindla koha lasteaia õppekavas ning kajastatud igapäevastes tegevustes.

Ka Eesti Vabariigi 100-ndale sünnipäevale pühendatud üritused said meie lasteaia (nagu paljudes teisteski kohtades üle Eesti) tänu päeva erilisele suurema tähelepanu osaliseks. Kui tavaliselt tähistame oma riigi iseseisvuspäeva piduliku aktusega, siis seekordse topeltümmarguse juubeli otsustasime meeldejäävaks teha huvitavate külaliste kaasabil ja seda pea läbi terve nädala.

Juubelinädalat alustasime rahulikult jõudu kogudes ning sügavalt sisse hingates. Esmaspäev oli filmitegemise päev – kõik rühmad proovisid kätt miniklippide tegemisega, kus lapsed said öelda oma mõtteid Eestist, Eestis elamisest ja Eesti sünnipäevast.

Teisipäevast ühendasime igapäevategevused pidustamisega. Hommikuse krõbeda talvekülmaga saabusid esimesed külalised - Rapla maleva kaitseliitlased. Kogu meie lasteaia pere, alustades kõige pisematest Lumikellukese rühma lastest ja lõpetades Karukella rühma koolieelikute ning lasteaia kokkadega, oli ümber lipuvarda üles rivistatud. Direktor Aune Kähär ja maleva leitnant Arto Durejko tervitasid kõiki

Et lapsed paremini oskaksid sammu seada, marssisid rühmade vahel kaitseliitlased

Foto: KRISTI SAAR

suuri ja väikesi paraadiks üles rivistumise puhul, kuuldasime-laulsime Eesti hümnit ning seejärel tegime aumarsi Eesti lipu järel ümber lasteaia maja - kõige ees nooremveebel Tõnis Otsavel ning lippurina meie osavate kätega töömees onu Arvo.

Et lapsed paremini oskaksid sammu seada, marssisid rühmade vahel kaitseliitlased kapral Silver Niinemets ja maleva noortejuht Leho Rohtla. Lipuväljakul marsiga auringi lõpetades ootasid rühmi erinevad "militaarsed" tegevused. Lapsed said seest ja väljast uudistada Kaitsejõudude masinaid, ottsida maskeerumise võrgu pealt sõdurivarustust, proovida pähe sõdurikiivrit ning selga rännakuvarustust, mis mõne mehe oma raskuse tõttu lausa jalust niitis, ning proovida

kätt täpsusviskes, kiiruses ja lumele sõnumi ladumises.

Kolmapäev oli rahvamuusikapäev. Mari Tammar tutvustas lastele parmupilli, trumliis tuulekella, torupilli ja flöötii kui vilepilli nooremat venda. Pillilugude vahele jutustas Mari lugusid pillide saamisest ning nende eripärast ja laulis koos lastega regilaulu.

Neljapäeval külastas meid lasteteater Trumm etendusega "Nutikas vares".

Juubelinädala lõpetasime pidulikult reede hommikul lipu heiskamisega lasteaia õues, saateks helitehnikuna kätt proovimas ujumisõpetaja abi Merikese poolt mängitud Eesti Vabariigi hümn. Tänu muusikaõpetaja Liisile, kes oli lastega eelnevalt hümnit laulmist harjutanud, laulis enamus lapsi kaasa. Kuna

talvepakane otsustas sellel hommikul meie plaaniga kringlit õues süüa mitte arvestada ja tõsiselt külma teha, söime kringlit ja sooja teega toas. Seejärel suundusime pidulikule aktusele, kus õppealajuhataja Lilit kõneles sellest, kui tähtis on Eesti riik meie ning meie Eesti riigi jaoks. Laulude ja luuletuste vahel vaatasime videoklippe meie lasteaia laste arvamustest Eesti riigi kohta, miks on laste arvates Eestis hea elada.

Eesti Vabariigi 100-ndale aastapäevale pühendatud nädal oli Kellukese lasteaia perele huvitav ja meeldejääv, igasse päeva jätkus midagi erilist ja samas ka pidulikku.

Palju õnne ja tugevust Eesti riigile!

Alondra Saar vaatab inimesi kunstnikupilguga

Piret Linnamägi

Esmaspäeval avas Varbola rahvamajas oma esimese personaalnäituse Rapla Vesiroosi gümnaasiumi 10. klassi õpilane Alondra Saar, kes üle kõige armastab maalida inimesi. Seetõttu kannab tema näitus nime „Inimene, lihtsalt Inimene“.

Alondra Saar oli näitus avades hajevil ning rääkis tagasihoidlikult oma teekonnast kunstimaailmas. Neiu lõpetas kaks aastat tagasi Märjamaa kunstikooli kiituskirjaga ning tema töodes on näha suurt pühendumust ja püüdlikkust. Alondrale meeldib püüda tabada inimeses

iga detaili.

„Kunst on mind saatnud üle poole elust ning on suureks hobiks ka tulevikus. Nagu ka näituse pealkiri ütleb, kujutan peamiselt oma töödes inimesi - portreed, figuuri, kehaosi. Mulle meeldib märgata inimeste erilist ning välja tuua iga inimese erilised omadused,“ sõnas Alondra. Näituse külastaja märkab maale silmitsedes mitmeid tuttavaid inimesi, näiteks kunstikooli direktor Maiu Linnamägi, kelle noor kunstnik on üles joonistanud. Noor kunstnik on oma pildid teinud modellidele kingituseks. „Ma ei joonista inimest n-ö modellina, vaid teen seda

fotolt,“ sõnas Alondra.

„Ma olen tõeliselt kade, heas mõttes, et siin Varbolas on nii andekas noor inimene! Mul on hea meel, et oma uues tööametis on just Varbola see koht, kuhu esimesena ametnikuna sattusin. Ma soovin Alondrale edu kõiges, mis ta ette võtab ja kindlasti tekib tal tellimustööde järjekord,“ tervitas kunstnikku äsja Märjamaa valla kultuurinõuniku ametisse asunud Heli Lints. Tõsi see on, et Alondrale hakkas juba näituse avapäeval tellimusi tulema.

Alondra seob pärast gümnaasiumi lõpetamist oma edasise elu kunstiga ja kavatseb õppima minna sisearhitekt-

tuuri, kuid ei viska ka molberti nurka. Lisaks maalidele on näitusel üleval ka vanaisa abiga valminud sirm, mis oli Alondral kunstikooli lõputöö. Siidimaali polnud Alondra varem teinud. Vanaisa osa oli koos lapselapsega raami tegemine. Paabulinnud valmisid kunstikoolis õpetaja Anne Aaspõllu juhendamisel. Omapärase sirmi valmimiseks kulus neli kuud. Nüüdseks on praktiline ja kaunis, erilise peegilähendusega sirm kodu üheks uhkeimaks esemeks.

Näitus on rahvamajas avatud selle nädala lõpuni, kuid see jääb majja kuu lõpuni. Külastamise soovist võiks ette teatada.

Rapla raamatukogu seina kaunistavad suvised inglid

Eelmisel neljapäeval lõunapaiku võis Rapla keskraamatukogu näitusesaalis kohata tunnustatud eesti kunstnikku Epp-Maria Kokamäge, kes oli tulnud üles seadma oma näitust. Sama päeva pärastlõunal pandi Alu raamatukogus üles Made Balbati illustratsioonide näitus „Pilt ja raamat“. Selle näituse autor on lubanud tulla ka lastega kohtuma.

Katri Reinsalu

Epp Maria Kokamägi oma näitusele suurt avamist ei soovinud, sest näitusi on tal elu jooksul juba piisavalt olnud. Selle asemel puhusime kohvitassi taga juttu, kuni tema maale seinale riputati.

Kunstnik tõdes, et tema jaoks oli see esimene kord Raplat külastada. Raamatukogu võttis temaga juba aasta tagasi ühendust ja kutsus oma töid eksponeerima. „Ma olen alati olnud selline kunstnik, kes armastab Eesti erinevates kohtades käia,“ selgitas Kokamägi, miks ta üsna kiiresti nõusse jäi.

Naine tõdes, et Rapla raamatukogus on tema maalidele hea valgus. Nimelt maalib ta ainult päevavalguses ja seetõttu on ka vaatajal tema töid kõige ausam just päevavalguses vaadelda. Raamatukogu näitusesaali suured aknad ja aina pikemaks veniv päev on loonud selleks suurepärase tingimused.

Epp-Maria Kokamägi Rapla keskraamatukogus.

Foto: SIIM SOLMAN

Näitusel on üleval 15 tööd, nii värskemaid kui ka juba natuke vanemaid. Kuna kunstnik polnud siinkandis varem näitust korraldanud, pani ta kokku valiku oma töödest, et end vaatajale tutvustada.

Nagu näituse pealkirjast „Inglid maastikul“ aimata võib, inspireerivad kunstnikku inglid, Eestimaa maastik ja loodus ning lühikesevõitu suved.

Kaks mõtetudelt kõige suuremat tööd näitusel on „Inglid juuksed viljapõllus“ ja „Inglid käsi siltab põldu“. Need on maalitud 2010. aasta hilissuvel ning kuuluvad Kokamägi inglisarja. Kokamägi sõnul on need austusavaldus põllu ja leivavilja vastu. Kolmas suurem töö on aga näituse kõige värskem. „Punane vihm“ on maalitud 2017. aastal. Punastes toonides maalil on kohtunud rannamaastik ja kevadine

vihm. Kunstnik selgitas, et punane on tema jaoks alati sümboliseerinud kõike head ja elujõudu. Maal kujutab esimest kevadvihma, mis maa üles äratab. Näituse väiksemad maalid pärinevad 2015. aastast. Need on inspireeritud meie lühikesevõitu suvedest. Erinevalt suurematest töödest on need puidule maalitud.

Kindlasti jäävad vaatajale silma paksud kuldsed raamid tööde ümber. Need on valmistanud kunstniku abikaasa Jaak Arro.

Headel tingimustel kulub suuremõõtmeliste tööde valmistamiseks umbes kuu. Kokamägi selgitas, et teinekord on ta maalidele ka kolm aastaarvu peale kirjutanud. See muidugi ei tähenda, et ta neid iga päev kolm aastat jutti maalinud oleks. Teinekord lihtsalt juhtub nii, et mõtted saavad otsa ja maal peab oma õiget aega

ootama.

Maalima asudes eelistab kunstnik olla täiesti vaba. Ta ei kasuta modelle ega fotosid sellest, mida maalima soovib asuda. Kõige paremini hakkab pintsel jooksma siis, kui ta saab karakterid täiesti ise luua.

Kokamägi tõdes, et on pigem positiivne kunstnik. Ta ei leia, et kunst peab alati olema sünge ja kajastama sotsiaalseid probleeme. Neist kuuleme piisavalt ka uudistest. Ta soovib oma vaatajale pakkuda energiat ja vitamiini. Tema jaoks on kunst lõogastushetk, mil nautida midagi ilusat. Kokamägi kinnitab, et ilusat on veel piisavalt meie ümber. Seda tuleb lihtsalt märgata.

Näitus jääb üles kuni aprilli lõpuni. Märtsikuu jooksul on näitusesaal kõigile tavapärastelt avatud (väljaarvatud emakeelepäeval, 14. märtsil).

Kümme sisukat aastat

Tiiu Luht

Märtsikuu päevad on tõusust loojanguni juba pikad, ja kui veab, et on päikesevalgust, on see kingitus. Rapla kaasaegse kunsti keskuses on muusikasõbrad helide võimuses. Kontserdiks on põhjust: Pärt Uusbergi kammerkoor Head Ööd, Vend on saanud kümneaastaseks.

Koor on kõige rohkem laulnud Pärdi enda loomingut, seekord ei kõla ühtki tema kirjutatud laulu. Kava on kokku pandud kümnekonna muusiku (täpsemalt üheksa) *a capella* lauludest omavalitud tekstidele, kirjutatud koori juubeliks.

Kontsert on eestikeelne ja meelne, puudutades ka emakeelt ja Eestimaa metsi nagu Mariliis Valkoneni kirja pandud „Minu oma laul“ Mathura

sõnadele ja Robert Jürjendali laul „Puud“ Signe Jürjendali sõnadele. Aga kõik teisedki.

Kunstvalgust ei süüdatud. Loojangusse langev päike lisas ehedust ja lumma muusikale, ere vahepala oli EMTA külalisprofessori Dmitri Bulgakovi oboesaade Lauri Jõehele laulule „Palve“, mis loodud Juhan Viidingu sõnadele.

Kammerkoori Head Ööd, Vend sünnilugu on isemoodi. Pärt Uusbergil olid mingid mõtted küll peas liikumas, aga julgust lauljaid kokku kutsuda ei olnud. Miks peaksid nad minu käe all laulda tahtma, mõtles ta tol ajal, ei olnud tal ju veel teab mis dirigeerimiskogemusi. Siis tuli aga lavakooli lõpetav isiklik vend Uku Uusberg, kes oma diplomilavastuses „Head ööd, vend“ tahtis kasutada koori, kes oleks võimeline

ära laulma Norra helilooja keerulise teose „Immortal Bach“. Pärt kutsuski lavastuse tarvis lauljad kokku ja lootis vaikselt, et nad tahavad pärast jätkata regulaarse koorina. Nii õnneks oligi. Uku lavastuse nimi sai koori nimeks.

Pärt meenutab, et esimene avalik kontsert „Siis vaikivad kõik mõtted“ oli Rapla kirikus 2. novembril 2008, mis oli noore dirigendi esimene autorikontsert, koor osales veel lavastusekoorina. Esimene laul sel kontserdil oli „Meditatsioon“, sõnadeta, ja siis kontserdi nimilugu.

Kümme aastat on olnud viljakad: rahvusvahelise koorikonkursi Tallinn 2013 *Grand Prix*, samal aastal aasta koori tiitel, salvestatud kolm CD-plaati. Dirigent on pälvinud loome eest Veljo Tormise preemia, 2012 tunnistati aasta

heliloojaks, 2014 pälvis Gustav Ernesaksa stipendiumi, 2016 noore kultuuritegelase preemia, 2018 Tõnu Kaljuste nimelise stipendiumi.

Praegu jätkab Pärt Uusberg taas EMTAs kooridirigeerimise magistriõppes ja valmistub sisuliselt autoriõhtuks, mis on ühtlasi magistri eksamkontsert kooridirigeerimises ja kus ettekandele tuleb ka Arvo Pärdi „De Deum“.

Kümne aasta tähistamise kontsert 2018 „Kuula, kuidas kumisevad uned...“ Raplas, Tartus ja Tallinnas jääb ainukordseks. Seda pole kavas rohkem esitada ja ka mõnda laulu üksikult eraldi mitte. Ilusaks ja huvitavaks mälestuseks on Kristiina Veerde koostatud teabeküllane kava. Igale dirigendile ja koorile on rõõm, kui selline inimene on olemas.

RAKVERE TEATER

Otso Kautto, Markku Hoikkala

PÄÄSTAME EMA

Nipi ja trikiga lastelavastus

K, 28. märtsil kell 13 Rapla kultuurikeskuses

Erki Aule

ASTUGE EDASI!

Komöödia esikus

K, 28. märtsil kell 19 Rapla kultuurikeskuses

Rohkem teatrit 12€
5.-9. märtsini piletid

Beth Henley

KÜLLUS

Metsiku Lääne naised

K, 4. aprillil kell 19 Märjamaa rahvamajas

rakvereteater.ee piletimaailm.com 32 95 444

Juristi nõuanne

Katuselt lumerookimisel tuleb kasutada turvarakmeid

Lugeja küsib: Peame katusele lund rookima minema. Kas alati peab kasutama turvarakmeid, isegi lamekatusel ja olukorras, kus katusäärele ei lähene?

Vastab Indek Avi, Tööinspektsiooni töökeskkonna konsultant: Kui lamekatusel lume või jää eemaldamisega on oht alla kukkuda, tuleb kasutada oludele sobiva kinnitussüsteemiga turvarakmeid. Allakukkumise ohu hindamisel tuleb arvestada kõigi töös ettetulevate olukordadega. Kui töö käigus on võimalik alla kukkuda, tuleb turvarakmeid ja muid ennetavaid meetmeid kasutada.

Vastajana püüan ette kujutada katuselt lume ja jää eemaldamise tööprotsessi, kus katuse äärele läheneda ei ole vaja. Olen veendunud, et mingis olukorras peab katuse äärele lähenema. Töötajal on mugavam üle katuse ääre lund lükata lähemal olles ja seetõttu on turvarakmete kasutamine vajalik. Parapetita lamekatusel tekib katuseräästale jääpurikaid ning nende tõrjumiseks katuselt tuleb

kasutada turvarakmeid. Kui isikukaitse- ja töövahendeid ning töökogemusi napib, on mõistlikum pöörduda katustelt lume ja jää eemaldamisega tegeleva ettevõtte poole.

Juhime ühtlasi tähelepanu ohuala läheduses tänaval liiklejate ohutuse tagamisele. Enne töödega alustamist tuleb ohuala arusaadavalt märgistada ja piirestada.

Katuselt lume ja jää ohutult eemaldamist oleme üksikajalikult kirjeldanud ajakirjas “Tööelu” (6/2015), mis on kättesaadav: http://www.ti.ee/fileadmin/user_upload/infokiri_2015_06.pdf

Natura hüvitist saab küsida vaid elektrooniliselt

Kertu Kekk

SA Erametsakeskus

Sellest aastast saab Natura hüvitist taotleda vaid elektrooniliselt. Metsaomanikel tasub juba praegu veenduda, et ID-kaart koos paroolidega või mobiil-ID oleks töökorras.

Aasta alguses teatas Maaeluminister Tarmo Tamme sõnul lähtuvad muudatused avalike teenuste arendamise eesmärgist osutada teenuseid kiiresti ja võimalikult väikese halduskoormusega. Põllumajandustoetuste kõrval muutus elektrooniliseks ka tuhandetele metsaomanikele makstava Natura hüvitise taotlemine.

Piirangute eest hüvitis Metsaomanikud saavad küsida hüvitist looduskaitseliste piirangute tõttu saamata jääva tulu eest Natura 2000 võrgustiku alal piiranguvööndis, sihtkaitsevööndis ja projekteeritaval alal ning sihtkaitsevööndis väljaspool Natura 2000 ala.

Eelmisel aastal küsis piirangute eest hüvitist 5656 metsaomanikku. Kõige rohkem oli hüvitise taotlejate seas metsaomanikke, kelle mets asus Saaremaal, Harjumaal või Võrumaal. Natura toetusõiguslike alasid on kokku enam kui 88 tuhandel hektaril, kõige enam Harju-, Võru-, Valga- ja Pärnumaal. Tänavu on toetusmeetme eelarve 4,32 miljonit eurot, Erametsakeskus ootab taotlusi 4.-23. aprillini.

Juba mullu esitati kolmveerand Natura hüvitise taotlustest e-PRIA kaudu.

Hüvitise taotlemisest

Erametsaomanikud saavad hüvitist küsida looduskaitseliste piirangute eest metsamaal, mis asub Natura alal või sihtkaitsevööndis väljaspool Natura ala. Kokku on looduskaitsealuseid alasid, mille omanikud hüvitist taotleda saavad, veidi enam kui 88 tuhandel hektaril. Rapla maakonnas on Natura toetusõiguslike alasid 7324 hektaril. Natura taotluste esitamisel saab vajadusel abi kohalikest metsaühistutest, Raplamaal abistavad metsaomanikke Vardi Erametsaselts, Kohila Metsaselts ja Põhja-Eesti Metsaühistu. Samuti saavad metsaomanikud pöörduda Erametsakeskuse kontoris.

Kuna e-teenus täidab taotluse automaatselt metsaomanikule kuuluvate toetusõiguslike aladega, säästab see taotlejat kaartidelt andmete otsimisest ja ümber kirjutamisest. Omanik saab vajadusel korrigeerida pindala ja lisada juurde metsaalasid. Puudu oleva ala lisamiseks piisab e-PRIA portaalis katastritunnuse sisestamisest, süsteem leiab ala kaardilt üles ja lisab ise taotlusesse kaardilt saadud metsaala numbri, ala pindala ja kaitsevööndi info.

Vaja toimivat ID-kaarti või mobiil-ID-d

E-taotlust ei ole võimalik esitada ilma toimiva ID-kaardi ja paroolideta või mobiil-ID-ta. Kuigi Natura hüvitise taotlusvoor on alles aprillis, soovib Erametsakeskus taotlejatel juba praegu veenduda, et elektroonilised autentimisevahendid oleks töökorras. Alles aprillis tegutsedes võib vajalikuks osutuda uue ID-kaardi taotlemine.

Kui ID-kaardi sertifikaadid nõuavad uuendamist, on seda kõige mugavam teha oma arvutis. Selleks tuleb vajalik tarkvara veebilehelt installer. id.ee alla laadida ja jälgida juhiseid.

Kui mingil põhjusel kauguuendamine ei õnnestu või ei ole seda võimalik ise teha, saab ID-kaarti uuendada Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) teenindustes. Peatatud sertifikaatidega ID-kaarte saab uuendada 31. märtsini, pärast seda tuleb ID-kaardi elektrooniliseks kasutamiseks taotleda PPA-lt uus kaart.

Abistajaid jätkub

Märtsis toimuvad Tallinnas, Tartus, Pärnus, Kuressaares, Rakveres, Valgas ja Võrus Natura toetuse infopäevad, kus hüvitise taotlemise tingimusi selgitavad Erametsakeskuse töötajad. Lisaks tutvustab Keskkonnaamet looduskaitse korraldust ja jagab juhiseid, kuidas endale kuuluvas metsas seatud piirangute kohta rohkem infot saada.

Metsatoetuste taotlemisel saab abi küsida kohalikest metsaühistutest või Erametsakeskuse töötajatelt. Aprillis abistab Erametsakeskus Natura e-taotluste täitmisel nii uues Rapla kontoris kui Tallinnas Mustamäe teel avatavas teeninduspunktis.

Kogu info Natura hüvitise küsimise ja infopäevade kohta leiab erametsaportaalist www.eramets.ee.

Hinnavõrdlus

Foto: SIIM SOLMAN

Kosutavalt kuum kogu pere supp

Külmad ilmad soosivad sooje suppe. Supid on meie peres alati aukohal olnud ning kui kellelgi millegi järele isutab, siis ikka ühe maitsva supi järele. Igalühel meist on oma lemmikud, aga on üks retsept, mis kujunes välja olude sunnil ning millest sai tõeline hitt.

Stina Andok

Mina olen suur tomatifänn ja eelistan ka oma suppidesse alati tomateid lisada. Seejuures mind ei häiri absoluutselt näiteks tomatinahad, pigem annavad need minu hinnangul supile lisaväärtust. Igaüks minuga selles aga ühte meelt ei ole. Sibul, porgand ja kartul on tavapärased supilisanandid, kuid oli aeg, mil meie peretütar oli pisike, aga nõudlik inimolend, kes muutus ühtäkki supis hulpivate tegelaste suhtes väga valivaks. See muutis mind aga omakorda kavalaks.

Kuidagimoodi tuleb ju head köögiviljad lapse organismi saada. Nii sündiski täna esitletav retsept.

Esialgne koostisosade selliselt kombineerimise idee tuli aga hoopis ühest Märjamaa kodukohvikust mõni suvi tagasi. Seal serveeriti nimelt tomati-hakklihasuppi. See oli küllaltki selge puljongiga supp, kuhu oli lisatud veel ka porgandit ja kartulit. Kuna supp maitses imeliselt, proovisin retsepti jäljendada ka kodus, kuid lisasin juba esimesel korral lõpus supile “Merevaiku”, kuna mulle hirmsasti meeldib sellise koorese alatooniga leem.

Nõudlikku inimlast üle kavaldades arendasin retsepti veelgi edasi ja nüüd sai selgest, tavapärasest supist hoopis püreesupp. Ainsa erandina jätsin hakkliha püreesutamata. Tšilliga katsetamised meil seni lapsega edukad ei ole olnud, aga oma supikaussidesse oleme täiskasvanutega teinekord ikka vürtsi lisanud. Eriliselt hästi sobib väike tšilline järelmaitse minu meelest selle supiga.

Vaja läheb: 1 punane sibul, 1 suurem porgand, 4

suuremat kartulit, 3 tomatit, 4 küüslauguküünt, 500 g hakkliha, 400 ml tomatipastat, 400 g sulatatud juustu, t illit, jahvatatud paprikat, soola ja pipart, peterselli kaunistamiseks

Tee nii: Prae pannil õlis hakitud sibul ja küüslauk kuldseks. Seejärel lisa hakitud tomatid (ning soovi korral t illi) ja prae veel, kuni tomat on mõnusalt pehme. Pane kõrvale. Seejärel prae läbi hakkliha, maitsesta soola ja pipraga ning pane samuti kõrvale (aga ära sibula, küüslauguga ja tomatiga kokku pane). Keeda porgand ja kartulid pehmeks ning püreeri saumikseriga. Lisa sibula, küüslaugu ja tomati segu ning püreeri veel. Seejärel lisa tomatipasta ning püreeri veel, kuni segu on ühtlane. Kuumuta. Kui segu on kuum, sega sisse Merevaiku ning lisa viimaks ka praetud hakkliha. Serveeri kohe. Kaunistuseks võid taldrikutesse puistata peterselli ja tšillit.

Rapla Talupoest võib leida talusea hakkliha hinnaga 3,95 eurot kg ja Kehtna Mõisa lihasea hakkliha hinnaga 4,95 eurot kg.

	Kobartomat, 1 kg	Hakkliha, kodune, Rakvere, 400 g	Sulatatud juust, Merevaik, 200 g	Värske tšilli, 1 kg
Mini-Rimi	2,60	1,95	0,95*/1,35	7,99*/9,99
Konsum	2,29	2,10	1,35	7,99
Selver	2,99	1,99	0,99**/1,35	10,99
Maxima	2,05*/2,60	1,89	0,99*/1,35	-
Meie Toidukaubad	2,59	-	1,59	-
Hinnad on seisuga 6.03.18				
Soodushind*/ tavahind				
Soodushind kliendikaardiga**/ tavahind				

ŠKODA FABIA STYLE

Hind alates 10 390 €

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

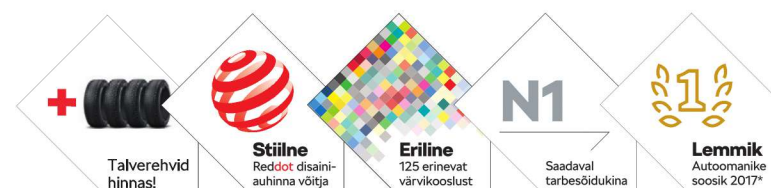
ŠKODA FABIA COMBI STYLE
Hind alates 10 920 €

ÖKONOOMNE JA PRAKTILINE. Keskmine kütusekulu on 4,6–4,7 l/100 km. Suurim pagasiruumi maht omas klassis - kuni 1150 l.

STIILNE. Red Dot Disaini-auhind, 15 kerevärvi - 125 värvikombinatsiooni!

SOODNE PIDADA! Škoda on soodsaimate ülalpidamiskuludega automark Eestis! (TNS Emor, Car Brand Health Estonia 2014-2016)

TIPPTASEMEL VARUSTUS. Fabia Style`l on üle 20 turvalisus-ja mugavusvarustuselemendi nagu konditsioneer, esiistmete soojendus, pardakompuuter, Start-Stop funktsioon, kiirushoidik, elektrooniline juhitavuskontroll ESC, värvilise puutetundliku ekraaniga raadio "SWING", 6 turvatatja, Function-pakett. Ja palju muud!

Ametlikult volitatud ŠKODA edasimüüjad Eestis on:

300 ŠKODAT
EESTI LAOS
KAMPAANIA.SKODA.EE

www.skoda.ee

ŠKODA Tallinn · Auto 100 Tallinn AS
Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1, 10621
Telefon: 6808 222 · info@skoda.ee, auto@skoda.ee
www.skodatallinn.ee

ŠKODA Laagri · SKO Motors OÜ
Pärnu mnt. 543, Laagri 76404
Telefon: 6837 070 · auto.laagri@skoda.ee
www.skodalaagri.ee

ŠKODA Tartu · Aasta Auto AS
Tartu, Sepa 24 A, 51013
Telefon: 7308 000 · info@aastauto.ee
www.aastauto.ee

ŠKODA Kuressaare · Warma Auto OÜ
Kuressaare, Tallinna 82a, 93815
Telefon: 4530 120
info@warmauto.ee · www.warmauto.ee

Moller Auto Pärnu OÜ · Pärnu, Välja tn. 3, 80010
Telefon: 4476 140 · parnu@moller.ee

Moller Auto Viru OÜ · Jõhvi, Narva mnt 143, 41536
Telefon: 6808 200 · viru@moller.ee

ŠKODA Viljandi · Folk Auto OÜ
Viljandi, Tallinna 45, 71018
Telefon: 4355 340 · viljandi@skoda.ee

Pirgu terviserajal selgusid KoMo suusasarja teise etapi võitjad

Siim Jõgis

KoMo suusasarja korraldajad on otustanud praeguseid talviseid tingimusi maksimaalselt ära kasutada ning lühikese ajaga peetakse kolm etappi. Pühapäeval, 4. märtsil selgusid Pirgu terviserajal KoMo sarja teise etapi võitjad.

Võistlused peeti klassikatehnika lühikesel distantsil. Kaua suusatajad siiski puhata ei saa, sest juba täna, 7. märtsil toimub Raplas sarja kolmas etapp ning pühapäeval, 11. märtsil Palukülas neljas etapp.

Pirgu terviserajal toimunud teisel etapil võisteldi klassikalises tehnikas 4- ja 7,9- kilo-

meetristel distantsidel. Kahe distantsi peale kokku käis rajal 26 suusatajat. Pikemal distantsil näitas päeva parimat aega meesveteranide esimeses klassis võistlev Kaido Pesor. Tema läbis 7,9 kilomeetrit ajaga 22.27,892. Teine oli Taa- vi Raudsaar ajaga 22.43,077 ning paremuselt kolmandat tulemust näitas Ain Kilk, kelle aeg oli 23.34,315. Nimetatud kolm suusatajat võitsid vastavalt meesveteranide esimese, meeste ning meesveteranide teise klassi.

Naiste võistlust peeti neljakilomeetrise rajal. Finišis näitas kiireimat aega Merike Meriküla (16.50,161). Talle järgnesid paremuselt teise ajaga Aivi Tarvis (17.54,945) ning kolmandat aega näitas Marie Tammemäe (17.58,155).

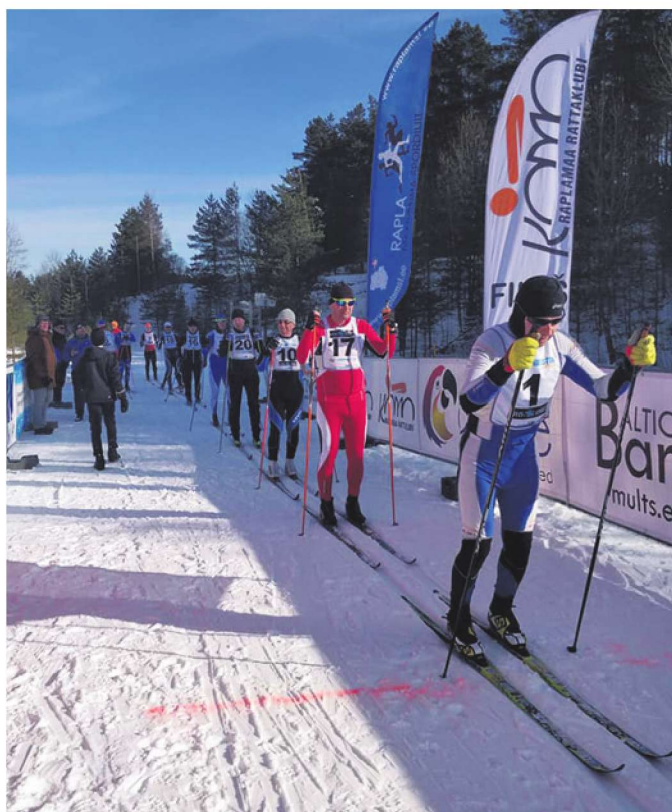
Raplamaa rattaklubi KoMo juhatuse esimees ja võistluse üks läbiviija Ain Täpsi ütles, et ilm on praegu ilus ning seda tuleb suusavõistluste

korraldamisel ära kasutada. Jaanuaris jäid mitmed KoMo suusasarja etapid olematute lumeolude tõttu ära. Juba toona oli selge, et kui tingimused paranevad, võidakse osa etappe tõsta argipäevaõhtutele.

Seetõttu toimubki sarja kolmas etapp juba kolmapäeva, 7. märtsi õhtul Rapla Vesiroosi terviserajal, kus võisteldakse vabatehnikasprindis. Neljas etapp on planeeritud pühapäeva, 11. märtsi peale. Siis võisteldakse vabatehnika pikkadel distantsidel. KoMo suusasarja igal etapil selgitatakse ka vastava distantsi Rapla maakonna meistrid.

Hetk stardikoridorist. Rajale läheb nr. 1 meesveteranide teise klassi võitja Ain Kilk.

Foto: erakogu

Suusa- võistlused Rapla tervisepargis

Liia Tartov

Rapla valla lahtistel suusavõistlustel, mille korraldaja oli Rapla SVK juhatus, osales 33 suusatajat. Ilus päikeseline märtsikuuilm oli rajale meelitanud pealtvaatajaid ja teisi suusatajaid, kes võistlusel ei osalenud.

Kuni 10-aastased, 1 km

Tüdrukud

1. Emma-Miia Küttis, 5.12
2. Mia Liis Lindal, 5.20
3. Kaisa-Ly Lee, 9.05

Poisid

1. Mart Väljaots, 5.03
2. Han Oscar Sündema, 5.33
3. Kaspar Karik, 9.27

11-13aastased, 2,7 km

Poisid

1. Steven Viigand, 11.19
2. Bert Joosep Panker, 11.48
3. Riko Nipernado, 12.50

14-17aastased

Neiud, 2,7 km

1. Brigitte Panker, 10.45

Noormehed, 5,4 km

1. Genri Roland Stepanjuga, 21.07

18-34aastased

Naised, 5,4 km

1. Piibe Tammemäe, 18.11
2. Liina Lüdigi, 21.43

Mehed 8,1 km

1. Tarvo Aasver, 29.42
2. Villu Teets, 28.22
3. Kuldar Soitu, 31.46

35-54aastased

Naised, 2,7 km

1. Monika Ruut, 10.10
2. Tiina Koskinen, 14.23
3. Örne Kivastik, 14.49

55+ naised, 2,7 km

1. Ene Sulg, 11.46
2. Mare Liukanen, 15.14

50-59aastased

Mehed, 5,4 km

1. Kaupo Viikmäe, 17.04
2. Raivo Panker, 18.50
3. Andrus Saarsalu, 18.52

60+ mehed, 5,4 km

1. Peeter Tarvis, 18.36
2. Tõnis Leier, 22.22
3. Matti Villing, 24.30

Veel üks teade linnaelanikele – suusatajad lapsed ja täiskasvanud oleksid tänulikud, kui ei jalutataks otse suusaraja jälgedes. On ju palju võimalusi meie linnas teha seda promenaadil, kergteedel, kõnniteedel.

PEREPÄEV

Laupäeval, 10. märtsil kell 11-14
Rappeli keskuses

Esinevad
**ARTJOM
SAVITSKI**
ja
Eleryn

Laste fond
Üleannetus

Täidame Eesti annetustega, et toetada arendavaid teraapiasid vajavaid lapsi!

Lisaks vahvad muinasjututegelased, näomaalija ja õnneloo.

Päeva juhib Robert Rebel.
Kõigile TASUTA!

üleannetus.ee

RAPLA ÜHISGÜMNAASIUM

Rapla Ühisgümnaasium võtab tööle konkursi korras
ÕPPEALAJUHATAJA
(1,0 ametikohta).

Nõudmised kandidaadile:

- vastab haridus- ja teadusministri 29. augusti 2013. a määruses nr 30 „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded” § 2 lõikes 2 sätestatud õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuetele;
- omab juhtimisalast kogemust ja on valmis meeskonnatöös;
- on täpne, aus ja kohusetundlik;
- orienteerub seadusandluses, omab ülevaadet koolis vajalikust dokumentatsioonist ja on võimeline juhtima õppekava arendamist;
- on avatud uuele õpikäsitusele;
- oskab seada eesmärgid oma töös ja on valmis iseseisvalt vastu võtma otsuseid.

Pakume:

- sõbralikku kollektiivi;
- arenemisvõimalusi ja eneseteostust;
- huvitavaid kogemusi muutuva kooli käivitamisel;
- konkurentsivõimelist töötasu.

Kandideerimiseks esitada elulookirjeldus, kvalifikatsiooninõuetele vastavust tõendavad dokumendid ja motiveeritud avaldus hiljemalt **1. aprilliks 2018 aadressil ryg@ryg.edu.ee**. Tööleasumine esimesel võimalusel. Kontaktisik Tõnis Blank direktori kohusetäitja direktor@ryg.edu.ee tel 4898880 mob 5061322

MTÜ Hageri Hooldekodu pakub tööd
HOOLDAJALE (koormus 1,0) ja
MEDITSIINIÕELE (koormus 0,5).
Töö graafiku alusel. Lisainformatsioon hageri-byroo@gmail.com või tel 5569 5618

Kaitseliidu Rapla maleva naiskond lõpetas põhiturniiri võiduta

Siim Jõgis

Möödunud nädalavahetusel peeti viimased kohtumised naiste saalihoki Eesti meistri-võistluste põhiturniiril. Kaitseliidu Rapla maleva naiskonnal tuli kaotused vastu võtta nii Sparta spordiseltsilt kui ka Eesti Maaülikooli SK-lt ning see tähendab, et põhiturniir lõpetati võiduta.

Laupäeval, 3. märtsil oli Narva spordikeskuses Rapla naiskonna vastaseks Sparta spordiselts ning vastu tuli võtta kaotus tulemusega 5:11. Taagi Tellus ja Tiiu Varik viskasid mõlemad Rapla poolelt kaks väravat. Ühe lisas Mary Penter. Vastaste poolelt said kolm mängijat (Merli Süvari,

Diana Klavan ja Nea Sipola) kirja kübaratriki. Sealjuures jagas Merli Süvari ka neli resultatiivset söötu.

Pühapäeval, 4. märtsil oli samas saalis Rapla naiskonna vastaseks Eesti Maaülikooli

SK. Seekord olid kaotusnumbrid 2:13. Rapla poolelt tegid skoori Tiiu Varik ja Piret Paas. Vastaste poolelt oli resultatiivseim Jane Klavan viie tabamusega. See tähendab, et Kaitseliidu Rapla malev

lõpetas põhiturniiri viimase ehk neljanda kohaga. Edasi tulevad *play-off* kohtumised, milles Kaitseliidu Rapla maleva naiskond mängib kolme võiduni põhiturniiri võitja SK LINK / Sakuga.

Naiste liiga

	M	V	VL	K	KL	Viik	Värvate suhe	Punkte
SK LINK/Saku	12	8	2	2	0	0	70 - 36	28
Sparta Spordiselts	12	7	0	4	1	0	72 - 52	22
Eesti Maaülikooli SK	12	6	1	4	1	0	76 - 47	21
Kaitseliidu Rapla malev	12	0	0	11	1	0	40 - 123	1

VL – Võite lisaajal
KL – Kaotusi lisaajal

Maakonna meistrivõistlusi juhhib nelja vooru järel BC Rapla

Siim Jõgis

Rapla maakonna korvpallimeistrivõistlustel osaleb tänavu kuus meeskonda ning seni on peetud neli vooru. Kahel võistkonnal seisab neljanda vooru kohtumine siiski veel ees. Tabelit juhhib nelja võiduga BC Rapla, kes seni on alistanud kõik vastased.

Viimati alistasid nad Märjamaa SK 91:85. ArcaNova/Juuru kaotas Kohila Ruudus Ehitusele 55:69. Parim korvide vahe on BC Raplal +43. Teisel kohal on selles arvestuses Juuru, kelle korvide vahe on +39. Neljandas voorus lükati edasi Juuru – Rapla KK kohtumine. See tähendab, et esimeses ringis on jäänud mängida veel viien-

da vooru kohtumised. Kohtumised peetakse ajavahemikus 4. märts kuni 13. märts. Vastamisi lähevad Märjamaa SK – Arca Nova Juuru, BC Rapla – Rapla Korvpallikool ning Juuru – Ruudus Ehitus Kohila.

Teises ringis mängivad kõik võistkonnad taas omavahel läbi. Sellele järgneb *Final-Four*, mis plaani kohaselt mängitakse ühe päevaga. Seal selgub ka maakonna meister 2018. Võistluste korraldaja Rain Oksaar selgitas, et *Final-Four* loodetakse korraldada mai esimesel või teisel laupäeval. Ideaalis järgneks maakonna meistri selgitamisele Sadolini spordihoones Avis Utilitas Rapla kodumäng Alexela meistriliiga *play-off* 'is.

Tere jälle, Haapsalu! Pühapäeval on kodumäng Wiedemanni spordihoones

Raplamaa Sõnumid

Sel pühapäeval, 11. märtsil peab Avis Utilitas Rapla erandkorras oma Alexela korvpalli meistriliiga kodumängu Haapsalu Wiedemanni spordihoones. Vastaseks on TTÜ KK.

Kuigi saal on tavapärasest erinev, tuleb kindlasti vägev mõll ning mäng kannab väärtiselt Rapla kodumängu tiitlit. Suurt korvpallilahingut ja

korvpalli populariseerimist Läänemaal aitab toetada kohalik Haapsalu ettevõtte EstTrans Kaubaveod.

Avis Utilitas Rapla hoiab hetkel 11 võidu ja 8 kaotusega Alexela korvpalli meistriliiga turniiritabelis kolmandat kohta. TTÜ KK samal ajal 3 võidu ja 16 kaotusega seitsmendat ehk eelviimast kohta. Sellele vaatamata on TTÜ väga keeruline vastane ning kindlasti on oodata põnevat lahingut.

Meeskonnad on sel hooajal varem kohtunud kolmel korral – kõik mängud on Rapla võitnud, kuid kõik mängud on kulgenud väga erinevalt. Esimese mängu novembris võitis Rapla ühe punktiga 73:72, teise mängu detsembris kaheksa punktiga 88:80 ning kolmanda jaanuaris juba 22 punktiga 97:75.

Wiedemanni spordihoone Haapsalus ei ole Avis Utilitas Rapla jaoks iseenesest võõras

paik. Ka eelmisel hooajal pidas Rapla meeskond seal ühe oma kodumängu. 2017. aasta 25. märtsil oli Haapsalus vastaseks Eesti kõige lõunapoolsem meeskond Valga-Valka/ Maks&Moorits. Toona saadi magus, ent raske võit. Mängu saatuse otsustasid Indrek Kajupanga tabavad vabavisked. Lõpetuseks teeniti 80:78 võit. Milliseks kujuneb vastasseis märtsikuus, selgub eeloleval pühapäeval.

ESPAK

R A P L A

9.-12. märtsini on
Espaki ehitusmaterjali-
kauplustes üle Eesti
kõik kaubad
20%
soodsamad!

Tutvu kampaania reeglitega
www.espak.ee

ESPAK RAPLA
N&N Invest Grupp OÜ,
Tallinna mnt 3b, tel 489 4590
E-R 8-18, L 9-15, P suletud
www.espak.ee

www.tootukassa.ee. Tootukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla.
Tel: 483 0140, rapla@tootukassa.ee

Milde, Mart, Raul

Lahkus meie armas

ESTER LAUS.

Avaldame kaastunnet lähedastele.

Mälestab Kohila
Turvakeskus

Mälestame kauaaegset
naabrit

VAIME SAART.

Siiras kaastunne Elmarile,
Helile ja Harrile.

Helje ja Harald

*Rõõmu ja muret
Sa meiega jagasid,
kurb on,
et iial ei tule Sa tagasi...*

Meie sügav kaastunne
Ainile ja Birgitile perega
abikaasa ja ema

REET KULDVEE

kaotuse puhul.

Eha ja Ants koos
laste peredega

Avaldame kaastunnet
Ain Kuldveele abikaasa

REET KULDVEE

kaotuse puhul.

Grösse OÜ

Avaldame kaastunnet
Ainile ja Birgitile perega
kalli abikaasa ning ema

REET KULDVEE

kaotuse puhul.

Rein, Jaan ja Raido
peredega

Armast

REET KULDVEED

mälestab ja avaldab
kaastunnet omastele
Maire Saaliste lastega

*Mis tulema peab,
see tuleb,
kel otsa saab aeg,
see läheb.
Minnes võtab ta
kambrist tule
ja süütab taevasse tähe...*

Avaldame kaastunnet
Arville perega
kalli ema ja vanaema

SOFIA LAAGI

surma puhul.

Kaili ja Sülvi peredega

Avaldame kaastunnet
Irinale perega kalli ema

VALENTINA JÕGI

kaotuse puhul.

Livis Sport

*Aeg andis teist mul tagasi,
ei emasüdant iialgi...*

Kallis Arvi!
Sügav kaastunne
armsa ema

SOFIA

kaotuse puhul.

Töökaaslased Rapla
politseijaoskonnast

Eesti Punane Rist
mälestab
oma kauaaegset töötajat

VALENTINA JÕGI
5. IX 1946 – 1. III 2018

ja avaldab kaastunnet
lahkunu omastele.

Südamlik kaastunne
Antile perega kalli ema

LIIA ALTVÄLJA

kaotuse puhul.

Sirle, Margus, Ethel, Rein,
Merike, Aivar, Eda, Ervin

*Vahel öö liiga vara tuleb,
keset karget talveilma.
Keegi hommikusilmad
suleb,
jättes teid päikesest ilma...*

Südamlik kaastunne
Antile perega ja
teistele lähedastele

LIIA ALTVÄLJA

kaotuse puhul.

Riina, Kaire, Taavi,
Sirley ja Raino

In memoriam

Ester Laus (Laos) 3. VIII 1931 – 3. III 2018

Tehtud fotol näeme kahte Estrit. Üks on õpetaja Ester Laus, kes on Kohilas 33 aastat õpetajana töötanud, ja teine on vabatahtlik sotsiaaltöötaja Ester Laus, kes aitas veerand sajandit abivajavaid erivajadustega inimesi.

Ester töötas nõukogudeaegses koolis. Isamaalise mõtlemise ja ütlemissa eesti keele ja kirjanduse õpetaja tunnid võtsid aeg-ajalt isamaalise värvingu ja ei püsinud lubatud raamides. Innustas õpilasi iseseisvalt mõtlema, oma arvamust julgelt välja ütlema. Eestimaa minevik ja mure tema saatuse pärast olid Estril alati sügavalt südames. Eesti keele õpetajana sai pahandada, et oma tundides liiga palju Eestist kui isamaast ja eesti keelest rääkis.

Ester ütles mulle sãrasilmselt: „Ja koolis oli mul õsna kerge olla, sest ma sobisin lastega. Mul läks kõik kuidagi libedalt. Ma otsisin koolis rõõmu ja nalja ning leidsingi!”

Õpilaste arvates oli õpetaja Laus inimesena heatahtlik ja hooliv, impulsiivne ja emotsionaalne, mõistev ja tolerantne, toetav ja innustav, kadedaks tegevult elurõõmus ja energiline, usaldusväärne mõttekaaslane, imetlusväärne kirjandusõpetaja...

„Õpetaja Estrile mõeldes on nii raske midagi üksikut välja tuua, sest ta pole kergelt hoomatav. Estrist võiks nii palju kirjutada,” ütles üks Estril õpilane.

Ester Lause initsiatiivil kogunesid lapsevanemad, kellel kodus puudega laps, Eesti Raadio valgesse saali, et suud muredest puhtaks rääkida ja luua erivajadustega laste vanemate ühendus. Kokku tuli vähemalt viissada inimest. Sellest 1988. aastal toimunud kokkusaamisest sai tuule tiibadesse Estril aktiivne ja viljakas vabatahtlik sotsiaaltöö. Oli palju aastaid ka ajakirjanduses sõnakas arvamusi liider ja probleemide avalikustaja ning paljude algatuste käivitaja.

Ester Laus on algatanud või juhtinud erivajadustega inimestele mõeldud kolme hoolekandeadutuse rajamist: Kohila päevakeskus, Pahlula külaühistu ja Viliveres Kati-kodu. Viimati mainitu avamisega sai ta lõpuks ka hingerahu. Ester on olnud teerajaja erivajadustega laste ja noorte hoolekandes. Vabatahtlikus sotsiaaltöös osalemisega andis ametlikule sotsiaaltööle eetilise sügavuse. Eesti Vabariigi president annetas 1998. aastal Ester Lausele Eesti Punase

Risti II klassi teenetemärgi ja 2006. aastal Eesti Punase Risti IV klassi teenetemärgi. Kohila vald tunnustas 2008. aastal Estrit valla esimese teenetemärgiga. Autasu sisaldas ka kuldaväärt koolmeistri tiitlit.

Estri vilgas sulg on nobedalt maailmaparandajana liikunud. Tema kirja pandud dokumentaaljutustuse põhjal tegi lavastaja Merle Karusoo 1988. aastal lavaloo „Haigete laste vanemad”. See Tallinna Draamateatri lavastus andis palju kõne- ja kirjutamisainet. Lavastus oli edukas. Romaan „Õhtuks koju” märgiti ära 1989. aasta romaanivõistlusel ja avaldati 1994. aastal. Raamat on omamoodi aja- ja kultuurilugu. Tunnustuse pälviv noorsoo- ja narkomaaniateemaline kuuldemäng „Ma armastan sind, pisiuke”. Lauasahtlisse jäi raamatu „Sundseis” käsikiri. Jällegi kõitev lugemine.

Mitu aastat tagasi ütles Ester: „Nüüd, kui vaatan kõigele tagasi, imestan, kuidas ma suutsin kõike teha ja kõikjal tegutseda. Midagi poleks sündinud ilma erakordselt heade inimesteta. Nad andsid mulle tegutsemisindu.”

Ester Laus andis teistelegi palju tegutsemisindu ja innustas heategevuses osalema. Koostöörõõm oli vastastikune. Aitäh, Ester, tehtu eest! Olid abivalmis ja elurõõmus mõttekaaslane ja kaasteeline sotsiaaltöös ning haridusloos jäädvustamisel.

Tänutunde ja heade meenutustega
Ants Tammar

*Tähtede taga koidab
Sul taevas,
vaikne lootus Sul
täide seal läheb ...*

Kallid Anti, Ade ja
Annabel!
Sügav kaastunne Teile
kalli ema, ämma,
vanaema

LIIA ALTVÄLJA

kaotuse puhul.

Salli, Hannes, Ede, Veljo

Avaldame kaastunnet
Ahti Altväljale perega
EMA
kaotuse puhul.

Majanaabrid

LIIA ALTVÄLJA

Avaldame siirast
kaastunnet Adele perega.

Marve ja Kairi

Avaldame siirast
kaastunnet
Peeter Linnamäele
kalli ema

HELJO LINNAMÄE

kaotuse puhul.

Alu Rahvaõpistu pere

Avaldame südamlikku
kaastunnet
Peetrite ja Piretile
kalli ema ja ämma

HELJO LINNAMÄE

kaotuse puhul.

Sulupere 3 majarahvas

KINO

MÄRJAMAA HELK
„Punane varblane“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
7. märts kl 16.40, 21.20
„Mina, Tonya“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
7. märts kl 19.10
„Mängude õhtu“ (USA, alla 16aastastele keelatud)
8. märts kl 17, 21.20
„Nähtamatu niit“ (USA, alla 12aastastele keelatud)
8. märts kl 19
„Päkapikkudega kodus“ (USA, 3D joonisfilm, eesti keeles)
9. märts kl 15
11. märts kl 13, 15
13. märts kl 15, 17
„Halastus“ (USA)
9. märts kl 17
12. märts kl 21
13. märts kl 19, 21
„Vee puudutus“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
9. märts kl 19, 21.15
14. märts kl 17, 19.15
„Gringo“ (USA, alla 12aastastele keelatud)
11. märts kl 17, 19
„Braven“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
11. märts kl 21
12. märts kl 17, 19
14. märts kl 21.30

RAPLA KULTUURIKESKUS
„Klassikokkutulek 2“ (Eesti)
8. märts kl 19

VALTU SELTSIMAJA
Ooperikino esitleb: „Albert Herring“
11. märts kl 14

KULTUURIKLUBI BAAS
Mine metsa, kui äge loodusfilmiõhtu
„Järvehüljeste jälil“ (Soome)
13. märts kl 18

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus “Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992”
Püsiväljapanek “136 aastat Järvakandi klaasitööstust”
“Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest”
Muuseum avatud etteteatamisel (kuni 1. mai), tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
Näitus “Mahtra tegijad”
Püsinäitus “Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda”
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
Näitus “Sammudes Eesti Vabariiki” (näitusesaalis)
„Kolme kihelkonna vennad ja õed. Vennastekoguduse usuliikumine Hageri, Juuru ja Rapla kihelkonnas“ (näituseküünis)
“Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944 Rahvusarhiivi materjalide põhjal”
Püsinäitus “Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu”
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
„Meie rahva rõivas“
Püsinäitused “Maa-apteek”, “Kihelkonnakeskus Hageri” (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, tel 5648 3828 või 555 0117

TEATER

Jandikogumik „Kiusatused“. See Teater
Vana-Vigala rahvamaja, 8. märts kl 19

„Meri oli, meri jääb“. Hageri harrastusteater H.H.H.
Hageri rahvamaja, 9. märts kl 18.30

„Perekond“. Kernu näitetrupp
Hageri rahvamaja, 9. märts kl 19

„Kuus pilti läbi 100aastase Eesti“. Kodila näitetrupp
Kodila kooli saal, 10. märts kl 17.30

KONTSERT

Naistepäevakontsert „Önn tuli öuele“
Järvakandi kultuurihall, 8. märts kl 18

Laval ainult mehed „100 meest ja mehepoega“
Märjamaa rahvamaja, 8. märts kl 19

Kontsert-õhtusöök: Orelipoiss Jaan Pehk
Lokuta puhkekeskus, 9. märts kl 18.30

Salongiõhtu „Valgrelt naistele“. Ranele Raudsoo trio
Varbola rahvamaja, 9. märts kl 19

„Valgre ja akordion“. Henn Rebane ja Jüri Aarma
Raikküla kultuurikeskus, 11. märts kl 14

Naised Köögis
Rapla kultuurikeskus, 11. märts kl 19

KOOLITUS/LOENG

Laastukorvide punumise õpituba (eelregistreerimisega)
Vana-Vigala rahvamaja, 10. märts kl 11

Heli- ja valgustehnikute koolitus
Rapla kultuurikeskus, 10. märts kl 12

Jaana Kalmu ja Marge Eenpuu loeng „Olla terve, see on oluline“
Varbola rahvamaja, 10. märts kl 13

Liis Orava loeng „Toida oma tervist“
Kohila raamatukogu, 13. märts kl 17

Rahvakandle algõpe - tasuta koolitus kõigile huvilistele
Loomeruumi kontor (Rapla, Tallinna mnt 5), 13. märts kl 16.30

MITMESUGUST

Outmo:d. Märjamaa gümnaasiumi moeshow
Märjamaa gümnaasium, 9. märts kl 18

Veet Mano energialaager
Adila puhkekeskus, 9.-11. märts

Vibe
Kultuuriklubi Baas (Rapla, Tallinna mnt 5), 9. märts kl 21

Perepäev „Üleannetus“
Rappeli keskus, 10. märts kl 12-15

Naistepäevapidu „Soovid, soovid, soovid“
Keava ETKÜ saal, 10. märts kl 20

Naistepäevapidu ansambliga Mini MTJ
Vana-Vigala rahvamaja, 10. märts kl 21

Naistepäevapidu ansambliga MaMa
Kuimetsa rahvamaja, 10. märts kl 21

EV100 ürituste sari „Tunne huvi“: Igor Volke „100 aastat ufosid Eestimaal“
Haimre rahvamaja, 11. märts kl 15

Netikirjariini 5. voor
Rapla keskraamatukogu, 14. märts kl 13-16

Emakeelepäev: Eesti külanimed ajaloolist Harjumaad silmas pidades. Esineb keeleteadlane Marja Kallasmaa. Purku näitemängusõltlaste selts toob lavale Armin Kõomägi lühijutustuse
Rapla keskraamatukogu, 14. märts kl 17

„Mulda pandud seemneterast...“ Ly Ehin, Margus Mikomägi, Valter Uusberg, August07, Mitte-Riinimanda, kammeransambel. CD „Lapsepõlves lauldud laulud“ esitlus
Rapla kultuurikeskus, 14. märts kl 19

Jooga koos põnnidega (etteregistreerimisega)
Loomeruum (Rapla, Tallinna mnt 5), 8. märts kl 11

Ashtanga jooga (etteregistreerimisega)
Loomeruum (Rapla, Tallinna mnt 5), 8. märts kl 19

NÄITUS

Läbi ajalõimede: Hageri kihelkonna rahvarõivad ja Hageri kindakirjalised vaibad (kuni 17. märts)
Kohila raamatukogu

Sakraaltikandi näitus
Kohila Tornigalerii (Kohila, Viljandi mnt 1). Näitus on avatud kiriku lahtioleku aegadel, muul ajal helistada 5623 0741.

Eesti rahvusraamatukogu rändnäitus „Eesti riiklikud teenetemärgid“
„Meie kasvamine kunstikoolis. Maarja Paalamaa, Anni Paisu ja Martin Toometi näitus (lastekogus)
„Pilguheit eestlase rahakukrusse“. Näitus vanadest müntidest
Fotonäitus „Haapsalu Vabadussõja mälestussammas vanadel fotodel“
Märjamaa valla raamatukogu

Jaak Kadariku fotogrammide näitus „Must&valge vol 2“
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Alondra Saare näitus
Varbola rahvamaja

Anu Altmetsa maalinäitus
Kaunite mustritega kujundatud esemed.
Autor Tiina Ox (Muhumaa)
Raikküla kultuurikeskus, näituse külastamiseks helistada tel 516 0783

Kalmer Kaera näitus “Seinakellad”
Epp-Maria Kokamägi maalinäitus „Inglid maastikul“
Rapla keskraamatukogu

Aili Pikkofi portselanimaalide näitus-müük
Rapla kultuurikeskuse Valgre tuba, 7. märts kl 19.45

„Voog“. Ave Macphaili maalide näitusmüük
Pargi resto

Rahvusraamatukogu stendinäitus "Kasuline kokaraamat" - Made Balbati raamatuillustratsioonid
Kehtna raamatukogu

SPORT

XXVI Talimängud – ujumine
Valtu spordimaja, 7. märts kl 16

Naiste meistriiiga võrkpallis: Kohila VK/ E-Service vs Audentese SG/ Noortekoondis
Kohila spordikompleks, 7. märts kl 18.30

EKSL 1.-3. klasside rahvastepalli finaalturniir
Kohila spordikompleks, 8. märts kl 11

XXVI Talimängud – sangpommi rebimine, koroon
Valtu spordimaja, 10. märts kl 10

XXVI Talimängud – discgolfi üksikmäng
Kaerepere, 10. märts kl 10

XXVI Talimängud – juhtkonnavõistlus
Valtu spordimaja, 10. märts kl 11

EKSL võimlemisfestival
Rapla, Sadolini spordihoone, 10. märts kl 12

PU16-klassi Eesti MV korvpallis: Raplamaa vs TTÜ Korvpallikool/TSK
Rapla korvpallikool, 10. märts kl 12

XXVI Talimängud – mälumäng
Valtu seltsimaja, 10. märts kl 14

XXVI Talimängud – lauatennis
Valtu spordimaja, 11. märts kl 10

RJK Saalikarikad 2018
Rapla, Sadolini spordihoone, 11. märts kl 10

PU14-klassi Eesti MV korvpallis: Raplamaa vs Korvpalliklubi Seitse
Rapla korvpallikool, 11. märts kl 12

TU16-klassi Eesti MV korvpallis: Rapla Korvpallikool vs Parksepa SK/ Võru
Rapla korvpallikool, 11. märts kl 14

PU18-klassi Eesti MV korvpallis: Raplamaa vs Tallinna Kalev/ TSK
Rapla, Sadolini spordihoone 11. märts kl 17.30

Koolinoorte jalgpalli osavusfestival 1.-3. kl ja 4.-5. kl
Rapla, Sadolini spordihoone, 14. märts kl 10.30

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUS
Paastuaja 4. pühapäeva armulauaga jumalateenistus
Rapla kirik, 11. märts kl 12
Paastuaja jumalateenistus
Samaaria koda, Purku, 11. märts kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 28. veebruari lehes.

Estraadikava „Kohe näha, et vanad sõbrad!“

Kõik, kes teavad seda „Viimse reliikvia“ tsitaati, saavad aru, et tegemist ei ole sugugi vanade sõpradega.

Arsti juures järjekorras koh-tuvad kaks naist, kes erinevad teineteisest nagu öö ja päev. Millest nad ka ei räägiks, ikka on nad absoluutselt erineval arvamusel ja kumbki püüab oma seisukohta peale suruda. Sellest sünnivadki koomilised situatsioo-nid, mis kohati paisuvad lausa jaburaks. Kumbki naerab teise üle ja publik saab omakorda naerda mõlema üle.

Kunagine estraadikavade buum on nüüdseks vaibunud ja seda žanri kohtab üsna harva. Aga selle austajatel on kindlasti hea meel näha laval tipptegijaid nagu Anne Paluver ja Pille Pürg, kellele teksti kirjutas anekdoodi-meister Valdo Jahilo. Muidugi on ta uusi anekdoote sisse põiminud siiaagi. Nalja peab saama ja saab ka, selles ei ole mingit kahtlust!

Pärast väljamüüdud Rapla etendust jõuab „Kohe näha, et vanad sõbrad!“ nüüd Märjamaa rahvamajja 16.03, Järvakandi Kultuurihalli 11.04 ja Kuimetsa Rahvamajja 12.04, algus kõikjal kell 19.

NELJAPÄEV 8.03	REEDE 9.03	LAUPÄEV 10.03	PÜHAPÄEV 11.03	ESMASPÄEV 12.03	TEISIPÄEV 13.03	KOLMAPÄEV 14.03
ETV 06.55 Terevisioon 09.10 Draamasari Isa Brown. Vale kuju 10.00 Terevisioon* 12.10 Pealtnägija* 13.05 Komöödiasari Minu pere 13.35 Töörööbikud* 14.05 Suud puhtaks* 15.30 Asja lood. Südamega medaljon (Eesti 2016) 15.45 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst. Fyn 16.10 Ballykissangel. Võõrad (Inglise 1999) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 (Eesti 1994) 17.40 Draamasari Isa Brown. Mees puu otsas 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Saladuslik Aafrika. Keenia (Eesti 2013) 20.30 ENSV. Kardinal katmas silmapiri 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Ehitades Eestit. Vivat, academia! 22.40 Simon Reeve'iga Türgis 23.40 Komöödiasari Jah, härra peaminister. Riikliku hariduse teenistus 00.10 Ringvaade* 01.14 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.10 Draamasari Isa Brown. Mees puu otsas (Father Brown, Inglise 2013)* 10.00 Terevisioon* 12.05 OP* 12.35 Reisisari Reisile minuga. Taimaa lõbustused* 13.00 PyoengChang 2018 paraolümpiamängud. Avatseremoonia 14.50 3 hitti. Laulud spordist (2016) 15.05 Foorum (s) 16.00 Üks koorilaul. Ta lendab mesipuu poole (2016)* 16.10 Draamasari Ballykissangel. Lauluga südames 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 (Eesti 1994) 17.40 Isa Brown. Apollo silm (Father Brown, Inglise 2013) 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 19.30 Klassikatahed 2018. Koos superstaariga 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Krimireede Noor inspektor Morse. Rügemendilipp 23.10 Pealtnägija* 00.00 Ringvaade* 00.34 ERR.ee uudised	07.30 Kuidas elad. Olivia Saar* 07.45 EV100. Leiutades Eestit 07.50 Ringvaade* 08.25 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst 08.45 Ilus maa. Tammetalu pagarikoda 08.55 Üks koorilaul. Põlev puu 09.05 Oma kodu 09.35 Meie imesed. Kaie 10.00 Maahommik 10.45 Õnne 13 11.15 Pealtnägija (s)* 12.05 Ehitades Eestit. Vivat, academia!* 13.05 Saladuslik Aafrika. Keenia 13.35 Dok-film Vaikuse kutse (Eesti 2015) 14.35 Taeva pärast! Tõeline armastus 15.25 Hommik Anuga* 16.40 Tuulepealne maa. Vaikus 17.40 Durrellid 18.30 AK 18.40 Sinine planeet II. Üks ookean 19.35 Rakett 69 20.05 Reisile minuga. Dubai 20.30 Õnne 13 21.00 AK. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Poldark 22.35 Mf Ettevaatus, üksed sulguvad! 00.15 Broadchurch 01.03 ERR.ee uudised	07.30 Osoon 07.55 Hoia, mida armastad! 08.00 Poldark 09.00 Tähendamisi 09.05 Prillitoos 10.00 Hommik Anuga 11.15 Töörööbikud 11.45 Simon Reeve'iga Türgis 12.45 Noor inspektor Morse. Rügemendilipp 14.20 Laskesuusatamise MK etapp Kontiolahtis. Meeste 15 km ühisstardist 15.15 Sinine planeet II. Üks ookean 16.05 Rakett 69 8* 16.35 Reisile minuga. Dubai* 17.00 Laskesuusatamise MK etapp Kontiolahtis. Naiste 12,5 km ühisstardist 18.00 Õnne 13 18.30 AK 18.40 Ml. Maarja Nuut 19.10 ENSV 19.40 Uue aja asjad 19.55 Tuulepealne maa 20.55 EV100. Leiutades Eestit 21.00 AK. Ilm. Nädal 21.40 Sport. Sport 22.00 Broadchurch 22.45 Klassikatahed 2018 00.15 Ööülikooli rännakud. Tõlkija ja fennougrist Eva Toulouze. Karula (ETV 2015) 01.18 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.10 Draamasari Isa Brown. Apollo silm 10.00 Terevisioon* 12.15 Maahommik* 12.55 Oma kodu (ETV 2017)* 13.25 Hakkab jälle pihta (Eesti 2013) 13.55 Quando, Quando (ETV 2016) 14.40 Klassikatahed 2018. Koos superstaariga* 16.10 Draamasari Ballykissangel. Armuvaevad (Inglise 1999) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Isa Brown. Kristuse mõrja 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Osoon (s) 20.30 Kultuuriaasta tähed. Pidu "Mina jään", Olari Elts ja Lydia Koidula 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Välisilm 22.15 Välisilma dokk Putini vastu 23.05 Draamasari Saksamaa '83. Osavibukütt (Deutschland '83, Saksa 2015) 23.55 Ringvaade* 00.57 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.10 Draamasari Isa Brown. Kristuse mõrja 10.00 Terevisioon* 12.10 Hommik Anuga* 13.25 EV100. Leiutades Eestit. Kauri tetrapaki kokkupressija* 13.35 Rakett 69 8* 14.00 Eesti parim koolikokk (Eesti 2016) 15.00 Kihnu kivilaeva lugu (Eesti 2016) 15.10 Osoon (s)* 15.40 Saladuslik Aafrika. Keenia (Eesti 2013)* 16.10 Ballykissangel. Pulmad (Inglise 1999) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 (Eesti 1994) 17.30 100 aastat elu. Liidia (ETV 2018) 17.40 Draamasari Isa Brown. Saatana tolm 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Foorum 21.00 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Pealtnägija 20.48 Suud puhtaks 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Suud puhtaks 23.00 Töörööbikud* 23.30 Komöödiasari Minu pere 00.00 Ringvaade* 01.04 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.10 Draamasari Isa Brown. Saata-na tolm 10.00 Terevisioon* 12.10 Harju 1-50. Mari Tarand (ETV 2012) 12.20 Välisilm 12.50 Oma keelest emakeeles (Eesti 2012) 13.00 Riigikogu infotund 14.00 Ehitades Eestit. Vivat, academia!* 15.00 Üks koorilaul. Põlev puu* 15.05 Tähendamisi* 15.10 Prillitoos (s)* 16.10 Draamasari Ballykissangel. Jumal. com (Inglise 2001) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Õnne 13 (Eesti 1994) 17.40 Draamasari Isa Brown. Surma pale (Father Brown, Inglise 2013) 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Pealtnägija 20.48 Suud puhtaks 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Suud puhtaks 23.00 Töörööbikud* 23.30 Komöödiasari Minu pere 00.00 Ringvaade* 01.04 ERR.ee uudised

ETV 2						
07.00 Lastesaated 09.00 Ringvaade* 10.00 Ballykissangel 10.50 Häälega merele 11.20 Nadia Comaneci: võimleja ja diktaator 12.17 ERR.ee uudised 13.45 Vennad Lövi-südamed 15.30 Rambipalavik 15.50 Kriksatrullid 16.00 Lastetuba* 16.10 Peeter Pikk-kõrv 16.25 Tuutu ja Potsu 16.35 Mina ja Miia 17.00 Väike printsess 17.10 Robin Hood 17.20 Bobby ja Bill 17.35 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 18.00 Wissper 18.05 Lastetuba 18.20 Põrsas Peppa 18.25 Lammass Shaun 18.35 Laskesuusatamise MK etapp. Kontiolahtis. Meeste 10 km sprint 20.00 AK (viipekeeles) 20.10 AegRuum Saage tutvavaks – inimesed 21.00 Ajumängud 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Kaardimaja 22.25 Vita Activa. Hannah Arendti vaim 23.35 Tee tähtedeni 01.31 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 09.00 Ringvaade* 10.00 Ballykissangel 10.50 Püramiidi tipus 11.20 Impromptu 12.20 Eesti TOP 7 13.12 ERR.ee uudised 14.45 Koolitants 2018 15.30 Tõrva laste laululood 15.50 Hiir Hops 16.00 Lastetuba 16.15 Peeter Pikk-kõrv 16.25 Tuutu ja Potsu 16.35 Zorro seiklused 17.00 Väike printsess 17.10 Robin Hood 17.20 Tipsi ja Tim 17.35 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 17.55 Saara ja part 18.05 Lastetuba 18.20 Naerupallid murravad koode 18.35 Laskesuusatamise MK etapp Kontiolahtis. N 7,5 km sprint 20.00 AK (vk) 20.10 Pere-kond Trump. Immigrantid presididiks 21.00 Eesti lood 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Püstijalakomöödia 22.35 Iberofest esitleb. Hispaania kuninganna 00.40 dok Beebivabrik 02.15 ERR.ee uudised	07.30 Animasarjad 08.45 Saara ja part 08.50 Lammass Shaun 09.00 Kosmo 09.25 Zorro seiklused 09.45 Väike printsess 09.55 Robin Hood 10.10 Naerupallid murravad koode 10.20 Tuutu ja Potsu 10.35 Kolmik küberkulda kaitsmas 11.00 Unditund 11.55 Vita Activa. Hannah Arendti vaim 13.05 Maailma-Kristjan 14.15 3 hitti 14.30 Laskesuusat MK etapp Kontiolahtis. Paarissegateade 15.30 Siiditeel 15.55 Ohtlik lend 16.55 Indiaanipoiss Yakari 17.10 Tantsuakadeemia 17.35 MK etapp. Segateade 2x6 km + 2x7,5 km 19.10 Minu Noarootsi 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Maasaid Keenias 20.20 AegRuum 21.10 Punk teraapia 21.40 Heureka 22.10 Häälega merele 22.35 Inimese lummavad maastikud 23.30 Kaardimaja 00.20 Püstijalakomöödia 01.25 ERR.ee uudised	07.30 Animasarjad 08.15 Rüütel Rooste 08.30 Rõõmutirts 08.35 Robin Hood 08.45 Bobby ja Bill 09.00 Väikelinna detektiivid ja Valge Daami saladus 10.25 Robin Hood 10.35 Tantsuakadeemia 11.00 Kõige halvem ilm? 11.45 Kauged reisid 11.55 Saage tutvavaks: perekond Trump 12.45 Eesti lood 13.15 Made in America 14.50 Premium liiga. Tallinna FCI Levadia - FC Kuressaare 17.00 Kosmo 17.25 EV100. Leiutades Eestit 17.30 Buratino tegutseb jälle 18.00 Koolitants 2018 18.45 Lammass Shaun 18.55 Kolmik küberkulda kaitsmas 19.20 AK 19.30 Eesti lood 20.00 Autoralli MM / WRC 2018. Mehhiiko ralli 21.30 Teemaõhtu. Meenutades Valter Ojakäär. Täheleae 22.45 Est-raadisangarid 23.10 Valter Ojakäär 85 00.10 Valter Ojakäär 90 00.33 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.00 Hiir Hops 08.05 Papist poisid 08.15 Lastetuba 08.25 Papist poisid 08.35 Buratino tegutseb jälle 09.00 Ringvaade* 09.30 Punk teraapia 10.00 Ballykissangel 10.50 Inimese lummavad maastikud 11.44 ERR.ee uudised 15.30 Kevadlaulud Saaremaal 15.50 Papist poisid 15.55 Ma olen hirmus mutukas 16.00 Lastetuba 16.10 Prit ja Präaks 16.25 Rüütel Rooste 16.35 Väike kummitus Laban 16.40 Kriksatrullid 16.50 Džungli-raamat 17.00 Mina ja Miia 17.25 Džungliässad 17.35 Mukk ja Tšavapa 17.45 Bobby ja Bill 18.00 Lassie 18.20 Wissper 18.30 Lastetuba 18.45 Kriksatrullid 18.50 Lammass Shaun 18.55 Rambipalavik 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Ajumängud 19.55 Aitäh, mets. Tee-ehitaja 20.00 Prantsusmaa metsik loodus 20.50 EV100. Leiutades Eestit 21.00 Kapital 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Häälega merele 22.05 dok Karmil pinnal 23.20 Eesti TOP 7 00.19 Fargo 01.18 ERR.ee uudised	07.00 Indiaanipoiss Yakari 07.10 Džungliässad 07.25 Mina ja Miia 07.45 Lastetuba 08.40 Prit ja Präaks 08.50 Maša ja karu 09.00 Ringvaade 10.00 Ballykissangel 10.50 Plekktrumm 11.35 Naljakas daam 13.48 ERR.ee uudised 15.30 Rambipalavik 15.50 Papist poisid 16.00 Lastetuba 16.50 Röövel 17.00 Mina ja Miia 17.25 Džungliässad 17.35 Mukk ja Tšavapa 17.45 Bobby ja Bill 18.00 Lassie 18.20 Wissper 18.30 Lastetuba 18.45 Kriksatrullid 18.50 Lammass Shaun 18.55 Rambipalavik 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Ajumängud 19.55 Aitäh, mets. Tee-ehitaja 20.00 Prantsusmaa metsik loodus 20.50 EV100. Leiutades Eestit 21.00 Kapital 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Häälega merele 22.05 dok Karmil pinnal 23.20 Eesti TOP 7 00.19 Fargo 01.18 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 08.40 Piip ja Tuut 08.45 Kosmoselendurid 09.00 Ringvaade* 10.00 Ballykissangel 10.50 Heureka 11.20 Eesti muusikavideod 11.48 ERR.ee uudised 15.30 Rambipalavik 15.50 Papist poisid 16.00 Lastetuba 16.10 Peeter Pikk-kõrv 16.25 Kriksatrullid 16.30 Mõmmi ja aabits 17.00 Mina ja Miia 17.25 Sammalhammas 17.35 Robin Hood 17.45 Vikerkaar Rubiin 18.00 Indiaanipoiss Yakari 18.10 Kiisu Miisu seiklused 18.25 Piip ja Tuut 18.30 Lastetuba 18.45 Päev, mil Henri kohtas 18.50 Milly murrab pead 18.55 Rambipalavik 19.20 AK (viipek) 19.25 Jalgpall. Nõmme Kalju FC - Tallinna FC Flora 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Iberofest esitleb 23.15 Kultuuriaasta tähed 23.45 Plekktrumm 00.30 Eesti lood 01.00 Gravitatsioon 01.14 ERR.ee uudised

KANAL 2

06.15 Küladetektiivid. Murtud sulg 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil. Kas Justini ja Scarletti lugu on läbi? 11.30 Pilvede all. Mari ei mõista Pireti käitumist. Riina püüab Indrekuga leppida. Inna muretsseb 12.30 Kolm meest ja beebid 13.00 Suur lotokolmapäev. Rooside sõda 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikesed 16.30 Osake minust 17.30 Esmakohtingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.00 Väikesed hiiglased 21.30 Minu peletajad 22.30 Mf Intervjuu diktaatoriga 00.50 Mf Kiirem 02.45 Reporter 03.35 EbaREALNE. Tagasitulek 04.20 Võmm ja selgeltnägija 05.05 Küladetektiivid. Murtud sulg 05.50 Tuvikesed. Minu ema	06.15 Küladetektiivid. Surnud kukk. Leitakse audiitor Rudolf Böcklini surnukeha 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil. Miks Zannis tagasi tuli? Kas Ziggy ja Brody on ohus? 11.30 Väikesed hiiglased 13.00 Kaks Kanget Kagu-Aasias 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikesed. Tantsukursused 16.30 Osake minust 17.30 Esmakohtingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 19.55 Kuldvillak 20.30 Roaldi nädal. Kalevipoegade naised 21.30 Nädalalõpp Kanal 2ga 23.00 Mf Kuum pirukas 3. 01.00 Mf Intervjuu diktaatoriga 03.05 Reporter 03.55 Võmm ja selgeltnägija 04.45 Minu peletajad 05.30 Reporter boonus 05.50 Tuvikesed. Tantsukursused	06.15 Grantchester 07.05 Eesti tippmodell. Modell, kes reedab armsama 08.00 Top Shop 08.15 Mr Bean 08.40 Tom ja Jerry 09.10 Kodutunne. Marekit hüütakse tema kodukandis Kohila vallas Päikesepoisiks 10.10 Hommik lemmikutega 10.40 Hooaeg 11.30 Rooli võim 12.00 Roaldi nädal. Kalevipoegade naised 13.00 Pilvede all. Riina püüab Indrekuga leppida. Inna muretsseb Alberti tervise pärast 14.00 Radar 15.00 Heeringas Veenuse öäl 15.30 Väikesed hiiglased 17.00 Animafilm Dinoaeg 19.00 Reporter+ 19.35 Galileo. Tütarlaps on isenda kaksikõde 21.05 Briti talent 22.25 Mängufilm Bridget Jones. Täitsa lõpp 00.40 Mf Elizabeth. Kuldajastu 02.40 Mf Kuum pirukas 3. Pulmad 04.15 Nädalalõpp Kanal 2ga 05.25 Hommik lemmikutega 05.50 Reporter+	06.15 Grantchester. Geordie ja Sidney satuvad Nõukogude spioonide maailma, kui ülikooli kabelist leitakse ilmselt enesetapu teinud lektor 07.05 Mr Bean* 07.30 Animafilm Dinoaeg 09.10 Galileo. Hiina juuksurikoolis valitseb karm kord. Kartulikrõpsud, mis ei tee paksuks. 10.40 Briti talent 12.00 Metsarahvamängud 13.00 Nädalalõpp Kanal 2ga 14.30 Kolm meest ja beebid 15.00 Naabriplika. Naabriplika on tagasil 16.00 Kalevipojad. Kammajaa 17.00 Siberi võmm 18.00 Sõnasõda. Lustlik sõna-seletusmäng 19.00 Reporter+ 19.35 Meie aasta Iraanis. Naiste saladus 20.35 Legendide lahing 21.35 The Voice - Ameerika hää 23.30 Mf Kivi-tornaado 01.25 Mf Bridget Jones. Täitsa lõpp 03.25 Mf Elizabeth. Kuldajastu 05.10 Hooaeg 05.45 Reporter+	06.15 Küladetektiivid. Kaks Veenust 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil. Miks Zannis röövib Ziggy? Kas Brody langeb taas lõksu? Kas politsei leiab Ziggy õigel ajal? 11.30 Meie aasta Iraanis. Naiste saladus 12.30 Legendide lahing 13.30 Heeringas Veenuse öäl 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikesed. Kolm töökohta 16.30 Osake minust 17.30 Esmakohtingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.00 Kodutunne 21.00 Köök 21.30 Naabriplika 22.30 Mf Vaikse ookeani võitlus 01.05 Mf Kivi-tornaado 02.45 Reporter 03.35 Võmm ja selgeltnägija 04.20 Kalevipojad. Kammajaa 05.10 Reporter boonus 05.30 Red Bull: parimad palad 05.50 Tuvikesed	06.15 Küladetektiivid. Vormis kuni lõpuni 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil. Kas Ziggy ja Brody pääsevad eluga? Kas Astonide projekt võetakse vastu? Kas Robbo saab mälü tagasi? 11.30 Kodutunne 12.30 Naabriplika 13.30 Köök. Vikal on rasedusega seoses veidrad isud 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikesed. Nokaut 16.30 Osake minust 17.30 Esmakohtingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.00 Radar 21.00 Siberi võmm 22.00 Krimi 22.30 Mf Projekt. Dinosaurius 00.10 Mf Vaikse ookeani võitlus 02.35 Reporter 03.25 Võmm ja selgeltnägija 04.10 Metsarahvamängud 04.55 Reporter boonus 05.15 Hooaeg 05.50 Tuvikesed. Nokaut	06.15 Küladetektiivid. Ka pühapäeviti tapetakse 07.05 Tom ja Jerry 07.30 Sonic Boom 08.00 Reporter 09.00 Esmakohtingud 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Siberi võmm 12.30 Radar 13.30 Krimi 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Võmm ja selgeltnägija 16.00 Tuvikesed. Peg kaotas maja 16.30 Osake minust 17.30 Esmakohtingud 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.00 Suur lotokolmapäev. Rooside sõda 21.00 Kolm meest ja beebid 21.30 Pilvede all. Piret harjub uue koduga. Mari mängib tulega 22.30 Meie aasta Iraanis 23.30 EbaREALNE. Tagasilangus 00.25 The Voice - Ameerika hää 02.15 Reporter 03.05 Võmm ja selgeltnägija 03.50 Kolm meest ja beebid 04.15 Küladetektiivid. 05.00 Krimi 05.25 Rooli võim 05.50 Tuvikesed. Peg kaotas maja
---	--	--	--	--	---	--

TV3

06.15 Beyblade'i maailm 06.40 Printsess Sofia Esimene 07.05 Käсна-Kalle Kantpüks 07.30 Jänku Juss 07.40 Beyblade'i maailm* 08.05 Minu köök on parim: Kieran ja Nastassia* 09.25 Võimalik vaid Venemaal* 09.55 Kirgede torm 11.00 Vaprad ja ilusad 11.35 Top Shop 11.50 India Xpress: pöörane seiklus tuk-tukkidega 12.55 Võimalik vaid Venemaal* 14.00 Meisterkook 14.55 Metskass 15.55 Vaprad ja ilusad 16.25 Kirgede torm 17.25 Minu köök on parim 18.45 Seitsmesed: Uudised 19.25 Seitsmesed 20.00 Suure tähe väike täht 21.30 Kättemaksukontor 22.35 Selgeltnägijate tuleproov 00.10 Kodumaa: Kutsuge Saul 01.15 Saatanlikud koduabilised 02.05 Kättemaksukontor 03.00 Suure tähe väike täht 04.25 Seitsmesed: Uudised 05.05 Seitsmesed 05.30 Súdameasi: Torm	06.15 Beyblade'i maailm 06.40 Printsess Sofia Esimene 07.05 Käсна-Kalle Kantpüks 07.30 Jänku Juss 07.40 Beyblade'i maailm* 08.05 Minu köök on parim: Kieran ja Nastassia* 09.25 Võimalik vaid Venemaal* 09.55 Kirgede torm 11.00 Vaprad ja ilusad 11.35 Top Shop 11.50 India Xpress: pöörane seiklus tuk-tukkidega 12.55 Metskass 15.55 Vaprad ja ilusad 16.25 Kirgede torm 17.25 Minu köök on parim 18.45 Seitsmesed: Uudised 19.25 Seitsmesed 19.55 Me armastame Eestit 21.30 Papad Mammad 22.30 Kellapid 23.00 Mf Diktaator 00.40 Mf Võimatu missioon: Salajane rahvas 03.00 Politseipere: Koorem. Metroos kahtlustatakse pommi 03.50
--	--

MTÜ Väärt Raplamaa Toode on
Raplamaa tootjaid liitev ühendus.
Meil on Raplas ühine kauplus Tallinna mnt 23

Avatud:
E-R 10-17,
L 10-14

Tel 5788 0357,
e-post: raplamaatoode@gmail.com
Koduleht: www.raplamaatoode.ee

treraadio

**RAPLA
HOMMIKUPROGRAMM**

E-R 7:00 - 10:00

igal pooltunnil kohalikud uudised,
raplamaal toimuvad sündmused,
põnevad saatekülalised,
ilm, horoskoop,
muusikat retropärlitest
- tänapäeva hittideni

91,3
MHz

www.treraadio.ee

Sinu tehtud
FOTOTABAMUS
ootab lehes
avaldamist!
Saada
foto@sonumid.ee

LUMBAR
ENERGY WOOD
www.lumbar.ee
Reigo Madi, reigo@lumbar.ee
Tel 53 420 379

Ostame:
• kasvavat võsa
• vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
• leht- ja okaspuu küttepuid
• lepa enamusega metsakinnistuid

**TEIE
LEPIKULE
PARIM
HIND!**

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

16. märtsil alates kella 10.00
KAIU VALLAMAJAS

30. aprillil alates kella 10.00
KEHTNA KLUBIS

Etteregistreerimine
tel 5323 2454

Silmade kontroll 15€, prillistjale TASUTA!

► Rehvitööd ► Rehvihoell
► Rehvide, velgede müük, paigaldus
► Velgede sirgendus ja alumiiniumkeevitus
► Müügil palju uusi ja odavaid rehve

Tel. 509 0243, 453 3327 • Võsa tn. 43 Raplas
E-R 8.00 - 20.00 L 9.30 - 15.00

www.metsaamet.ee
Teenused erametsaomanikule:

- Metsakinnistute ost
- Raieõiguse ost
- Metsa ülestöötamine ja vedu
- Maapinna mineraliseerimine koos külvi
- Metsamajandamise kavade koostamine

Teave e-post: info@metsaamet.ee Tel. 5615 0680, Karl Lister

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa,
metsamaad, palki ja paberipuitu,
küttepuitu ja võsa-raiejäätmeid.

Metsä

Metsä Forest Eesti AS

Tel: 5148238, 5038777
e-mail: eesti@metsagroup.com

**Kutsume esitama
kandidaate konkursile**

Raplamaa Omavalitsuste Liit ja RAEK soovivad
tunnustada ja kiita Raplamaa kõige tublimaid
ning kutsuvad esitama kandidaate konkursile

**Raplamaa parim
ettevõtja 2017**

järgmistes kategooriates:

- Raplamaa Äritegu 2017
- Ettevõtja Sõber 2017
- Töötaja Sõber 2017
- Väike ja Tubli 2017
- Tubli Talu 2017
- Uustulnuk 2017
- Rahva Lemmik 2017

Hooli, märka ja esita oma kandidaat kuni
31.märtsini!

Konkursi statuut, ankeet
ja lisainfo www.raek.ee.

MAGAZIIN
www.magaziin.ee

Tule poodi!

Viljandi mnt 72, Rapla
(Nore keskuses)

E-R 9-19 ♦ L 9-16 ♦ P 10-15

üle 2000 toote superhinnaga

**HINNA-
KRATT**

%

5.-18.märts

pm
PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepakku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.

Pakub:

- saematerjali,
- metsaveoteenust.
- kase küttepindu ja kase
kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

oü LANDEKER

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja
läbiraiutud
kinnistuid

Tel 511 0415,
517 9866, 489 4055.
www.landeker.ee

- Ostame METSAKINNISTUID,
ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostame PÖLLUMAAD

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263
Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

Soojal ajal on mugavam treenida värskes õhus, talvel sisetingimustes.

Jõusaal treenib lihaseid, parkuur õpetab osavalt liikuma

Alates 2017. aasta oktoobrist on kümned Raplamaa lapsed tegelenud oskusi ning tähelepanu nõudva spordialaga **parkour** ehk parkuur. Treenitakse Kehtnas, Lelles ning Kabalas. Varem on treeningud olnud ka Alus. Treener on Märt Madison, Tallinnast pärit noormees, kes on ise selle spordialaga tegelenud peaaegu kümme aastat.

Siim Jõgis

Eestikeelne Vikipeedia defineerib parkuuri nii: sportlik harrastus, mis seisneb võimalikult otseses, sujuvas ja kiires liikumises (hüpped, ronimine jm) mistahes maastikul erinevaid takistusi ületades. Tehniliselt on see spordiala muidugi keeruline, ent visuaalselt nauditav vaadata. Seetõttu on seda kasutatud mitmetes filmides ja seriaalides, näiteks sarja "Ohtlik lend" ühes põgenemisszenis. Raplamaa lapsed päris nii keerulisi trikke veel ei harjuta. Küll aga toimuvad treeningud kord nädalas, kolmapäeva õhtuti. Seda nii Kehtnas, Lelles kui ka Kabalas. Esimese kuni neljanda klassi õpilaste jaoks kestab üks treening tund aega, vanematele lastele poolteist tundi.

Treener Madison rääkis, et kui ta eelmise aasta oktoobris siinsete laste treenimist alustas, olid nad peaaegu

kõik algajad. Ainult kahel lapsel oli varasem kogemus Alus toimunud treeningutelt. Nüüd, märtsi alguseks, on Madisoni sõnul juba õpilaste arengut näha. Kõigi gruppide peale on tal Rapla maakonnas 45 õpilast. "Kõik trennid on täis, väljaarvatud Kabala spordihoones vanemate laste trenn. Neid on vähem," rääkis Madison.

Vigastusi tuleb ikka

Poisse on selgelt rohkem kui tüdrukuid. Kokku on umbes kümme tüdrukut, ülejäänud on poisid. Paralleelselt annab Madison ka treeninguid Järva- ja Lääne-Virumaal ning seal on tema sõnul tüdrukute osakaal mõnevõrra suurem, kuid poiste seas on see ikkagi populaarsem.

Mida õpivad lapsed kõigepealt, kui trenni lähevad? Alguses tuleb keskenduda nii füüsilisele poolele kui ka parkuuritehnikale. "Parkuuris on põhitehnikad, mida

alguses õpitakse. Aja jooksul lisanduvad sellele akrobaatilised elemendid," rääkis Madison. Tegemist on füüsiliselt nõudliku alaga. Kaasa aitab see, kui parkuuri paindub hästi. "Eeliseks ei olegi nii väga musklid kui just see, et oled akrobaatiline," selgitas treener. Ette tuleb ka vigastusi. Mitte rohkem kui muude spordialade puhul, kuid päris vältida neid ei saa. Osa neist on ka Madison ise läbi teinud. Kõige tavalisem on tema sõnul see, et tõmbad lihase ära, kui ei ole piisavalt sooja teinud. "Jõusaal teeb lihased tugevaks, parkuur õpetab osavalt liikuma," ütles ta. Kui see taust on all, saab Madisoni sõnul ka teiste spordialadega hõlpsamalt tegeleda.

YouTube'i videod

Võistlusi parkuuris ei korraldata, toimuvad ainult treeningud. Talvel treenitakse loomulikult ainult sisetingimustes, kuid soojade ilmade korral võiks kevadel ka värskes õhus kätte minna. Selline plaan igal juhul Madisonil on. "Et nad teaksid, kus ja kuidas saaks väljas trenni teha, kui suvi tuleb peale. See vajab loovat mõtlemist," selgitas Madison. Keegi ei saa otseselt ette öelda, kus ja kuidas treenida, aga treener saab jagada näpu-

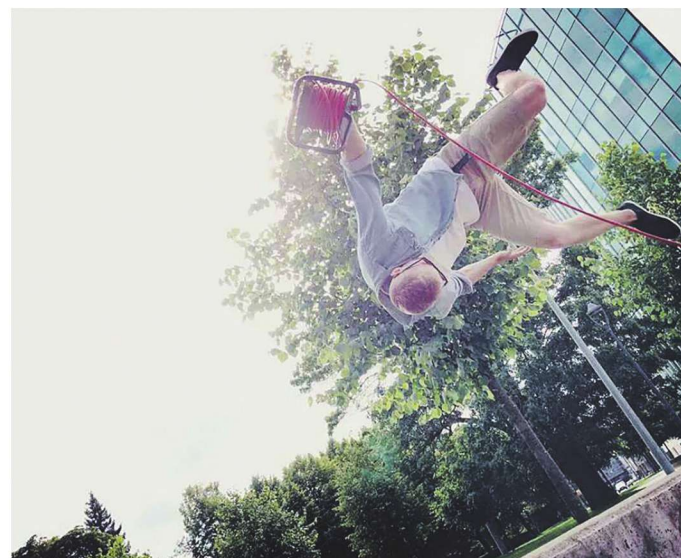
näiteid. Südamele tuleb ka panna, et omapäi treenimine võib olla ohtlik. Oma oskusi ei tohi kindlasti üle hinnata. Ohutus eelkõige. Seda rõhutas ka Madison.

Ise on ta parkuuriga tegelenud peaaegu kümme aastat. Tema huvi selle spordiala vastu sai alguse koos sõpradega internetist videoid vaadates. Nüüd on ta neid teinud isegi ning internetiportaalis YouTube on need populaarsed. Kõik huvilised saavad neid sealt vaadata. Tuntumad on näiteks "MOVEMENT – Märt Madison" ja "Creative JAM – VOL3". Madisonil on ka enda YouTube'i kanal, kuhu ta parkuuriga seotud videoid üles paneb.

Kogu Eestis ei ole tegemist just väga levinud spordialaga. Madisoni sõnul toimuvad lisaks tema treeningutele trennid veel Tallinnas, Tartus ja Värskas piirkonnas. Ehkki aastate lõikes on ala populaarsus kasvanud, kohtab aktiivseid tegijaid siiski jätkuvalt harva. Madisoni sõnul on neid kokku umbes viiskümmend, kes parkuuriga aasta ringi tegelevad. Suvisel ajal võib see number mõnevõrra kasvada. Küll aga avaldas Madison lootust, et treeningute tulemusel hakkab ka see number kasvama, kes alaga järjepidevalt ning aasta ringi tegelevad.

Märt Madison on parkuuriga tegelenud peaaegu kümme aastat. Nüüd annab ta oma oskusi edasi Kehtna, Lelle ja Kabala noortele.

Stiilinäide tagurpidi saltost. See on juba keerulisem trikk.

Parkuur seisneb võimalikult otseses, sujuvas ja kiires liikumises

Fotod: erakogu

ISSN 2228-1886

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülj: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Stina Andok (489 2137), Katri Reinsalu (489 2246), Heli Väronen (489 2132), Haldi Ellam
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundaja: Ulvi Blande (489 2138), Siim Solman
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130).
Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastõid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskonnadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel.

Toimetust võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363